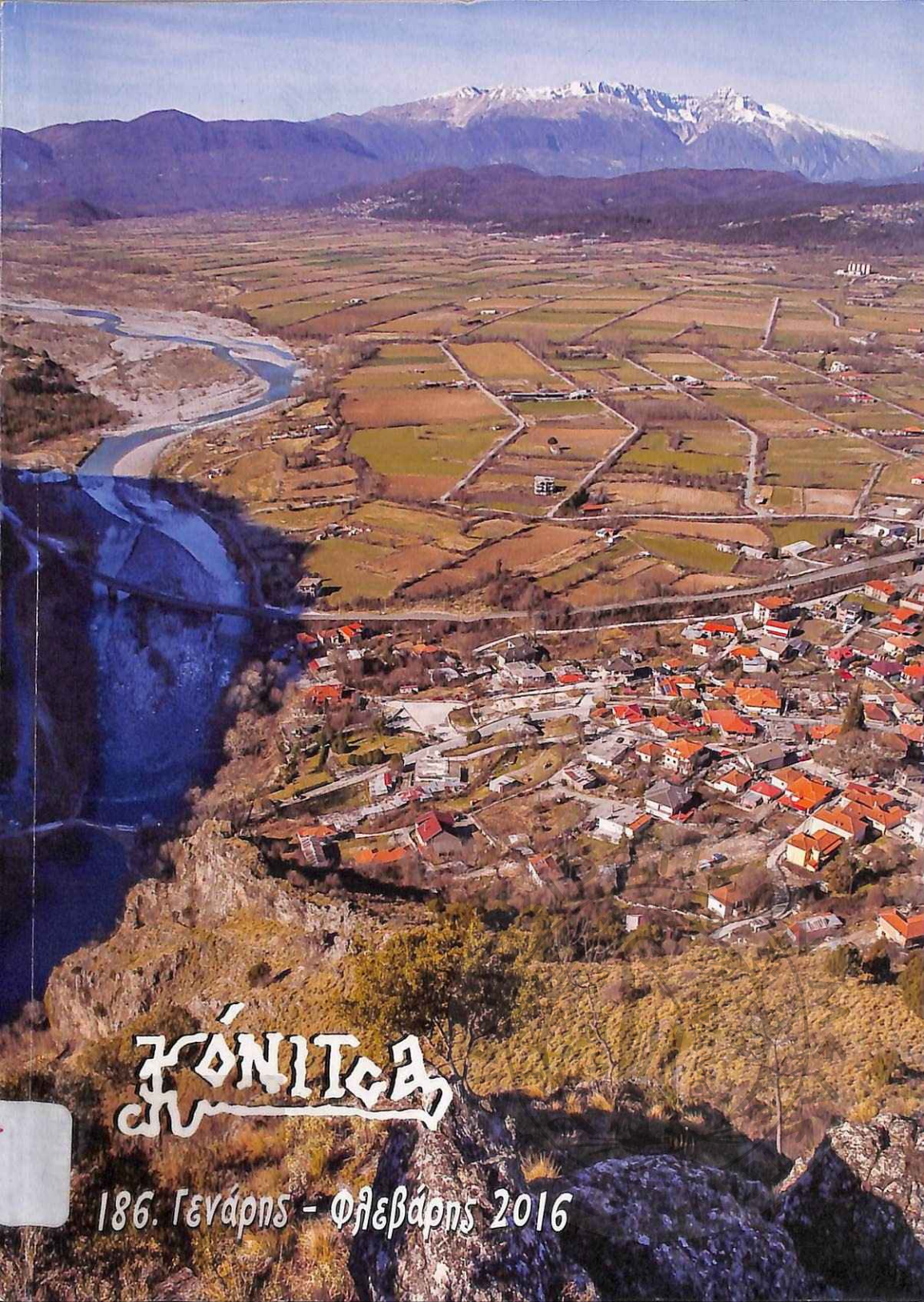
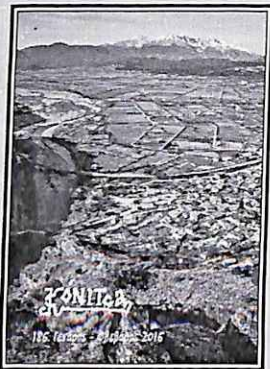

ΚΟΝΙΤΣΑ

186. Γενάρης - Φλεβάρης 2016

186. Γενάρης - Φλεβάρης 2016

Φωτ. εξωφ. Κόνιτσα - Αώος, στο βόθος η Νεμέρτσικα

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάνκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

ή

Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 186 Γενάρης - Φλεβάρης 2016 • Euro 3

Περιεχόμενα

Σελ.	
1	Homo homini Lupus, Σ.Τ.
2	Τα Ελευθέρια
5	Η απελευθέρωση της Κόνιτσας, Ε. Καραγιάννη
11	Στο Πάπιγκο και στη Γκαμήλα, Χ. Γκούτου
14	Η παλιά πέτρινη γέφυρα Μαυρόπετρας, Θ. Ζιώγα
19	Έρχομαι από μακριά, Κ. Γρηγόρη
23	Το σπίτι στην ανηφοριά, Η. Ανδρέου
26	Δημ. Κίνηση Πολιτών «Ο Τόπος που θέλω να ζήσω»
27	Προς τον Δήμο, Β. Τσιαλιαμάνη
28	Μοναστήρι, πρότυπο Οικολογίας και κτηνοτροφίας, Β. Τσιαλιαμάνη
30	Κιβωτός του Κόσμου και Κόνιτσα, Β. Τσιαλιαμάνη
33	Αγιογραφίες στο εξωκκλήσι Αγ. Αθανασίου, Ι. Παπαϊωάννου
37	Στη μνήμη Μαρούλας (ποίημα), Ειρήνης Κίτσιου
38	Βιβλιοπαρουσίαση, Ι.Τα. - Σ.Τ.
42	Η πίτα Μοναστηριωτών
43	Δύσκολα χρόνια, Ζ. Παπαζήση
50	ΘΕΣΧΟΥΡΕ, Ευτυχίας Οικονόμου
53	Βιβλιοθήκη (Δελτίο τύπου)
56	Δραστηριότητες στη Μόλιστα, Δ. Παπαλάμπρου
62	Μολιστινά «Μολιστινού»
63	Αδ/τα Λαγκαδιωτών, Π. Νάτση
64	Ανοιχτή Επιστολή, Ε. Ευαγγελίδη
67	Αγάπη και Εχθρότητα, Γ. Μαυρογιάννη
69	Το Δημογραφικό πρόβλημα, Κ. Αθανασόπουλου
71	Στη χαράδρα Τοπόλιτσας, Δημ. Κίτσιου
73	Συμπατριώτες που διαπρέπουν, Σ.Ε.
73	Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Γαριβάλδη 10,
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 77358
e_theodo@otenet.gr

Κόνιτσα

Homo homini Lupus

[ο άνθρωπος για τον άνθρωπο (είναι) λύκος]

Ο άνθρωπος από την εμφάνιση στον πλανήτη μας, στο διάβα του χρόνου με την ανάπτυξη του μυαλού του, κατάφερε να ξεπεράσει όλα τα ζώα στη νοημοσύνη· έγινε ο Homo sapiens (ο σοφός άνθρωπος) όπως αυτοχαρακτηρίζεται.

Δημιούργησε πολιτισμό με τη μεγάλη πρόοδο στις τέχνες και τις επιστήμες. Εξημέρωσε τα ζώα, γεφύρωσε ποταμούς και θάλασσες, ταξιδεύει με αφάνταστη ταχύτητα στη γη και στο διάστημα, ανακάλυψε φάρμακα παρατείνοντας τη ζωή του, λύνοντας και ένα σωρό άλλα προβλήματα για άνετη επιβίωσή του.

Παράλληλα, όμως, επινόησε και μέσα καταστροφής του με υπερόπλη που μπορούν με την αλόγιστη χρήση να τον εξαφανίσουν από προσώπου της γης.

Από την εποχή του Τρωικού πολέμου μέχρι σήμερα δεν σταμάτησαν οι καταστροφικές εκθροπαξίες μεταξύ χωρών αλλά και σε κράτη με το ίδιο γένος, ομοίαιμους και ομόθησκους.

Από παλιά χρόνια μύστες θρησκειών προσπάθησαν να εξημερώσουν τον άνθρωπο, μεγάλοι διανοητές αγνόησαν να τον εξανθρωπίσουν και να τον οδηγήσουν σε μια δίκαιη κοινωνία, αλλά δυστυχώς αυτός παραμένει και στον 21ο αιώνα «Homo homini Lupus».

Ας δούμε τι γίνεται στις μέρες μας. Ορατές και αόρατες δυνάμεις υποδουλίζουν εμφυλίσους πολέμους με εκατόμβες θυμάτων όλων των ηλικιών. Εκατομμύρια άνθρωποι σκοτώνονται, για να πλουτίσει μια άπληστη μειοψηφία μεγιστάνων που θησαυρίζουν με το αίμα των λαών.

Ο μισός πλούτος που παράγεται από τα έξι δισεκατομμύρια κατοίκους του πλανήτη, κατέχεται από 62 ανθρώπους με τις πολυεθνικές εταιρίες που εκμεταλλεύονται τον ιδρώτα και το αίμα των πολλών.

Για άνομα συμφέροντα διαπράττονται εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Πριν εβδομήντα χρόνια η κιτλερική βαρβαρότητα έφτασε στο σημείο να βάσει τους ανθρώπους σε φούρνους μετατρέποντάς τους... σε λίπασμα και σαπούνι.

Στις μέρες μας οι τζιχαντιστές του Ισλάμ κόβουν επιδεικτικά ανθρώπινα κεφάλια και σκοτώνουν αδιάκριτα αθώους πολίτες...

Ο άνθρωπος ξεπέρασε σε αγριότητα και τα πιο άγρια θηρία της ζούγκλας. Κρίμα, που κατά τις γραφές, πλάστηκε «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση» του Θεού. Θα εξημερωθεί ποτέ, άραγε, να γίνει ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

Σ.Τ.

Δωρεά

Ημερομ.

Αριθμ.

24/8/2016
18-9-2016
24634

Τα Ελευθέρια

Στις 24 Φλεβάρη η Κόνιτσα γιόρτασε τα 103 χρόνια από την απελευθέρωσή της. Μετά από πέντε αιώνες τούρκικης σκλαβιάς πραγματοποιήθηκε το ποθούμενο που επαναλάμβανε στις διδασχές του ο Πατροκοσμάς...

Η πόλη σημαιοστολίστηκε και στον Ι. Ναό του Αγ. Κοσμά έγινε Λειτουργία και Δοξολογία. Ακολούθησε επιμνημόσυνη Δέηση στο προαύλιο του Δημαρχείου, όπου το Μνημείο πεσόντων, κατάθεση στεφάνων από τις Αρχές. Παρευρέθηκαν: ο Αντιπεριφερειάρχης κ. Καραμπίνας, ο Δήμαρχος Παγωνίου κ. Καψάλης με τον πρ. του Δ. Συμβουλίου κ. Μάτσα, ο Δήμαρχος Ζίτσας κ. Πλιάκος, ο πρώην βουλευτής κ. Παντούλας, ο πρ. Δήμαρχος κ. Χατζνεφραιμίδης και πολύς κόσμος.

Η τελετή έκλεισε με τον Εθν. Ύμνο από τη Φιλαρμονική του Δήμου και κατό-

πιν στη μεγάλη αίθουσα εκφωνήθηκε ο πανηγυρικός της ημέρας με περιοχόμενο από τα γεγονότα εκείνης της εποχής, που με γλαφυρό τρόπο παρουσίασε η ομιλήτρια κ. Ελένη Καραγιάννη, συνταξιούχος φιλόλογος.

Προηγήθηκαν σύντομοι χαιρετισμοί από τον Δήμαρχο κ. Παπασπύρου και τον Αντιδήμαρχο κ. Λάκκα και μετά την ομιλία το κοινό απόλαυσε τα τραγούδια από τη Χορωδία Παλαιών Προσκόπων Θεσ/νίκης και τη χορωδία Ενηλίκων του Δήμου, οι οποίες ανταμοίφθηκαν με ενθουσιώδη χειροκροτήματα.

Στο τέλος, απευθύνοντας σύντομο χαιρετισμό ο σεβ. Μητροπολίτης κ. Ανδρέας, αναφέρθηκε στο Βορειοηπειρωτικό και η εκδήλωση έληξε με δεξίωση για τους συγκεντρωμένους.

Σ.Τ.

Φωτ. Π. Τσιγκούλη

Η Απελευθέρωση της Κόνιτσας από τους Τούρκους και οι συντελεστές της

ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ

1417. Τα φοβερά στίφη των Οθωμανών Τούρκων καταλαμβάνουν τη βορειοδυτική Βαλκανική. Η όμορφη πόλη μας πέφτει στα χέρια τους για να αρχίσει ο Γολγοθάς της, που κράτησε σχεδόν πεντακόσια χρόνια. Σ' αυτά τα χρόνια οι πρόγονοί μας υπέφεραν τα πάντα. **Βαριά φορολογία** – που γινόταν μεγαλύτερη από τους ντόπιους σπαχήδες και τουρκαλβανούς μπέηδες – **ανασφάλεια και ασφυκτική πίεση να αλλαξοπιστήσουν** για να μην χάσουν περιουσίες, ζωή, αξιοπρέπεια, **ληστρικές επιδρομές και αναγκαστικές μετακινήσεις** στη Βλαχία τη Ρουμανία και αλλού.

Παρόλα αυτά οι πρόγονοί μας άντεξαν και παρέμειναν Έλληνες και Χριστιανοί. Κι' αυτό γιατί την επαρχία μας, όπως και όλη την Ήπειρο, όργωσε με το λόγο του ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, ο Πατροκοσμάς, ο οποίος αγωνίστηκε για την διατήρηση της Ελληνικής γλώσσας. Δικό του έργο είναι η δημιουργία σχολείων στα χωριά μας. Απέδωσε το έργο του Πατροκοσμά.

Στα σχολεία της Κόνιτσας στέλνουν και οι Τούρκοι ακόμη τα παιδιά τους. Έτσι όλοι στην Κόνιτσα μιλούν Ελληνικά. Μαρτυρείται πως Τούρκος Διοικητής είπε σε συνάδελφό του από άλλη περιοχή. Ποιός μιλάει Τούρκικα στη Κόνιτσα;

Το σχολείο ήταν εκείνο που καλλιεργούσε στην ψυχή των σκλάβων την πίστη στο **ποθούμενο**, τη Λευτεριά!

Το **ποθούμενο**!. Λέξη με βαριά σημασία,

φορτισμένη με ελπίδες κι όνειρα όραμα που έθρεψε γενιές και γενιές.

Όταν το 1821 το ποθούμενο έγινε πραγματικότητα για τη Νότια Ελλάδα η Ήπειρος που με τον Αλή-Πασά έπαιξε τα παιχνίδια του αντιπερισπασμού έμεινε πάλι σκλάβη.

Η Μεγάλη Ιδέα ως πολιτική του ανεξάρτητου κράτους πιστεύουν οι σκλάβοι Ηπειρώτες πως θα τους φέρει το Ποθούμενο, και αναπτρώνονται οι ελπίδες τους όταν στους Βαλκανικούς λαούς ξεσπούν επαναστατικά κινήματα. Στην περιοχή ωστόσο της Κόνιτσας στα τέλη του 19^{ου} αιώνα θα αντιμετωπίσει δυο σοβαρούς κινδύνους που έχουν στόχο την Ελληνικότητά της: είναι το Αλβανικό Εθνικιστικό κίνημα και η Ρουμανική προπαγάνδα.

Η εθναρχούσα Εκκλησία, το Οικουμενικό Πατριαρχείο αντιλαμβάνεται τον κίνδυνο για αυτό θα στείλει στην Ήπειρο και τη Μακεδονία νέους, δυναμικούς, Ελληνόψυχους Μητροπολίτες να ποιμάνουν τον λαό και να ανακόψουν τον αφελληνισμό του.

Στη Μητρόπολη Βελλάς και Κόνιτσης που χρεώνει το 1906 θα σταλεί ο Μητροπολίτης Σπυρίδων Βλάχος που καταγόταν από τη Ρουσιά Πωγωνίου.

Ένα μοναδικό σκοπό είχε στη ζωή του, γραφείο ο Ι. Παπαϊωάννου που τον γνώρισε μικρό παιδάκι στο Πάπιγκο, την άνευ όρων αγάπη του στην Εκκλησία την Πατρίδα και την παιδεία. Τα υπηρέτησε και τα τρία ισάβια.

Όταν έφτασε στην Κόνιτσα, περιόδευσε την

Επαρχία του, αγκάλιασε τους Ιερείς του, ανύψωσε το κύρος τους, τους έκανε συνεργάτες.

Δεύτερη φροντίδα του τα σχολεία. Τα ενίσχυσε, τα παρακολούθησε κι έστειλε επιθεωρητές να κάνουν υποδειγματικές διδασκαλίες, όπως διαβάζουμε σε αναφορά του Χρήστου Ρεμπέλη.

Άλλωστε για αυτό ίδρυσε το 1911 το Ιεροδιδασκαλείο της Βελλάς, ώστε τα φτωχά παιδιά της μητροπόλεώς του να σπουδάζουν δωρεάν και η επαρχία του να έχει μορφωμένους ιερείς και δασκάλους, γιατί πίστευε αυτό που υποστήριζαν όλοι οι σοφοί παιδαγωγοί «ότι το μέλλον ενός λαού η ακμή και η παρακμή του εξαρτάται από την αγωγή των νέων».

Η δράση του και η οργάνωση των Ελληνικών σχολείων θα αναχαιτίσει και την Αλβανική και κυρίως τη Ρουμανική προπαγάνδα, η οποία αποπειράθηκε να τον δολοφονήσει, γράφει ο Ι. Παπαϊωάννου.

Εκεί όμως που ο Δεσπότης Σπυρίδων Βλάχος έδωσε την ψυχή του ήταν η ετοιμασία της επαρχίας του για το ποθούμενο. Το 1907 τον βρίσκουμε στην Αθήνα να συμμετέχει στη συγκρότηση της Ηπειρωτικής Εταιρείας. Επιφανείς Ηπειρώτες αναλαμβάνουν να οργανώσουν σ' όλη την Ήπειρο ένοπλα ανταρτικά σώματα που θα συνδράμουν τον Ελληνικό στρατό τη μεγάλη ώρα της απελευθέρωσης.

Σ' αυτή την εταιρεία θα μυσήσει Ιερείς, Προκρίτους, οπλαρχηγούς και θα οργανώσει δίκτυο πληροφοριών και επικοινωνίας με τα χωριά και με τα Γιάννενα.

1912. Η μεγάλη εξόρμηση της Ελλάδας ξεκινάει. Οι στρατιές της Μακεδονίας και της Ηπείρου καλά οργανωμένες και με υψηλό εθνικό φρόνημα αναλαμβάνουν να φέρουν το ποθούμενο στους χιλιάδες σκλάβους των 500

χρόνων σκλαβιάς.

Οι νίκες διαδέχονται η μία την άλλη. Ποιά η κατάσταση στην περιοχή της Κόνιτσας; **Εθνεγερτική.**

Επειδή οι Τούρκοι αναγκάστηκαν να συμπίψουν τους αστυνομικούς σταθμούς η ύπαιθρος απαλλάχτηκε απ' αυτούς. Έτσι η φλόγα για λευτεριά εκδηλώνεται με επαναστατικά κινήματα σ' όλα τα χωριά της επαρχίας Κόνιτσας.

Βούρμπιανη: Η αδελφότητα τους απ' την Αθήνα τους εξόπλισε με 100 γκράδες. Ο Ηγούμενος της μονής Ζέρμας Δ. Παπαδάτος, μνημένος απ' το Δεσπότη Σπυρίδωνα, ξεσήκωσε τα χωριά Ζέρμα, Κάντισκο. Οι Σελτσιώτες εξοπλίζονται με 10 γκράδες. Η Φούρκα μιμείται τη Σαμρίνα κι ακολουθεί το Κεράσοβο. 150 γκράδες κουβάλησε απ' τα Γρεβενά ο αγωγιάτης Γαλάνης.

Χαρακτηριστικό του επαναστατικού πνεύματος είναι αυτό που έγινε στη Φούρκα. Ζήτησαν οι Τούρκοι της Κόνιτσας απ' τους μουχτάρηδες τη Φούρκας να στείλουν μάλλινες βράκες και φανέλλες. Εκείνοι έστειλαν ένα δέμα με κόκκινα φέσια κι ένα σημείωμα. «Τα μάλλινά ελάτε να τα πάρετε»

Θύμωσαν οι Τούρκοι και έστειλαν 500 άντρες να καταστρέψουν τη Φούρκα και το Κεράσοβο. Τρεις έφοδοι αποκρούστηκαν και γύρισαν ντροπισμένοι. Την πλήρωσε η Στράτσιανη γιατί πήραν 40 αιχμαλώτους και 5-6 χωρικούς απο Βούρμπιανη -Πυρσόγιαννη, όπως και τα τρόφιμα των χωριών που τα λεηλάτησαν. Δεν προχώρησαν περισσότερο γιατί τους σταμάτησαν οι αντάρτες των χωριών.

Ίδια επαναστατική φλόγα άναψε και στα χωριά της Λάκκας Αώου, μόλις απελευθερώθηκαν τα Γρεβενά και η Κοζάνη.

Ας αγωνίστηκε η Ρουμανική προπαγάνδα να

αφεληνίσει τα Βλαχόφωνα χωριά, ας τριγυρούσε ο Ρουμάνος λήσταρχος Τραγιάν με τη συμμορία του. Οι κάτοικοι, γνήσιοι Έλληνες ύψωσαν στα χωριά τους την Ελληνική σημαία.

Στο κοιμητήριο της Εκκλησίας είχαν κρύψει οι Διστρατιώτες 80 γκράδες απ' το Μακεδονικό αγώνα. Οπλίστηκαν τα παλικάρια κι ανάγκασαν και το Ρουμάνο αρχιληστή και τον Τούρκο Τσιαούση να φύγουν νύχτα απ' το χωριό τους. Τους ακολούθησε το Αρμάτοβο, οι Πάδες, το Βρυσόχωρι.

Προτιστατούν οι Ιερείς. Έρχονται και απελευθερωτικές ομάδες από κοντινές περιοχές. Οι νέοι κάθε χωριού ακόμα και οι ξενιτεμένο έρχονται να καταταγούν στα ένοπλα σώματα και φέρνουν και νέα όπλα Μάνλιχερ.

Το στρατηγείο εγκαθίσταται στο Παλιοσέλι. Ψάλλουν δοξολογία στην Αγία- Παρασκευή, εκφωνούν πανηγυρικούς λόγους-τραγούδια και τέλος όλοι οι άντρες σχίζουν με μανία τα κόκκινα φέσια που φορούσαν -κι ήταν απόδειξη της υποταγής τους- Τα σχίζουν και τα καταπατούν φωνάζοντας ζήτω η Λευτεριά!

Τρεις νέοι από την Κόνιτσα, ανάμεσά τους ο γιός του σχολάρχη Ν. Παπακώστα φτάνουν στο Παλιοσέλι για να δουν και να θαυμάσουν την επαναστατική φλόγα.

Το αρχηγείο τους δέχεται, τους φιλοξενεί, αλλά για να μη προδοθούν τους κρατούν εκεί μέχρι την απελευθέρωση.

Οι Τούρκοι νιώθουν το κίνδυνο και στέλνουν ανθρώπους να συνεντίσουν τους επαναστάτες. Τους καλούν να παραδώσουν τα όπλα γιατί θα πάρουν σκληρά μέτρα. Η απάντηση είναι πάλι μολών λαβέ.

Ο Δεσπότης Σπυρίδων αφιφώνοντας κινδύνους και απειλές των Τούρκων στέκεται στο πλευρό των επαναστατών. Στέλνει τον έμπι-

στό του Γ. Καραγιάννη απ' το Πεκλάρι κι ενημερώνει τους επαναστάτες για τις κινήσεις των Τούρκων.

Άλλος ένας αγγελιοφόρος που χρησιμοποιείται είναι ο οργανοπαίχτης Γιάννης Τούλης που ντυμένος «διακονιάρης» μεταφέρει στην Κόνιτσα έγγραφα, χρήματα, μυνήματα.

Τι γίνεται όμως στο διοικητικό κέντρο της επαρχίας, στην Κόνιτσα;

Η λαχτάρα της ελευθερίας βράζει στις Ψυχές των Κονιτσιωτών, αλλά τα Τουρκικά στρατεύματα που εδρεύουν στην Κόνιτσα δεν επιτρέπουν επαναστατικές κινήσεις.

4000 στρατιώτες καταδυναστεύουν την πόλη. Ο Μουχτάραγας με 300 άνδρες. Ο Μπίμπασης με το τάγμα του. Τα αποσπάσματα των Κυρήμ, Ιζέτ, Τσιάφερ Τσιαούσηδων και μαζί τους ο Τζαβήτ Πασάς, άγιος κι εκδικητικός που κατέφυγε στην Κόνιτσα μετά την ήττα του στη Κορυτσά 6 Δεκεμβρίου 1912.

Εγκατέστησε τα υπολλείματα του στρατού του στην πόλη και τοποθέτησε 3-4 κανόνια κάτω απ' την Πλατεία. Μ' αυτά απειλούσε τους κατοίκους και εκβίαζε τους Χριστιανούς να φέρνουν τρόφιμα να θρέψει το στρατό του.

Να προσθέσουμε και το Μπεκήρ Αγά που ήρθε στη Κόνιτσα όταν ελευθερώθηκαν τα Γρεβενά. Ο Μπεκήρ Αγάς εξορμούσε απ' την Κόνιτσα και λεηλατούσε έσφαζε κι έκαψε τα Ζαγόρια. Δε σέβονταν ούτε ναούς, ούτε άμφια, ούτε σκεύη, ούτε εικόνες.

Μόνη επικοινωνία της Κόνιτσας με τα επαναστατημένα χωριά και με τον Ελληνικό στρατό που προχωρούσε ήταν ο Δεσπότης Σπυρίδων.

Στη μητρόπολή του είχε ως Υπάλληλο έναν ανθυμπασιτιστή του Ελληνικού Στρατού τον επιτελή Ιωάννη Κέντρο. Αυτός ανελάμβα-

νε την επικοινωνία με τα Γιάννενα. Κι ο έμπιστος αγωγιάτης Τουρκοκονιτσιώτης Χουσεϊν Μπαλατίνας – αν και μουσουλμάνος – μετέφερε ασφαλέστατα τα έγγραφα και τις επιστολές.

Οι Τουρκικές αρχές υποψιάζονται το Δεσπότη, αλλά δεν έχουν στοιχεία να τον συλλάβουν.

Βρήκαν, όταν έπιασαν έναν αγγελιοφόρο που πήγαινε στο Λεσκοβίκι. Τον βασάνισαν και μίλησε.

Όταν ο Δεσπότης, αρχές Φλεβάρη, πήγε να ζητήσει την απελευθέρωση των αιχμαλώτων της Στράτσιανης και των άλλων χωριών, ο Τζαβήτ τον έδωξε κακήν κακώς και τον περιόρισε τη Μητρόπολη με φρουρά.

Την αποτυχία του να καταβάλλει τους επαναστάτες ξεπά στο Μητροπολίτη που τον συλλαμβάνει, τον φυλακίζει και τον παραπέμπει να καταδικαστεί σε θάνατο από το στρατοδικείο.

Τότε ο γραμματέας Δόβας, ο σχολάρχης Παπακώστας κι άλλα μέλη του εθνικού κοιτά-του έστειλαν μηνύματα στον Ελληνική στρατό.

Ο Διάδοχος μαθαίνοντας, τηλεγραφεί στον διοικητή Ιωαννίνω Εσσάτ Πασά και τον καθιστά υπεύθυνο για τη ζωή του Δεσπότη.

Κι ο Εσσάτ παραγγέλλει στο Τζαβήτ «Να μη θίξει ούτε μια τρίχα της κεφαλής του Δεσπότη».

Ο Τζαβήτ είναι αμετάπειστος! Τότε επεμβαίνει ο Μουχτάραγας. Λέει στο Τζαβήτ: Εσύ θα φύγεις με τ' ασκέρι σου. Ετούτοι (Οι Τουρκοκονιτσιώτες) τί θα απογίνουν; Άμα οι Έλληνες δε βρουν ζωντανό το Δεσπότη τους θα τους σφάξουν.

Τζαβήτ: Θα με διατάξεις εσύ;

Μουχτάραγας: Μόλις αγγίξεις μια τρίχα του Δεσπότη θα χτυπηθούμε. Δε θα φύγεις

ζωντανός απ' την Κόνιτσα. Τα παλικάρια μου περιμένουν διαταγή.

Την άλλη μέρα ο Μητροπολίτης γύρισε στη Μητρόπολη για να συνεχίσει τη δράση του και να ευλογήσει την απελευθέρωση.

Τα επαναστατημένα χωριά αντιμετώπισαν τα τουρκικά αποσπάσματα των Πασάδων. Ήρθε όμως η ώρα του Ελληνικού Στρατού να δώσει το τελειωτικό χτύπημα και φέρει τη λευτεριά.

Ο αξιωματικός του Ελληνικού στρατού που συνδέθηκε με την απελευθέρωση της Κόνιτσας ήταν ένα ατρόμητο παλικάρι που μέσα απ' τα χιόνια και διαβαίνοντας τα βουνά έφτασε απ' το Επταχώρι στη Φούρκα και στο Κεράσοβο.

Οι Κερασοβίτες το Γενάρη του 1913 κράτησαν δυο μέρες τους Τούρκους που έστειλε ο Τζαβήτ. Τους τέλειωσαν τα πυρομαχικά και αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το χωριό και το λεηλάτησαν. Οι Κερασοβίτες δεν το έβαλαν κάτω. Πήγαν στα Γρεβενά και πήραν πυρομαχικά κι ο Φρούραρχος έστειλε για ενίσχυση δυο λόχους με το λοχαγό Δ. Παπανικολάου που ανέλαβε το συντονισμό των οπλαρχηγών και των αντάρτικων ομάδων Φούρκας και Κερασόβου. Έγιναν μάχες και οι δικοί μας νίκησαν, αλλά δεν προχώρησαν. Οι Τούρκοι έφεραν ενισχύσεις κι αφού έγιναν αιμαχίες, φοβούμενοι μη κυκλωθούν βάζουν φωτιά στο Κεράσοβο και γυρίζουν στην Κόνιτσα. Έτρεξαν οι Κερασοβίτες με το στρατό κι έσωσαν 40-50 σπίτια. Τα υπόλοιπα 80 κάηκαν.

Οι Τούρκοι που είχαν στρατοπεδεύσει στον κεντρικό ναό έκανα βανδαλισμούς κι άφησαν επιστολή προς τους Φουρκιώτες και Κερασοβίτες.

«Εσείς ελέγате πως στο Κεράσοβο δεν

ημπορεί να εμβή οθωμανικός στρατός. Είχατε ταιριάξει με κάτι Ελληνικά κεφάλια και κρύψατε τα γεννήματα για να τα φάη ο Ελληνικός Στρατός. Ήμεις όμως που πεινούσαμε τα ευρήκαμε και τα φάγαμε στην υγιά σας και όταν, θα πεινάσωμεν θα έλθωμεν εις Φούρκα και Γρεβενά. Επειδή φανήκατε αχάριστοι σας κάψαμε και τα σπίτια σας...»

26/1/1913

Μουζιαλίκης Χουσσίν

Ο Λοχαγός Παπανικολάου γυρίζει στη Φούρκα. Η κακοκαιρία μεγάλη. Το χιόνι πάρα πολύ.

Ο Τζαβήτ μετά από πληροφορίες στέλνει στρατό στη Λάκκα Αώου. Το μόνο που καταφέρνουν είναι να λεηλατήσουν το Γκριζμπάνι. Απο κει και πέρα οι αντάρτες κρατούν ελεύθερα τα χωριά.

Απ' τη Φούρκα ο Παπανικολάου κατευθύνεται στη Μόλιστα. Νικάει τους Τούρκους και μπαίνει στο χωριό. Οι Τούρκοι είναι συγκεντρωμένοι στο Βοτσίφαρι. Ο Παπανικολάου πολιορκεί τη συνοικία. Είναι συγκινητικά τα λόγια του Ιερέα που εμψυχώνουν τους μαχητές.

«Φάτε, πιείτε και κοιμηθήτε, παιδιά και στις 3 η ώρα εγώ θα σας ξυπνήσω όλους να παμε να πιάσουμε ζωντανούς τους Τούρκους στο Βοτσηφάρι. Και έπειτα θα πιάσωμε και τους άλλους που είναι στη Στράτσιανη και εντός ολίγων ημερών σας βεβαίω θα δειπνήσωμεν στην Κόνιτσα. Ο Παντοδύναμος σας έστειλε να μας ελευθερώσετε από τη σκλαβιά και θα μας βοηθήσει Μη φοβάστε»

Τα λόγια του Ιερέα θα γίνουν πραγματικότητα. Η μάχη της Μόλιστας θα κρατήσει από τις 9 Φεβρουαρίου ως τις 21. Οι Τούρκοι στέλνουν ενισχύσεις. 15 Φεβρουαρίου εκστρατεύει ο ίδιος ο Τζαβήτ με 1500 στρατιώτες και δύο πυροβόλα. Ο λοχαγός Παπανικολάου αμύνεται

σταθερά. Επειδή ο ανεφοδιασμός είναι δύσκολος –λόγω χιονιού– έχει διαταγή υποχώρησης. Ο λοχαγός αρνείται να φύσει τα χωριά στη μανία των Τούρκων. Έτσι του στέλνουν ενισχύσεις. 6 μέρες κρατάει σταθερά τις θέσεις του μαζί με τον πληθυσμό των χωριών.

21 Φεβρουαρίου ο Τζαβήτ παίρνει την είδηση της παράδοσης των Ιωαννίνων

22 Φεβρουαρίου η είδηση αστραπιαία κυκλοφορεί στην Κόνιτσα. Οι κάτοικοι ξεθαρρεύουν. Βγαίνουν στην αγορά οι πρόκριτοι, ο λαός ακόμη και ο Δεσπότης.

Ο Τούρκικος στρατός κι οι Τούρκοι διοικητικοί υπάλληλοι φεύγουν μαζί με τις οικογένειές τους για την Πρεμετή. Ο Άγιος Τζαβήτ θα φύγει χωρίς να μιλήσει σε κανέναν. Μόνο ένας συνταγματάρχης μίλησε στους συγκεντρωμένους Κονιτσιώτες: «Αυτή είναι η μοίρα των κρατών, άλλο ανυψώνεται κι άλλο κατεβαίνει. Εμείς φεύγουμε, σας συνιστώ να είστε ενωμένοι κι αγαπημένοι.»

Χαίρησε με χειραψία όλους τους Πρόκριτους, Χριστιανούς και Μουσουλμάνους, κι έφυγε με τ' αλόγό του.

Όταν έφυγε κι ο τελευταίος ακούστηκε η έκρηξη στο ποτάμι από την αιμοβόρα κίνηση του Τζαβήτ ν' ανατινάξει τη γεφύρα. Ευτυχώς ο Δεσπότης είπε στους τσοπαναράιους κι αφαίρεσαν εκρηκτικά. Έτσι σώθηκε το γεφύρι μας με μικρή ζημιά.

23 Φεβρουαρίου ο Δεσπότης συγκροτεί επιτροπή με τον Γραμματέα του Δόβα, το σχολάρχη Παπακώστα τον Ιατρό Αδαμνατίδη και δυο Μουσουλμάνους η οποία πηγαίνει στη Μόλιστα και καλεί τον Παπανικολάου να παραλάβει την πόλη, ο οποίος όμως περιμένει στρατιωτική διαταγή του Συνταγματάρχη.

Το απόγευμα όμως της ίδιας μέρας οι αν-

τάρτες της Λάκκας Αώου φτάνουν στο Κουρί. Τους βλέπει ο Αησιόλαος Παπαχρηστίδης και σκαρφαλώνει στο καμπαναριό του Άη Νικόλα και χτυπάει την καμπάνα. Οι αντάρτες απαντούν με ομοβροντίες και ζητωκραυγές κι ο σημαιοφόρος Γούσια Γεράσης στήνει στο καμπαναριό την Ελληνική Σημαία. Ο Δεσπότης κι οι πρόκριτοι τους υποδέχτηκαν και τους μοίρασαν φαγητό και κρασί.

24 Φεβρουαρίου, Κυριακή της Τυρινής. Όλος ο λαός της Κόνιτσας, Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι, συγκεντρώνονται στον Αη Γιάννη. Μπροστά ο Δεσπότης με τα αρχιερατικά του άμφια και δίπλα του οι παππάδες, οι δάσκαλοι, οι χοτζάδες κι όλοι οι πρόκριτοι. Τα μάτια τους καρφωμένα στη Μακροράχη.

Μετά το μεσημέρι φτάνει ο λεβεντής λοχαγός Δ. Παπανικολάου με το επιτελείο του και 1800 στρατιώτες και αντάρτες. Ο γενναίος Λοχαγός χαιρετά τα πλήθη και όταν φτάνει στο Μητροπολιτικό αφιππεύει, χαιρετά στρατιωτικά και ασπάζεται το χέρι του. Ο Σπιρίδων τον αγκαλιάζει, τον φιλεί, τον ευλογεί. Το ίδιο κάνουν κι οι άλλοι αξιωματικοί. Ανταλλάσσουν

ενθουσιώδεις προσφωνήσεις και κατευθύνονται στη μητρόπολη.

Ποιός μπορεί να νιώσει τα συναισθήματα του λαού! Αγκαλιάζουν τους αξιωματικούς και τους στρατιώτες κλαίγοντας από χαρά. Μετά τη δοξολογία όλοι φιλοξενούνται στα σπίτια των αρχόντων όπως οι Φλωραίοι και οι Μπεκιαραίοι και ο Λοχαγός Παπανικολάου αναλαμβάνει τη φρούρηση της πόλης και τη διατήρηση της τάξης.

Πέρασαν από τότε 103 χρόνια. Διαβάζοντας τα γεγονότα, θαυμάζουμε τόσο τον ηρωισμό όσο και την ομοψυχία των κατοίκων των χωριών και της πόλης, των αρχόντων, των ηγετικών φυσιογνωμιών. Όλοι μαζί προετοίμασαν το έδαφος για την ημέρα της λευτεριάς και στάθηκαν στο πλευρό του Ελληνικού στρατού στις Επιχειρήσεις.

Τους θαυμάζουμε, τους Ευγνωμονούμε και νιώθουμε την υποχρέωση αυτό που μας κληροδότησαν να το διαφυλάξουμε, να το αναδείξουμε, και να το κληροδοτήσουμε στα παιδιά μας. Την αγάπη, και την έγνοια για την ιδιαίτερη πατρίδα μας, την Κόνιτσα και την επαρχία της.

Υποδοχή διαδόχου Γεωργίου στην Κόνιτσα.
Προς τον Μητροπολιτικό Ναό Αγίου Νικολάου.

Στο Πάπιγκο και στην Γκαμήλα το 1896

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΧΑΡΙΛΑΟΣ Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

Ο Ιταλός βοτανολόγος Antonio Baldacci κατέγραψε σε βιβλίο του τις εμπειρίες που αποκόμισε τον Ιούλιο του 1896 εξερευνώντας την κλωρίδα στις περιοχές Λεσκοβικιού, Νεμέρτσικας, Τύμφης και Σμόλικα (βλ. «Κόνιτσα», τχ. 183/15, 184/15 και 110-112/03). Στις σελίδες 243-246 του βιβλίου του, τις οποίες παρουσιάζω παρακάτω σε μετάφρασή μου, περιγράφει την εξόρμησή του στα βουνά Πάπιγκο και Γκαμήλα.

11 Ιουλίου (1896). Ο κ. Μιλλελίρε φωτογράφησε τα αγοράκια του Κιαμήλ πασά υπό την περιέργεια όλων των παρισταμένων. Το βράδυ ήλθαν τα άλογα και ο κिरατζής, για την εκδρομή στο Βραδέτο, όπου μείναμε τρεις ημέρες¹.

Την 12 Ιουλίου, 5 π.μ. διαβήκαμε τον Σαραντάπορο στο Κουκέσι και αναρριχηθήκαμε στα βουνά της Ζέλιστας που είναι καλυμμένα με ενδιαφέροντα μεσογειακά δάση. Βρήκαμε μια κλεισούρα με άφθονο πυρίτη σιδήρου και σε λιγότερο από δύο ώρες φθάσαμε από το Βρωμόνερο στην κοιλάδα του Αώου, απέναντι από την πόλη της Κόνιτσας, πρωτεύουσας του διαμερίσματος που παίρνει το όνομά του από αυτήν.

Η Κόνιτσα υψώνεται επί των αυχένων που ορίζουν την πλατιά κοίτη της τεταρτογενούς (νεοζωικής) κοιλάδας που σχημάτισε ο Αώος βγαίνοντας από τα βουνά. Έχει 1500 οικίες, εν μέρει χριστιανικές και εν μέρει μουσουλμανικές, γι' αυτό η ελληνική και η αλβανική είναι οι δύο γλώσσες της Κόνιτσας². Στα χρόνια μας ήταν έδρα ενός στρατιωτικού αποσπάσματος 600 στρατιωτών, όλων σχεδόν ανατολιτών, που είχαν να εκπληρώσουν το δύσκολο καθήκον της καταστολής της πολιτικής ληστείας, η οποία κα-

1. Ο Μιλλελίρε ήταν πρόξενος της Ιταλίας στα Γιάννενα. Ο Κιαμήλ πασάς τον φιλοξένησε μαζί με τον Baldacci στα λουτρά Βρωμόνερου (απέναντι από τα λουτρά Καβάσιλων), τα οποία εκμεταλλεύονταν. Ως Βραδέτο εννοεί την Τύμφη.

2. Δεν εξηγεί γιατί χρησιμοποίησε τον δρόμο που διερχόταν από την Ζέλιστα και όχι τον δρόμο που διερχόταν από το Δερβένι και τα Καβάσιλα. Όπως γράφει, τον ίδιο δρόμο βάδισε και για την διαδρομή Βρωμόνερο-Κόνιτσα-Κεράσοβο-Σμόλικας: "Φθάσαμε στην Κόνιτσα μέσω Ζέλιστας, διασχίζοντας σαν σε ευθεία γραμμή τα βουνά που υψώνονται μέχρι 900 μ. και χωρίζουν τον Σαραντάπορο από τον Αώο". Και συνεχίζει: "Η Κόνιτσα είναι μια πόλη χριστιανο-μουσουλμανική ή ελληνο-αλβανική, η οποία προβάλλει σε περίπου 600 μ., δεξιά του Αώου, και βλέπει προς την αρκετά πλατιά λεκάνη που σχηματίζεται από τον Αώο και τον Βοϊδομάτη. Στην γέφυρα του Borazan (Μπουραζανιού), όπου βρίσκεται μια βάση της χωροφυλακής και ένα χάνι, αρχίζει ένας κλάδος της αμαξίτης οδού Ιωαννίνων-Λεσκοβικιού, ο οποίος οδηγεί στην Κόνιτσα. Στους χρόνους που ταξίδευσα στα μέρη εκείνα, το αγώνι για μια άμαξα ξεκαρβαλωμένη, από τα Γιάννενα στην Κόνιτσα, δεν κόστιζε λιγότερο από εκατό φράγκα" (σελ. 247).

τέλαβε τα γετονικά βουνά και τα βουνά της Πίνδου και του Βραδέτου, ήταν τρομερή και τρεφόταν από την Ελλάδα μέσω αναρίθμητων συμμοριών ανταρτών. Η χώρα είναι πια πλήρως σε έκρηξη και οι δολοφόνοι δεν υπολογίζονται πια. Οι χαλασμοί, στην ημερήσια διάταξη, δεν εκπλήσσουν πλέον κανέναν. Κάθε χωριό, αν δεν είναι με τον «Σύλλογο»³, πρέπει να τιμωρηθεί για την υπομονή του. Έτσι έχοντας η κατάσταση, η εξουσία αμφέβαλε αν θα μας αφήσει να συνεχίσουμε την εκδρομή και γι' αυτό ο καιμακάμης της Κόνιτσας είχε μια τηλεγραφική ανταπόκριση με τον βαλή, ο οποίος, για να μην δυσαρεστήσει τον κ. Μιλλελίρε, ανέλαβε ο ίδιος την ευθύνη της ασφάλειας του προσώπου μου.

Κατεβαίνουμε στον Αώο, όπου σχεδόν εγγίζουν οι τελευταίες οικίες της Κόνιτσας, περνάμε ένα γεφυράκι επί του ποταμού⁴ και μπαίνουμε στον δρόμο της Γορίτσας (ένα άλλο σλάβικο όνομα) με κατεύθυνση βορράς- ανατολή, στην βάση των τελευταίων κατωφρειών της Γκαμήλας. Προσεγγίζουμε το εκκλησάκι του Αγίου Κωνσταντίνου στην μέση της πυκνής και αρχαίας λόγχμης, αποτελούμενης από συνήθη δένδρα και μεσογειακούς θάμνους, και στις 9 π.μ. είμαστε στην Γορίτσα. Πίνουμε έναν καφέ στο χάνι του χωριού και ξαναπαίρνουμε πολύ γρήγορο βάδισμα, περνώντας ανάμεσα στις ράχες της Τσούκας (1003 μ.) για την Λιπονιάβιστα. Ο δρόμος είναι υποφερτός, ώστε μπορούμε να φθάσουμε την 12.45' στο χωριό Πάπιγκο, όπου το βαρόμετρο δείχνει 665 και το θερμόμετρο 31°.

Αυτό το χωριό των 150 οικιών είναι πια πλήρως ελληνικό, η αλβανική ομιλείται λίγο, ενώ η βλάχικη είναι πολύ γνωστή. Άνω του Πάπιγκου υψώνεται το Μάλι Λάζαρι, όπως λένε τούτο το βουνό με το αλβανικό όνομα οι κάτοικοι εντεύθεν του Σαραντάπορου. Όμως οι ντόπιοι το γνωρίζουν μόνον με το όνομα Πάπιγκο.

Από τινων ετών ο κόσμος εδώ μεταναστεύει στις δύο Αμερικές προς αναζήτηση της τύχης και μερικοί επαναπατρίστηκαν με μικρή τύχη, όπως συμβαίνει και σε πολλά μέρη της Ιταλίας και πρό πάντων στην Καλαβρία και στην Σικελία. Οι «αμερικάνοι» που επέστρεψαν έτσι στην πατρίδα γίνονται έπειτα ευπολόγητοι σαν πρόκριτοι. Δεν είναι λίγοι επίσης αυτοί που απέκτησαν χρήμα στην Βουλγαρία, στην Ρουμανία, στην Τουρκία και αλλού. Αλλά βέβαια η Αμερική είναι πιο ελκυστική. Όλοι αυτοί που επέστρεψαν μιλούν διάφορες γλώσσες και τα χωριά του Ζαγοριού είναι γενικά πολύγλωσσα.

Από το χωριό Πάπιγκο αρχίσαμε την άνοδο στο βουνό, που με τις πλαγιές του φαίνεται σαν ένα επιβλητικό φρούριο. Μέχρι τα 1400 μ. αντέχουν τα ορεινά δάση (...) ανάμεσα σε πολλά χωράφια σίκαλης και σε κήπους πατάτας. Φθάνουμε αργά στις καλύβες

3. Εννοεί κάποιο ελληνικό κομιτάτο, όπως ήταν η «Ηπειρωτική Εταιρεία» που ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1906. Ο Baldacci ενδιαφέρθηκε και για ιστοριογεωγραφικές πληροφορίες που εξυπηρετούσαν την ασκούμενη τότε από την Ιταλία πολιτική υπέρ των Αλβανών και κατά των Ελλήνων.

4. Στην άκρη της Κάτω Κόνιτσας υπήρχε η λίθινη γέφυρα, αλλ' ίσως δεν λειτούργησε τότε, εκτάκτως, με συνέπεια ο Baldacci να χρησιμοποιήσει εκεί κοντά κάποιο πρόχειρο γεφύρι (ήλλωσε ήταν καλοκαίρι και ο Αώος ήταν διαβατός).

της Ροδόβολης, καλή υποδοχή από τους βοσκούς. Φιλοξενούμαστε από τον επικεφαλής βλάχο Δημήτριο Κουμάνη.

Την 13 Ιουλίου ενώρις αναχωρούμε προς εξερεύνηση του βουνού, θερμοκρασία 18°. Κοντά στις στάνες βρίσκονται δύο λιμνούλες, λεγόμενες του Ραϊδοβολιού, παγετωνικού σχηματισμού, με λιθώνες γύρω. Η μία από αυτές έχει νερό διαρκώς, είναι πλούσια σε λιμναία φυτά, που έχω συλλέξει, και περιτρέχεται σε μισή ώρα, ενώ στην άλλη ζουν σαλαμάνδρες και βάτραχοι πολυάριθμοι. Άλλες λιμνούλες του ίδιου σχηματισμού, μα πιο μικρές, είναι συχνά εκεί πάνω, ειδικά στις βάσεις των βράχων. Μία από αυτές βρίσκεται υπό την κορυφή της Ροδόβολης και λέγεται Δρακόλιμνη, λίμνη του Δράκου, μια άλλη είναι γνωστή με το όνομα Ρομπόσι στις πλαγιές της κορυφής της Γκαμήλας.

Στους χάρτες το όρος Πάπιγκο απεικονίζεται ψηλό μόλις 1600 μ., όμως είναι βέβαιο ότι η αλπική φύση του, πλούσια σε κορυφές μυτερές και σε βάραθρα, του δίνει όψη μεγαλύτερου ύψους, υπερτιμημένου και από την παρουσία πανίδας υποαλπικής και αλπικής πολύ διαφορετικής σε κάθε μέρος της. Αναρριχηθήκαμε με κόπο στις σχεδόν κατακόρυφες πλευρές που ορθώνονται πάνω από την στάνη. Ειδικά οι πλευρές από βορρά προς δύση απαιτούν περισσότερη εργασία, σε μερικά σημεία είναι ανάγκη να ανεβαίνεις αμέσως. Όλο αυτό το βουνό είναι πλούσιο σε σωρούς σκληρού χιονιού που διαλύονται γρήγορα. Αυτός ο πλούτος χιονιού και νερού διατηρεί την δροσιά που τρέφει την χλωρίδα. Μα είναι τόσα τα κοπάδια γιδιών που βόσκουν εδώ, όπου η βλάστηση έχει υποφέρει ασυνήθιστα, ώστε για πολλές ώρες δεν μπόρεσα να συλλέξω στα λιβάδια και πλησίον των σωρών σκληρού χιονιού παρά ασημαντο υλικό.

Από το Πάπιγκο προχωρήσαμε για κορυφές και πλαγιές προς την Γκαμήλα, την άλλη κορυφή, μόλις πιο ψηλή, που ανεβαίνει σε κατεύθυνση βορρά-ανατολής. Γεωλογικώς θεωρούμενη, σχηματίστηκε, όπως μου φαίνεται, με σχιστόλιθο παλαιοζωϊκό, ενώ το Πάπιγκο είναι μια ανάδυση ασβεστώδης. Η βλάστηση στην Γκαμήλα είναι πιο πλούσια (...).

Οι βοσκοί του Βραδέτου, που χαιρετούμε την 14 Ιουλίου, ανήκουν στην μεγάλη βλάχικη οικογένεια των Φρασεριωτών που ελληνίζουν. Είναι φανατικοί για την Ελλάδα (όπου περνούν με όπλα και αποσκευές), δηλαδή για την γλώσσα και την θρησκεία (...).

Περνώντας από την στάνη για το μονοπάτι προς Αγκάθια, φθάσαμε στις 7.30 π.μ., δηλαδή μετά από τρίωρο ποδαρόδρομο, στην τοποθεσία Λιθαδάκι, άγονη και πετρώδη, όπως η έρημος. Από εδώ απολαύσαμε το θαυμάσιο πανόραμα της κοιλάδας της Κόνιτσας, από βορρά προς δύση και προ πάντων τα βουνά του διαμερίσματος. Στο βάθος βογγά ο Αώος, μακριά κυριαρχεί ο Τόμορος.

Διερχόμενοι από εναλλασσόμενα δάση και εδάφη έρημα, επανήλθαμε στην Κόνιτσα, ώρα 12.13. Ο δρόμος που διανύσαμε ήταν σε μερικά σημεία κουραστικός και επικίνδυνος για την ζωή μας (...). Στο μονοπάτι συναντήσαμε πολλούς βλάχους Σαρακατσάνους που επέστρεψαν από εργασίες στους κάμπους της Θεσσαλίας (...). Την 5.30 μ.μ. ήλθαμε στο Βρωμονέρι με βροχή.

Η παλιά, πέτρινη «Γέφυρα Μαυροπέτρας», στην Πουρνιά (Προδημοσίευση)

ΤΟΥ ΘΩΜΑ Β. ΖΙΩΓΑ

Δυο είναι τα κύρια ρέματα που παροχετεύουν τα όμβρια στην ευρύτερη περιοχή του χωριού Πουρνιά (τέως Σταρίτσιανη) της επαρχίας Κόνιτσας, με κατεύθυνση από νότο προς βορρά. Το πρώτο και μεγαλύτερο είναι το ανατολικό ρέμα, λεγόμενο απλώς «Λάκκος». Έχει τις απαρχές του στην απόμακρη θέση «Νταλιόπολη», κατηφορίζει βόρεια, περνάει από το χώρο όπου είναι το εξωκλήσι «Άγιοι Ανάργυροι», διέρχεται κατόπιν δίπλα και ανατολικά από το χωριό και συνεχίζει μέχρι να εκβάλλει στο «Ποτάμι» (Βουργοπόταμος). Το δεύτερο και μικρότερο ρέμα είναι το δυτικό ρέμα. Η κοίτη του αρχίζει από τα ψηλώματα του βουνού «Κλέφτης», κατέρχεται βόρεια, διέρχεται από την περιοχή όπου βρίσκεται το εξωκλήσι «Αγία Αικατερίνη» κοντά και δυτικά από το χωριό, και λίγο πιο κάτω εκβάλλει στο πρώτο μεγάλο ρέμα.

Ελάχιστα πιο ψηλά από τη συμβολή των δυο αυτών ρεμάτων και πάνω στο μεγάλο ανατολικό ρέμα είναι χτισμένη η «γέφυρα

Μαυροπέτρας». Την ονομασία της την οφείλει στο μεγάλο, μαύρο βράχο που βρίσκεται σε επαφή μαζί της στην δεξιά ανατολική όχθη, στον οποίο, σε μια λεία κάτω επιφάνεια ενός βραχοπροβόλου, υπάρχει ζωγραφισμένη (βραχογραφία) η εικόνα «ΙC ΧΡ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ». Εκεί, ένα πετρόχτιστο εικονοστάσι σήμεινε πάντα την ιερότητα της θέσης. Η γέφυρα διευκόλυνε τους κατοίκους του χωριού, σε καιρούς με χιονόνερα και βροχές, να διαβαίνουν στην έναντι ανατολική πλευρά, όπου είχαν πολλά κτήματα και βοσκήματα. Από εκεί κατέβαιναν στο «Ποτάμι» (Βουργοπόταμος), το περνούσαν στις πρόχειρες ξυλογέφυρες που ήταν στημένες εκεί, για να μεταβούν στην απέναντι δεξιά περιοχή του (στα πρηνή της «Γύφτισσας»), που ήταν δική τους, (π.χ. στις τοποθεσίες «Πόγωνα», «Γκάλινα», «Πογονίσκος», «Πόραγια», κ.α.), και να ασχοληθούν με τα κτήματα και τα υποστατικά τους. Επίσης, μέσω της γέφυρας αυτής επικοινωνούσαν με το γειτονικό χωριό Κεράσσο και

Η γέφυρα Μαυροπέτρας στην Πουρνιά, όψη ανάντης, αριστερή όχθη. Φωτογραφία του 1927, ευγενική προσφορά του Λάμπρου Θεοδώρου.

εκείθεν με τη Μακεδονία.

Η σημερινή του εικόνα, ως ένα καλοχτισμένο, μονότοξο πετρογέφυρο, είναι απατηλή, διότι, λόγω του μεγάλου βάθους του ρέματος, έχουν κατασκευαστεί στις δυο όχθες του ψηλά, ορθογώνια, λιθόδημηττα ακρόβαθρα, πολύ φαρδύτερα από το πλάτος της γέφυρας, μέσα στα οποία ενσωματώνεται αρκετό μήκος του όλου φορέα στις εκατέρωθεν όχθες. Κατ' αυτόν τον τρόπο παραλαμβάνονται με ασφάλεια, από αυτά τα ογκώδη και βαριά ακρόβαθρα, οι οριζόντιες ωθήσεις του μεγάλου τόξου και ταυτόχρονα αυξάνεται η κάθετη στον κατά μήκος άξονα ακαμψία του τοξωτού φορέα, η οποία, λόγω του μεγάλου μήκους και ύψους εν σχέσει προς το πλάτος (φάρδος), ήταν εξ αρχής ελλειμματική. Τα φαρδιά αυτά πυργοειδή ακρόβαθρα είναι πολύ μεταγενέστερα¹ της αρχικής κατασκευής, γεγονός που καταφαίνεται

από την αβλαβή λιθοδομία τους. Έγιναν το 1956, για να αυξήσουν τη στατική αντοχή του όλου φορέα, ώστε να είναι βατό το γεφύρι και από αυτοκίνητα, τα οποία, μέσω της τότε νεοανοιχθείσας οδού και της γέφυρας τούτης, έπρεπε να φθάνουν μέχρι την υπερκείμενη Πουρνιά. Αυτά τα νεότερα ορθογώνια ακρόβαθρα άλλαξαν μεν τη μορφή και την αισθητική της πετρογέφυρας επί τα χείρω, εν ταυτώ, όμως, αύξησαν την ολική ευστάθειά της και κατ' επέκταση τη μακροβιότητά της, για να επαληθευτεί και πάλι η αρχαία ρήση «ουδέν κακόν αμιγές καλού».

Η τωρινή μεταλλαγμένη εικόνα δείχνει μια γεφύρωση με ένα μεγάλο τόξο περίπου ημικυκλικής μορφής, ανεπαίσθητα οξυκόρυφο, το οποίο αρχίζει στα εκατέρωθεν πυργοειδή ακρόβαθρα από υψηλότερη στάθμη εν σχέσει με τη στάθμη θεμελίωσης αυτών των ακρο-

Η γέφυρα Μαυροπέτρας στην Πουρνιά, όψη ανάντης. Λήψη Θωμά Β. Ζιώγα το 1997.

1. Ο εκ Πουρνιάς δάσκαλος Χριστόδουλος Ι. Χρηστίδης (1921-1989) στο βιβλίο της σημείωσης 6, σελ. 15, σημειώνει: «Το 1956 και σύμφωνα με μελέτη της Υπηρεσίας αυτής [Τ.Υ.Δ.Κ. Ιωαννίνων] έγιναν εργασίες για τη διαπλάτυνση και ενίσχυση των βάθρων του με σκοπό να κάνουν έπειτα πάνω του το φορέα για να μπορούν να περνούν απ' αυτό άνετα και αυτοκίνητα. Ρίχτηκαν τόννοι τσιμέντου...».

βάθρων. Το σημερινό ελλειπές άνοιγμα είναι περίπου 20,00 μ, ενώ το αρχικό ήταν μεγαλύτερο, γιατί τα νέα πρόσθετα ακρόβαθρα κάλυψαν ένα μέρος από τα κάτω δυο άκρα του μεγάλου τόξου, όπως προανέφερα. Έτσι έγινε δυνατή η αντιμετώπιση του μεγάλου βάρους του ρέματος και προέκυψε το συνολικό ύψος του από την κοίτη (κατακόρυφο τμήμα ακροβάθρου + βέλος τόξου) περίπου 18,00 μ. Η στέψη του έχει πλάτος 2,80 μ και φέρει αμφίπλευρα στηθαία από όρθιους εφαπτόμενους μονόλιθους (άρκες ονομάζονται από τους τεχνίτες), καθώς και μεταλλικούς, εγκάρσιους, συσφικτικούς συνδέσμους (αρπής-δες/άρπεζες στην ορολογία των μαστόρων). Το δάπεδο κυκλοφορίας είναι λιθόστρωτο με αναβαθμούς (ούβιες στην γλώσσα των τεκτόνων). Η υλοποίηση του μεγάλου κεντρικού τόξου έγινε με τη θολογυριστή εν επαφή διάταξη δυο σειρών τοξολίθων (κύριο και βοηθητικό τόξο). Το επάνω τόξο εξέχει κατά τι από το άλλο. Αμφότερα είναι χτισμένα με στενόμακρους ισοϋφείς αψιδόλιθους (αρκάδες τις λένε οι κτίστες), ελαφρώς κατεργασμένους, για να μονιάζουν καλά μεταξύ τους, ενώ οι λοιποί τοίχοι είναι απλές αργολιθοδομές.

Από τη μοναδική φωτογραφία² της εποχής

του μεσοπολέμου, που δημοσιεύω εδώ, συνάγεται ότι όταν το γεφύρι πρωτοχτίστηκε ήταν όντως **μονότοξο**³, με την πραγματική έννοια του όρου. Είχε περίπου ομοιόμορφη (όχι συμμετρική) διάταξη ως προς τον κατακόρυφο άξονα που διέρχεται από το «κλειδί» του κεντρικού μεγάλου θόλου και ήταν ελαφρώς κεκλιμένο, από την αριστερή υψηλότερη και γαιώδη όχθη προς την δεξιά βραχώδη όχθη. Το πελώριο αυτό τόξο είναι το ίδιο που υπάρχει και τώρα, έστω και με κολοβωμένο άνοιγμα, λόγω των νέων πυργοειδών ακροβάθρων. Στο αριστερό (ως προς την κατεύθυνση της ροής) ευρύ ακροτύμπανο υπήρχε, σε πολύ μεγάλο ύψος, και μια μικρή καμάρα, η οποία δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ανακουφιστικό τόξο που εκπληρώνει υδραυλικό σκοπό, καθώς η στάθμη της βάσης της ήταν υπερβολικά υψηλότερη (περί τα 10,00 μ) από αυτήν του τεράστιου κεντρικού τόξου και δεν υπήρχε περίπτωση να διέλθει νερό απ' αυτήν ακόμη και στη μέγιστη υπερετήσια παροχή πλημμύρας. Απέβλεπε μόνο στη μείωση του συνολικού ιδίου βάρους του ακροτύμπανου αυτού, ώστε τα φορτία στη γαιώδη θεμελίωσή του να είναι μικρότερα και μέσα στα επιτρεπόμενα όρια αντοχής του εδάφους. Στο άλλο ακρο-

2. Αφού η δομική αυτή παρέμβαση έγινε μεταπολεμικά, το 1956, είναι απορίας άξιο ότι μόνο μια φθαρμένη **φωτογραφία** του 1927 με την πρότερη μορφή της γέφυρας γνωστοποιήθηκε μέχρι τώρα. Δείχνει μερικώς την ανάντη όψη και την αριστερή γαιώδη όχθη της γέφυρας. Ευχαριστώ τον εκ Πουρνιάς φίλτατο Λάμπρο Θεοδώρου που μου την παραχώρησε και τη δημοσιεύω εδώ, προς γνώση των ερευνητών και όσων ενδιαφέρονται.

3. Στη βιβλιογραφία, πρώτοι οι Β. Παπαγεωργίου - Αργ. Πετρονιώτης διέγνωσαν ότι το γεφύρι είχε και δευτερή καμάρα, γράφοντας: «... αρχικά το γεφύρι ήταν **δίτοξο** με δυο άνισες καμάρες και δυο ανακουφιστικά ημικυκλικά τοξύλλια εκατέρωθεν της μεγάλης, ψηλά πάνω από τα βάθρα της. ...», στο άρθρο τους "Ο Πυρσογιαννίτης πρωτομάστορας Ζιώγας Φρόντζος και τα έργα του", στο βιβλίο "Η επαρχία Κόνιτσας στο χώρο και το χρόνο", Δήμος Κόνιτσας 1996, σελ. 247, §42α. Η φωτογραφία της σημ. 2 τους δικαιώνει, παρόλο που πολύ διαφέρει από τη ζωγραφιά της σημ. 6 στην οποία στηρίχτηκαν! Μη έχοντας, όμως, ανά χείρας την παλιά αυτή φωτογραφία, έγραψαν για δυο άνισες καμάρες, ενώ η μικρότερη, αφανής τώρα, είναι ένα μικρό καμαράκι, με τη βάση του υπερβολικά ψηλότερα από την κοίτη.

τύμπανο, το δεξιά σε σχέση με την κατεύθυνση της ροής, όπου είναι και η βραχογραφία, δεν ήταν ανάγκη και δεν κατασκευάστηκε παρόμοια μικρή καμάρα, γιατί το έδαφος εκεί είναι βραχώδες. Για τον ίδιο σκοπό, σε αμφότερα τα ακροτύμπανα υπήρχε από ένα μικρό ημικυκλικό παραθόλι/παραθύρο. Τα παράθυρα αυτά δεν ήταν ισοσταθμικά και συμμετρικά τοποθετημένα, ενώ η άκρη της βάσης αμφότερων ακουμπούσε πάνω στους θολίτες λίθους του μεγάλου κεντρικού τόξου. Η κορυφή του αριστερού εξ αυτών ήταν ισοσταθμική με αυτήν της παρακείμενης μικρής καμάρας, στην οποία επίσης ακουμπούσε η βάση του. Από τα νεότερα δυο πυργοειδή ακρόβαθρα, καλύφτηκε πλήρως η προαναφερθείσα μικρή καμάρα, και μερικώς τα δυο μικρά παράθυρα/παραθόλια, τα οποία ελάχιστα φαίνονται πλέον· το ένα, στο δεξιά τύμπανο, διακρίνεται ως τεταρτοκύκλιο, και στο άλλο, στο αριστερό τύμπανο, ξεχωρίζουν ελάχιστοι λίθοι του ημικυκλικού ανωφλίου. Τόσο η μικρή καμάρα, όσο και τα δυο παραθόλια, υλοποιήθηκαν με κύριο και βοηθητικό τόξο από πλακερούς θολίτες λίθους.

Η γέφυρα δεν φέρει πάνω της κάποια εντοιχισμένη πλάκα/επιγραφή με χρονολογία κατασκευής. Μήτε και τον γεφυροποιό τέκτονα που την έστησε γνωρίζουμε από κάποια μαρτυρία ή γραφή. Την πιο παλιά αναφορά σ' αυτήν βρίσκουμε στον Ι. Λαμπρίδη (1839-1891), που το 1876, όπως δηλώνει ο ίδιος

στις σελίδες του βιβλίου του, έγραψε⁴ σχετικώς τα εξής: «*Η εν τη θέσει "Μαυρόπετρα" παρά την κώμην Σταρίτζιαννην, κτισθείσα (1853) δια προσφοράς 11 μεν χιλ. γρ. της Βασιλικής Ιω. Κυριακούλη, 49 δε χιλ. γρ. ετέρων αγνώστων ημίν.*».

Θεωρώ ορθή τη χρονολογία 1853, παρόλο που αμφισβητήθηκε, κυρίως επειδή ο ίδιος ο Ι. Λαμπρίδης αναφέρει⁵ ότι το αυτό έτος κατασκευάστηκε και το άλλο γεφύρι του χωριού, η «γέφυρα Σελού», γεγονός πιθανότατο έως βέβαιο, όπως στο αντίστοιχο άρθρο για τη γέφυρα αυτή εξηγώ. Εκ πρώτης όψεως, δεν φαίνεται λογικό, μήτε και οικονομικά εύκολο, την ίδια χρονιά να χτίζονται ταυτόχρονα δυο γεφύρια στο ίδιο χωριό. Και όμως υπάρχουν εξαιρέσεις, εφόσον τα χρήματα εκ των χορηγιών (εδώ αθροιστικώς 60.000 γρόσια) είναι διαθέσιμα, ή διαφαίνεται κάποιος κίνδυνος να χαθούν κάποια εξ αυτών, αν δεν αξιοποιηθούν έγκαιρα.

Όλα δείχνουν ότι στην παραπάνω γραφή ο Ι. Λαμπρίδης ουσιαστικώς καταγράφει εν συντομία τη διάχυτη τοπική παράδοση⁶ του χωριού, ότι τη γέφυρα την έφτιαξε «*η καλόγρια Βασιλική*». Αυτή ήταν άτεκνη και έγινε σε πρεσβυτική ηλικία μοναχή με το όνομα Καλλινίκη, όπως έγινε ταυτόχρονα μοναχός με το όνομα Πολύκαρπος και ο σύζυγός της Γιάννης Παπαπαναγιώτης. Μόνο που ο Ι. Λαμπρίδης ένα στοιχείο το μετέφερε ελαφρώς παραλλαγμένο. Και αυτό είναι το επώνυμο

4. Στο βιβλίο του "Περί των εν Ηπείρω αγαθοεργημάτων", μέρος Β', εν Αθήναις 1880, σελ. 187.

5. Στο έτερο βιβλίο του "Περί των εν Ηπείρω αγαθοεργημάτων", μέρος Α', εν Αθήναις 1880, σελ. 150.

6. Ιδὲ βιβλίο "Πουρνιά Κονίτσης-Ιωαννίνων, το χωριό μου", του Χριστόδουλου Ι. Χρηστίδη, Αθήνα 1971, σελ. 9 έως 17. ! Καλλιτεχνική αδειά, η ζωγραφιά στο εξώφυλλο αυτού του βιβλίου είναι κατά φαντασία και δεν απεικονίζει σωστά τη μορφή της γέφυρας που δείχνει η φωτογραφία της σημ. 2.

«Κυριακούλη», που τέθηκε αντί του σωστού και επίσημου «Καραλούλη», όπως είναι βέβαιο⁷ ότι ονομαζόταν πρωτύτερα το γένος του άνδρα της Ιωάννη Καραλούλη/Παπαπαναγιώτη. Το 1853 η καλόγρια Βασιλική/Καλλινίκη ήταν υπέργηρη, οπότε, εν όψει αποδημίας εις Κύριον και άτεκνη καθώς ήταν, έκανε την προσφορά της. Η γεροντική ηλικία της έμμεσα τεκμαίρεται από το γεγονός ότι ο άνδρας της, «... ευδοκίμως αποπερατώντας τας σπουδάς του εν Ιωαννίνους, **κατά την αυτήν περίπου εποχήν της μαθητείας του Γ. Τζούνη, ...**», ήταν σχεδόν ομήλικος με τον τελευταίο. Από μια ενδελεχέστερη μελέτη των ιστορικών γεγονότων που παρατίθενται, [στις σελ. 12-14 του πρώτου βιβλίου της σημείωσης 7], για τον συγχωριανό Γ. Τζούνη, κυρίως από τη σχέση αυτού με τον Ιωάννη Καποδίστρια, εκτιμώ επαγωγικώς ότι ο Γ. Τζούνης είχε γεννηθεί περί το 1780/85 και θα είχε το 1853, αν ακόμη ζούσε, περισσότερα από 70 χρόνια, ηλικία πολύ γεροντική για την εποχή εκείνη, κατά την οποία το προσδόκιμο ζωής δεν υπερέβαινε τα 55 έως 60 έτη. Παρ'απλήσια ηλικία, ως συνομήλικος και εφόσον ζούσε, θα είχε και ο άνδρας της καλόγριας Βασιλικής/Καλλινίκης, ο Γιάννης Καραλούλης/Παπαπαναγιώτης (άλλως μοναχός Πολύκαρπος), και ελάχιστα μικρότερη η ίδια, κατά τη συνήθεια οι γυναίκες να υπολείπονται ηλικιακά των συζύγων τους. Ήταν πλέον καιρός και

μόλις που προλάβαινε να κάνει τη δωρεά της. Ίσως, αυτός να ήταν και ένας λόγος που η «γέφυρα Μαυροπέτρας» φτιάχτηκε την ίδια χρονιά, το 1853, μαζί με τη «γέφυρα Σελού», όπως γράφω πιο πάνω, για να μην απολεσθεί η πολύτιμη χορηγία της καλόγριας, όσο αυτή βρισκόταν ακόμη εν ζωή.

Ο εκ Πουρνιάς δάσκαλος Χριστόδουλος Ι. Χρηστίδης, είτε επειδή δεν είχε υπόψη του το παραπάνω απόσπασμα του Ι. Λαμπρίδη για τη «γέφυρα Μαυροπέτρας», (δεν το αναφέρει στο βιβλίο της σημ. 6), είτε διότι δεν αντιλήφθηκε ότι ο Ι. Λαμπρίδης αναπαράγει την επιχώρια παράδοση, κάνει συνειρμούς με άλλα ιστορικά κείμενα και πρόσωπα που αφορούν το χωριό του, μη σχετιζόμενα με τη γέφυρα, και πιθανολογεί, χωρίς ιδιαίτερη πειθώ, ότι μάλλον πρωτοχτίστηκε⁸ την περίοδο 1814/17. Με δεδομένο ότι «... κανείς στο χωριό δεν αμφιβάλλει πως το γεφύρι τούτο το έφτιαξε η καλόγρια Καλλινίκη, κατά κόσμον Βασιλική Ι. Παπαπαναγιώτη, η γυναίκα του μοναχού Πολύκαρπου, ...», όπως ο ίδιος γράφει, δεν μπορεί να αληθεύει αυτή η χρονολογία, γιατί η καλόγρια Βασιλική/Καλλινίκη ήταν ακόμη νεαρή κοπέλα το 1814/17, σύμφωνα με τους πιο πάνω συγκριτικούς ηλικιακούς υπολογισμούς, οπότε ούτε ύπανδρη ήταν, ούτε καλόγρια, μήτε και την περιουσία του μετέπειτα άνδρα της μπορούσε να προσφέρει για να γίνει η γέφυρα.

7. Στο βιβλίο "Ιστορικά εκ παραδόσεως σημειώσεις περί του χωρίου Σταρίτσιανης", του εκ Σταρίτσιανης δασκαλου Γεωργίου Παπαβασιλείου, γραμμένο το 1914 και πρωτοεκδοθέν στο Βουκουρέστι το 1925, ανάπτυπο εν Ιωαννίνους 1969, σελ. 14, περιλαμβάνονται όλα τα στοιχεία που διηγηματικά αναγράφονται σε τούτο το κόλο του κειμένου. ! Στο βιβλίο "Οι οικισμοί της επαρχίας Κόνιτσας στο παρελθόν", του Χαρίλ. Γκούτου, Αθήνα 2015, σελ. 115, γράφεται «Ο Γ. Τζούνης (περίπου 1785-1849) Ο Ι. Καραλούλης ή Πολύκαρπος (περίπου 1785-1855) », ηλικίες που είναι συμβατές με αυτές που εκτιμώ εγώ σε τούτη την παράγραφο.

8. Ιδέ βιβλίο σημ. 6, σελ. 14-15

Έρχομαι από μακριά οι προδομένες - λησμονημένες αξίες της Ε.Ε. και των οραματιστών - ιδρυτών της

Του Κώστα Γρηγόρη, Θεολόγου - πρώην Λυκειαρχή

Τρία είναι κατά τον ΠΩΛ ΒΑΛΕΡΥ τα δομικά χαρακτηριστικά του Ευρωπαϊκού πνεύματος: α) **Η επιδραση της Ρώμης.** Δραστική καινοτομία της η απονομή του *civis comenus* σε ανθρώπους όλων των φυλών και όλων των γλωσσών, μαζί με τα ευεργετήματα της ανεξιθρησκείας και της σωστής διοίκησης, β) **Η Χριστιανική πίστη** η οποία άλλαξε το βάθος της συνείδησης των ανθρώπων, ημέρωσε την ψυχή τους και ευαγγελίστηκε την καινοποίηση του κόσμου, γ) **Τέλος η κλασική ελληνική σκέψη**, η οποία δόμησε την πειθαρχία του πνεύματος και έδωσε το εξαίρετο παράδειγμα της τελειότητας σε όλα τα πεδία.

(Δοκίμιο του ΠΩΛ ΒΑΛΕΡΥ 1924, στον συλλογικό τόμο: ΕΛΕΝΗ ΑΡΒΕΛΕΡ, Οι Ευρωπαίοι, Α σ. 16).

Μπροστά μας ανοίγεται η πλανητική εποχή της θηριώδους ατομοκρατίας, σύγχυσης ζωής, ευδαιμονιστικής αλλοτρίωσης, θανάσιμης ευζωίας για τους έχοντες και κατέχοντες με απουσία στόχων και νοημάτων για την ανθρώπινη ύπαρξη του "πλησίου".

Η ρήση του ΝΙΤΣΕ ότι ο θεός είναι νεκρός και οι απόλυτες αξίες έχουν καταρρεύσει μοιάζει να έχει πια καθολική ισχύ.

Κατά τον ΤΖΟΒΑΝΙ ΠΕΑΛΕ, καθηγητή Πανεπιστημίου του Μιλάνου, μελετητή

της σκέψης του Αριστοτέλη, του Πλάτωνα και της χριστιανικής Αλήθειας - από τους πιο σημαντικούς σε διεθνές επίπεδο - γράφει: "Δέκα είναι τα δεινά που έχουν ερημώσει τον σύγχρονο κόσμο: Πρώτα απ' όλα η αναγωγή του ανθρώπινου λόγου στον επιστημονικό λόγο, με τη συνακόλουθη επικυριαρχία του επιστημονισμού (γέμισμα του εγκεφάλου και άδεια της ψυχής). Ύστερα οι απολυταρχικές ιδεολογίες, που έχουν ως συνέπεια τη λήθη του ΕΙΝΑΙ. Ο πρακτικισμός για τον οποίο μετράει μόνο το χειροπιαστό και ακυρώνονται όλα όσα αφορούν τον χώρο της σκέψης. Το γεγονός ότι αυτό που κάποτε ονομαζόταν ευτυχία έχει εκπέσει σήμερα στην επιδίωξη υλικής ευμάρειας Η κυριαρχία της βίας - η οποία κυριαρχεί σε κάθε επίπεδο, λεκτικό, ηθικό και φυσικό - στα συστήματα.

Η απώλεια της αίσθησης της ομορφιάς. Η συτρίκνωση του έρωτα στις διαστάσεις του σώματος (ερωτισμός). Ο ατομικισμός σε θηριώδη μορφή, που διαλύει τις ανθρώπινες σχέσεις. Η διάλυση της αίσθησης του κόσμου και των πραγμάτων, έτσι ώστε σήμερα να κυριαρχεί παντού το χάος. Ο υλισμός, που και αυτός οδηγεί στη λήθη του ΕΙΝΑΙ ... οραματίζομαι μια κοινωνία που θα αναζητήσει την αποκατάσταση της ισορροπίας στις ανθρώπινες

σχέσεις...».

Αναζητώντας την ουσία και την ενότητα του Ευρωπαϊκού πολιτισμού, πέρ' από τα επιφανήματα, ο Νομπελίστας ποιητής της Αγάπης Τ.Σ. ΕΛΙΟΤ προσπάθησε να ανακαλύψει τις καταβολές του, τα κάρια και κύρια συστατικά, τα αιώνια στοιχεία, που όσο κι αν **παραμερίστηκαν, προδόθηκαν, πλαστογραφήθηκαν και παραθεωρήθηκαν στο πέρασμα των χρόνων**, είναι ικανά να θρέψουν την ψυχή και το πνεύμα και να σταματήσουν την αποσύνθεση και του ατομικού και του κοινωνικού οργανισμού. Αυτά είναι: «ΕΛΛΑΔΑ-ΡΩΜΗ-ΒΙΒΛΟΣ».

Στην εισήγησή του στο Γαλλικό Ινστιτούτο Διεθνών σχέσεων στις 28-4-2011 ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ τονίζει: «... Το ζήτημα των αξιών του Ευρωπαϊκού πολιτισμού δεν είναι πλέον δυνατόν να παρακάμπεται. Ήρθε η ώρα να αναστοχαστούμε την Ευρωπαϊκή ιστορία ... Αν ορίζαμε ως γενέθλια στιγμή της Ευρώπης τη συνάντηση μεταξύ Αθηνών, Ιερουσαλήμ και Ρώμης ... θα ήταν δυνατόν να αποκτήσουμε την επαφή μας με τις αξίες που συχνά λησμονήθηκαν προς όφελος της χρησιμοθηρίας, που δεν μπορούσε παρά να οδηγήσει στα σημερινά περιβαλλοντικά και γεωπολιτικά αδιέξοδα...».

Αλήθεια! Σε ποιές Αρχές και Αξίες βάσαναν την πρωτοβουλία τους οι οραματιστές ιδρυτές της Ενωμένης Ευρώπης: οι Γάλλοι ΜΟΝΕ και ΣΟΥΜΑΝ, ΝΤΕΓΚΩΛ, οι ηγέτες της Γερμανίας ΚΟΝΠΑΝΤ ΑΝΤΕΝΑΟΥΕΡ και της Ιταλίας ΝΤΕ ΓΚΑΣΠΕΡΙ, καθώς και ο βέλγος ΑΝΡΙΣΤΙΑ-

ΑΚ, οι οποίοι ήταν βαθύτατα πιστοί χριστιανοί;

Όλοι τους με οδηγό τη χριστιανική αγάπη προς τον "πλησίον" και το "αγαπάτε και τους εκθρούς υμών"... επικύρωσαν τη συμφιλίωση των δύο παραδοσιακά εκθρικών χωρών στον περίφημο καθεδρικό ναό της Ρεμς στη Γαλλία, όπου και προσευχήθηκαν από κοινού.

Οι ιδρυτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης διακήρυσσαν ότι το όραμά τους για την Ενωμένη Ευρώπη στηρίζεται στις αξίες της χριστιανικής πίστης: "συμφιλίωση, ειρηνική συνύπαρξη, αγάπη προς τον πλησίον, αλληλεγγύη, κοινωνική δικαιοσύνη...".

Θα προσθέσω και κάτι πολύ σημαντικό, που έχει επιμελώς αγνοηθεί από τη μνήμη της ιστορίας και νομίζω ότι δεν αναφέρεται πια σε κανένα επίσημο κείμενο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ότι εκείνοι που σχεδίασαν την αστερόδεσσα Σημαία της Ενωμένης Ευρώπης το 1955 εμπνεύστηκαν από την ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ του Ευαγγελιστή ΙΩΑΝΝΗ και συγκεκριμένα από το χωρίο: «και σημείο μέγα ώφθη εν τω ουρανώ. Γυνή περιβεβλημένη τον ήλιον και τη σελήνη υποκάτω των ποδών αυτής, και επί της κεφαλής αυτής στέφανος αστέρων δώδεκα, και εν γαστρί έχουσα, και κράζει ωδίνουσα και βασανιζομένη τέκνιν».

Μάλιστα ο τότε Ιρλανδός Πρόεδρος των Υπουργών Εξωτερικών του Συμβουλίου της Ευρώπης LIAM COSGRAVE, υψώνοντας τη Σημαία αυτή στο ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ στις 13-12-1955 είπε: «Το 12 είναι το σύμβολο της πληρότητας και της

απλότητας, έτσι όπως πρέπει να είναι η ενότητα των λαών μας. Να κυματίζει επί μακρόν, ελεύθερα και ειρηνικά με την ευλογία του θεού...» (ΒΗΜΑ 9-8-2009).

Ο μεγάλος Νομπελίστας ποιητής ΕΛΥΤΗΣ, ποιητής του φωτός, του Αιγαίου και του έρωτα τονίζει: "Αν δεν στηρίζεις το ένα σου πόδι έξω από τη Γη, ποτέ σου δεν θα μπορέσεις να σταθείς επάνω της". Και τούτο γιατί: "Η εκκλησία, παρά τα λάθη του παρελθόντος, επανα ευαγγελιζόμενη σήμερα δεν είναι εκ του κόσμου τούτου αλλά δρα εντός του κόσμου, προκαλεί την ιστορία και την καλεί να κινηθεί για το καλό του κόσμου: ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΑΛΗΘΕΙΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ, ΕΙΡΗΝΗ, ΙΣΟΤΗΤΑ, ΑΔΕΛΦΟΣΥΝΗ, ΗΘΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΖΩΗ, ΕΥΤΥΧΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΚΟΣΜΟΥ, ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ, ΟΝΕΙΡΟ...": "Ίδου καινά ποιώ τα πάντα" και κοινά, γιατί: "Του Κυρίου η Γη και το πλήρωμα αυτής". "Πάτερ ημών... και δος ημίν (δώσε σε μας) τον άρτον τον επιούσιον...". Και πλήθος άλλων ευαγγελικών και πατερικών χωρίων. Με άλλα λόγια μεταστοιχείωνει το αρχέτυπο της Ιστορίας.

Η Αριστερά με τον φακό της ιστορίας δεν πρέπει να συγκρούεται μαζί της αλλά να διαλέγεται και να ακούει από τον τάφο τη φωνή του ιστορικού ηγέτη του Κ.Κ.Ε. ΝΙΚΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ: "... Η ορθοδοξία ιδεολογικά ανταποκρίνεται σε μια νοοτροπία λαϊκή, σε έναν εσωτερικό ψυχικό δεσμό... Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε ότι η Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία και η Χριστιανική θρησκεία γενικότερα, έπαιξαν όχι μόνο στη Ρωσία μα και στα Βαλ-

κάνια, έναν προοδευτικό ρόλο, τόσο ως παράγοντας που διευκόλυνε και επιτάχυνε την εθνική διαμόρφωση, συσπείρωση και ανάπτυξη, παρέχοντάς της ενιαία ιδεολογικά πλαίσια, όσο και σαν στοιχείο του εξανδραποδισμού και της σκλαβιάς, κάτω από την Οθωμανική Τυραννία, συνέτεινε σημαντικά και ουσιαστικά στον εθνικοαπελευθερωτικό τότε αγώνα...".

(ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ 9-9-1945).

Τον ΑΡΗ ΒΕΛΟΥΧΙΩΤΗ, από τον λόγο του στη Λαμία τον Οκτώβριο του 1944: "Ο κομμουνισμός λένε ότι θα καταργήσει τη θρησκεία. Μα, η θρησκεία είναι ζήτημα συνείδησης. Πώς θα καταργηθεί λοιπόν; Η κατάργηση της θρησκευτικής συνείδησης είναι πράγμα αδύνατο, έστω και αν ακόμα οι κομμουνιστές θέλανε να την καταργήσουν. Η θρησκευτική συνείδηση δεν καταργείται με απλές διαταγές. Αν συνέβαινε ένα τέτοιο πράγμα, αυτό θα έμοιαζε με τη διαταγή που έβγαλε ο αστυνομός στην Ανάφη, με την οποία απαγόρευε την ... πάλη των τάξεων...". Τα λόγια του Γραμματέα του Ισπανικού κομμουνιστικού κόμματος Σαντιάγκο Καρέλιο: «Δεν πρέπει οι κομμουνιστές να εμπλέκονται σε πρωτόγονες μορφές αντιθρησκευτικής πολεμικής και να πέφτουν θύματα της αθεϊστικής προπαγάνδας...». Του ΕΝΓΚΕΛΣ ο οποίος τονίζει: «Μια θρησκεία που υπέταξε την Παγκόσμια Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και κυριάρχησε στο μεγαλύτερο τμήμα της πολιτισμένης ανθρωπότητας για 1800 χρόνια, δεν μπορούμε να την αντιμετωπίσουμε λέγοντας απλώς και μόνο πως πρόκειται για μια ανοησία ανακατωμένη με απάτες...». Αλ-

λά και οι περισσότεροι φιλόσοφοι του Διαφωτισμού δεν ήταν άθεοι. Μάλιστα η έμπνευσή τους προέρχεται σε μεγάλο βαθμό από τα Ευαγγέλια. Και ότι ο άνθρωπος οφείλει να ακολουθήσει τη συνείδησή του και να λατρεύει τον Θεό στον εσωτερικό ναό του πνεύματός του...». Ήρθαν σε ρήξη με τον εκκλησιαστικό θεσμό, γιατί οι αντιπρόσωποί του είχαν στρέψει τα νώτα τους στην Καινή Διαθήκη και στην Πατερική Θεολογία. Ο δε ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ στην πραγματεία για την ανεκτικότητα γράφει: «Ρωτώ σήμερα αν είναι η ανεκτικότητα ή μισαλλοδοξία αυτή που προέρχεται από το θείο δίκαιο. Αν θέλετε να μοιάσετε στον ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟ να γίνετε μάρτυρες και όχι δήμειοι...». «Και τούτο, γιατί παράλληλα με το πνευματικό του μήνυμα, ο ΙΗΣΟΥΣ κληροδοτεί μια ηθική διδασκαλία οικουμενικής εμβέλειας, στον αντίποδα των παρεκλίσεων του εκκλησιαστικού θεσμού, ιδίως μέσω της Ιεράς Εξέτασης. Εκθειάζει τη μη βία, την αγάπη για τον πλησίον, την κοινωνική δικαιοσύνη, την ειρήνη...».

Επειδή ισχύουν και σήμερα τα διαχρονικά μηνύματα του μεγάλου εθνοκεντρικού και οικουμενικού λογοτέχνη, ο οποίος πάλεψε με τον θεό, ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ: «Τι φοβερός ανήφορος από τον πίθηκο στον άνθρωπο, από τον άνθρωπο στον θεό! Είναι καιρός να αφουγκραστούμε από τον τάφο του την εναγώνια κραυγή του από την «ΑΣΚΗΤΙΚΗ»: «... Η κραυγή δεν είναι δική σου.... Το ΕΓΩ σου που προσπαθεί να γίνει ΕΣΥ και φθάνον-

τας το, αμέσως ξεπηδά η ΑΓΑΠΗ... Δεν είσαι ακόμα λεύτερος, γιατί ακόμα κουβαλάς μέσα σου 3.000.000 χρόνια βάρβαρη, αλλά και οι γύρω σου το ίδιο νιώθουν. Ανθρωποποιημένος έγινες μόλις προ 10.000 ετών, θέλεις ακόμα και άλλους αγώνες και αγωνίες για να ελευθερωθείς, να εκπολιτιστείς, να αγαπήσεις πραγματικά σαν τον ΧΡΙΣΤΟ και τέλος να λυτρωθείς. Όταν θυμώνεις, ένας προπάππος σου αφρίζει στο στόμα σου, όταν αγαπάς, ένας σπηλιωδής ευφραίνεται, όταν κοιμάσαι ή κιοτεύεις, τότε όλοι μαζί η ΡΑΤΣΑ σου φωνάζουν, «Μην πεθάνεις, για να μη πεθάνουμε», δεν προφτάσαμε να κάνουμε έργα τις ιδέες μας, είχαμε και εμείς οράματα και όνειρα που θέλαμε να τα κάνουμε πράξεις, όμως δεν είχαμε τα απαραίτητα εργαλεία, μην πεθάνεις είσαι η ελπίδα μας, τέλεψε τα έργα μας. Μέσα από τα σωθικά σου συνεχίζουμε τον αγώνα μας. Δεν είμαστε ποτέ στους τάφους μας, εσείς μας χάσατε στο χώμα...».

Συνέχισε την αγωνία μας γιατί δεν είσαι μονάχα σκλάβος ακόμη, αλλά αφού γεννήθηκες, μια νέα πιθανότητα γεννήθηκε μαζί σου, να γίνουμε και εμείς λεύτεροι. Φέρνεις, θες δεν θες, μια νέα ιδέα. Όλη η ΡΑΤΣΑ σου καταφεύγει στο στήθος σου και ρωτά και προσδοκά με αγωνία αυτό που πρέπει να φέρεις σε πέρας. Έχεις ευθύνη. Δεν κυβερνάς πια την ασήμαντη ύπαρξή σου, γιατί αυτή τη στιγμή παίζεται η Μοίρα της ΡΑΤΣΑΣ σου».

ΑΜΗΝ - ΓΕΝΟΙΤΟ

Το Σπίτι στην Ανηφοριά

Η. Ανδρέου

Μπορεί να βρισκόμαστε στο Παλαιосέλλι και φυσικά στις υπώρειες του Σμόλικα αντικριστά της πετρωμένης Γκαμήλας, το ορθό Τύμφης, πλην όμως το «ΣΤΕΚΙ ΤΟΥ ΜΗΤΣΑΡΑ» είναι καθ' όλα απάνεμο αραξοβόλι, που όποιος ρίξει άγκυρα ξεχνιέται να δώσει εντολή βίρα τις άγκυρες.

Έτσι εκείνο το παγερό βράδυ του Γενάρη αραγμένοι στον Μητσάρα, λίγο η καλή παρέα και η κουβέντα για παλιούς θρύλους και μύθους, αρκετά η θαλπωρή της ξυλόσομπας και πολύ περισσότερο το καλό κρασί μας έκαναν να αισθανόμαστε σαν ξέμπαρκοι ναύτες. Η ώρα όμως είχε πάρει για τα καλά την ανηφόρα και μέσα στη γλυκιά παραζάλη ένοιωθα πως στη κόβολη του τζακιού δεν θα έβρισκα ούτε δείγμα από κάρβουνο για να θεριέψω ξανά τη φωτιά. Εξ' άλλου αυτό το βράδυ το είχα υποσχεθεί να είναι ένα χειμωνιάτικο βράδυ αναμνήσεων και περισυλλογής. Ευχήθηκα στην παρέα και στον Μητσάρα το καλό ξημέρωμα και ξεπόρτισα. Μια ριπή παγωμένου βοριά με συνέφερε για τα καλά. Ανεβαίνω τα σκαλιά της Αγίας Παρασκευής, σταυροκοπιέμαι στον εξωάρθηκα με μια κρυφή ελπίδα πως ο λυγιμένος Ναός θα αντέξει μέχρις ότου έρθει το πλήρωμα του χρόνου και λήξει η αδιαφορία των αρμοδίων για την σωτηρία του από ολοσχερή καταστροφή. Βγαίνω από τη βορειοδυτική πύλη του περιβόλου και αρχίζω να περπατώ στη γειτονιά των νεκρών αισθήσεων και ζωντανών παραι-

σθήσεων.

Περνώ το πρώτο σπίτι βουβό, το δεύτερο σκοτεινό, το τρίτο ούτε φωνή ούτε ακρόαση, το τέταρτο και πέμπτο και έκτο άκρα του τάφου σιωπή, αρχίζω να το σκέπτομαι πώς άραγε θα ξημερώσω με τόσα φαντάσματα γύρω μου, πολύ ωραία στο καφενείο εκ του ασφαλούς μιλούσαμε για θρύλους και δαιμονικά και αερικά δημιουργήματα της αγαθότητας των ανθρώπων άλλων εποχών. Τώρα τι γίνεται. Και αφού οι αισθήσεις μου προκαλούν φόβους καλώ σε ενίσχυση τις παραισθήσεις και ανατρέχω στην εποχή που το χωριό πριν πυρποληθεί από την Εντελβίς το 1943 είχε πάρα πολλά, μα πάρα πολλά σπίτια το ένα δίπλα στο άλλο. Στέγαζαν τουλάχιστον χίλιες διακόσιες ψυχές.

Έτσι στο πρώτο σπίτι βλέπω φως, στο δεύτερο παιδιά που δεν έχουν κοιμηθεί και θορυβούν, στο τρίτο το μουλάρι ρουθινίζει, στο τέταρτο η κυρά του σπιτιού τα βάζει με τα γίδια που δεν λεν ακόμη να ησυχάσουν. Στο τέταρτο ένα μωρό κλαίει χωρίς σταματημό.

Σ' όλη τη γειτονιά αισθητός είναι ο καπνός καθώς και η μυρωδιά του δαδιού. Χωρίς να το καταλάβω βρίσκομαι ήδη στην ανηφοριά για το σπίτι. Πριν φύγω έχω ανάψει όλα τα φώτα τα εξωτερικά, το άπλετο φως με προσγειώνει στην πραγματικότητα και μου αποκαθιστά την ηρεμία μου.

Η ανησυχία μου για την φωτιά ήταν αδικαιολόγητη. Στην κόβολη είχαν μείνει αρκετά κάρβουνα. Τα συγκεντρώσα έριξα πάνω

προσανάμματα και κατόπιν τα κούτσουρα. Δεν χρειάστηκε πολύς χρόνος και οι φλόγες έσπασαν χορό σε συναγωνισμό ή μία με την άλλη πια θα φτάσει πιο ψηλά. Το μάτι μου πέφτει στην οικογενειακή φωτογραφία στην εξοχή του τζακιού. Μετρώ απουσίες. Απών ο πατέρας, απών ο αδελφός Οδυσσεάς, Τρίτη απουσία η μητέρα. Λέξεις που βασανίζουν το μυαλό μου είναι η μοναξιά, εγκατάλειψη, φυγή, και πάνω απ' όλα η απουσία η παντοπινή του θανάτου.

Ενθυμούμαι το θείο μου Νίκο που με φιλοξενούσε τα καλοκαίρια στην πάνω γειτονιά, λόγω της δουλειάς της μητέρας μου στο ζαχαροπλαστείο να βάζει το ερώτημα «Πού πήγε ο κόσμος» και άρχιζε να μετρά οικογένειες και να αναφέρει ονόματα και επώνυμα. Εν αρχή ήταν η πυρπόληση του χωριού στις 18 Οκτωβρίου 1943, το έργο του ρημαδιού ήρθε να ολοκληρώσει ο εμφύλιος σπαραγμός. Από τις χιλίες διακόσιες ψυχές οι εκατόσιες τουλάχιστον φτερούγισαν για τα αστικά κέντρα. Πολλαπλή και με πολλές παραμέτρους Εθνική συμφορά.

Η πλέον ουσιαστική το γεγονός πως όλοι αυτοί οι άνθρωποι από υποκείμενα και δημιουργοί ενός λαϊκού πολιτισμού μεταβλήθηκαν σε καταναλωτές υποκουλτούρας τύπου «τσοϋ ρε Λάκη».

Αξίζει τον κόπο και το χώρο να παραθέσουμε αυτά που επισημαίνει ο Κωνσταντίνος Παπαλουκάς επιστημονικός συνεργάτης στο Πανεπιστήμιο Harvart «του αθηνοφίλου μετοίκου ήταν η οικειοθελής αποδέσμευση της ταυτότητάς του της διαλέκτου των νηών και εθίμων του τόπου από τον οποίον προερχόταν. Όλα εις τον βωμόν

της αθηνοποίησης. Η αυτολησμόνηση οδήγησε στη δημιουργία ενός πολίτη με χαρακτηριστικά επιφανειακού τυχοδιώκτη. Χωρίς διάθεση για διατήρηση της ιστορικής του συνέχειας ψάχνει το καινούργιο του ρόλο και αποτάσσεται τις ρίζες του. Ως συνέπεια της πολιτισμικής του ανευθυνότητας καταλήγει έρμαιο των κομμάτων τα οποία από τη δολοφονία του Καποδίστρια και έκτοτε χειραγωγούνται και κατευθύνονται από τις μεγάλες δυνάμεις της εκάστοτε εποχής. Η παραμελημένη του γενέτειρα η «Περιφέρεια» και ο ξεχασμένος Ελληνισμός της Κωνσταντινούπολης του Πόντου, της Σμύρνης, της Κύπρου και της Βορείου Ηπείρου καλούνται συχνά να πληρώσουν το τμήμα ανεπαρκών και άτυχων πολιτικών αποφάσεων των λησμονούντων νεοαστών της Αθήνας».

Δεν έτρεφα και ποτέ καμιά αυταπάτη ότι τα χωριά μας μπορούσαν να επιβιώσουν μέσα από το σύστημα της κλειστής οικιακής οικονομίας, αλλά το κακό είναι ότι δεν θα επιβιώσουν και κωμολόγεις όπως η Κόνιτσα η οποία έχει ήδη εδώ και χρόνια μπει στην τροχιά Διστρατοποίησης, δηλαδή ότι συνέβη με το μεγαλύτερο χωριό το Δίστρατο το οποίο φάνηκε να αντέχει πλην όμως η πορεία του στο χρόνο είναι φθίνουσα.

Χωρίς ενδοχώρα η Κόνιτσα δύσκολα θα αποφύγει τον πολύμορφο μαρασμό.

Η φωτιά στο τζάκι με τα παιχνίδια της είναι στη μοναξιά μια καλή παρέα αλλά όσο και να τριζοβολά, το μαντζάτο είναι παραδομένο στη βουβαμάρα. Στη προκειμένη περίπτωση δεύτερος καλός σύντροφος είναι ποιός άλλος από τη μουσική η

οποία σου στέλνει ερεθίσματα – μηνύματα και εσύ ανταπαντάς καρδιακά, τουτέστιν καρποφορεί ένας μυστικός διάλογος. Κάτω από αυτές τις συνθήκες της εγκατάλειψης, της φυγής, της ερήμωσης, της πυρπόλησης των χωριών μας στις 18 Οκτώβρη του 1943 το μυαλό μου πηγαίνει στη μουσική δημιουργία του Δήμου Μούτση με τίτλο «ο Άγιος Φεβρουάριος» σε στίχους Μάνου Ελευθερίου με τραγουδιστές την Πειρή Σαλπέα με την βελούδινη και όλο παράπονο για την περίπτωση φωνή και τον Δημήτρη Μητροπάνο την νεανική κρυστάλλινη φωνή της εποχής εκείνης. Τι να πει κανείς για τον Δήμο Μούτση, ένας μουσικός με περισσή αξιοπρέπεια. Δεν κυκλοφόρησε ποτέ σύνθε-

ση αν δεν ήταν σίγουρος για την ποιότητά της. Ας προστρέξουμε σε δημοσιεύματα του 1972. «Η εποχή του 1920-22 είναι αναμφίβολα από τις συνταρακτικότερες της Νεοελληνικής εποχής. Πολλοί νέοι που δεν γνωρίζουν τα γεγονότα εκείνης της εποχής μας εκμυστηρεύτηκαν ότι με τη σύνθεση του Δήμου Μούτση ΑΓΙΟΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ, ένωσαν να συνταράσσεται ο συναισθηματικός κόσμος τους». Χάνει κανείς τα λογικά του αν αναλογιστεί τι μας κόστισαν και τις μας κοστίζουν οι διχασμοί του χθες και του σήμερα.

Οι επόμενοι στίχοι του Μάνου Ελευθερίου γραμμένοι την 6-7-1969 μας μεταφέρουν ποιητικότητα τον πόνο της μεγάλης εκείνης τραγωδίας.

Το σπίτι στην ανηφοριά
Και στο παλιό δρομάκι
Τα παράθυρά του κλειστά
Θάνατος και φαρμάκι

Να θυμηθείς από βραδύς
Ν' αλλάξεις δρόμο μην το δεις
Το σπίτι στην ανηφοριά
Μονάχο του μες' στο βοριά

Το σπίτι στην ανηφοριά
Που φύγαν οι γετόνοι
Και δεν περνά περαστικός
Μήτε πουλί ζυγώνει.

(συνέχεια στο επόμενο)

Μερική άποψη Παλαιοσελλίου της εποχής

Δημοτική Κίνηση Πολιτών «Ο τόπος που θέλω να Ζω»

Στο Δημοτικό Συμβούλιο αλλά και στην Οικονομική Επιτροπή οι εκπρόσωποι της Δημοτικής Κίνησης Πολιτών «Ο Τόπος που θέλω να Ζω» καταψήφισαν αρχικά τη μελέτη αλλά και την ανάθεση των έργων που ήδη άρχισαν να υλοποιούνται στο χώρο του Αγίου Ιωάννη Κόνιτσας από τη Δημοτική Αρχή διαφωνώντας με την αναγκαιότητα των έργων αλλά και τη λογική υλοποίησής τους. Στην ανακοίνωση που ακολουθεί αναφέρονται λεπτομερώς οι λόγοι αυτής της διαφωνίας.

Ανακοίνωση

Η τοποθέτησή μας στην πρόταση ανάπλασης της δυτικής εισόδου της Πόλης στην περιοχή Αί Γιάννης και η διαμόρφωση πρασίνου και χώρου τοποθέτησης προτομής του αξιωματικού Παπανικολάου, είναι σαφώς διαφοροποιημένη από αυτή της πλειοψηφούσας Δημοτικής Αρχής, πολύ περισσότερο όταν αυτά τα δύο έργα θα στοιχίσουν στα ταμεία του δήμου το ποσό των 20.570ευρώ. (Διαμόρφωση χώρου στη θέση Αγ. Ιωάννης Κόνιτσας προϋπολογισμού 12.120ευρώ και Ανάπλαση χώρου πρασίνου στη θέση Αγ. Ιωάννης Κόνιτσας προϋπολογισμού 8.450ευρώ)

Συνεκτιμώντας την κρισιμότητα υλοποίησης έργων υποδομής στην πόλη μας και ιεραρχώντας τις προτεραιότητες βλέπουμε με σκεπτικισμό κάθε προσπάθεια αυτοπροβολής και κάθε κίνηση εντυπωσιασμού και συλλογιστικής του «φαίνεσθε» αλλά ταυτόχρονα αδυνατούμε να κατανοήσουμε τη χρησιμότητα και τη σκοπιμότητα παρεμβάσεων τη δεδομένη χρονική στιγμή στην ιστορία του τόπου μας.

Η Κόνιτσα έχει ανάγκη από σύγχρονους, απτούς ήρωες, από ανθρώπους που προσφέρουν έργο στην καθημερινότητά τους, έχει ανάγκη από Πολιτικούς Άρχοντες που βλέπουν το παρόν στην πραγματική του διάσταση, προβληματίζονται και αναζητούν λύσεις, προγραμματίζουν και μεθοδεύουν κινήσεις για την ανατροπή της φθίνουσας πορείας και οραματίζονται το μέλλον, χτίζοντάς το με έργα υποδομής.

Δεν είναι καιρός για πολυτέλειες, ούτε για αυτοπροβολή, ειδικά όταν δεν συνδυάζονται με παράλληλες αναπτυξιακές δράσεις. Ο εξωραϊσμός της πόλης έπεται και των έργων υποδομής και των προϋποθέσεων ανάπτυξης.

Δεν αποτελούν πρωταρχική ανάγκη οι προτομές και οι ανδριάντες, ούτε οι διαμορφώσεις πρασίνου και οι καλλωπισμοί της δευτερεύουσας εισόδου της πόλης όταν η κύρια είναι ακατάλληλη και επικίνδυνη, όταν το κέντρο της Πόλης πλημμυρίζει κάθε χειμώνα, όταν η ύδρευση χωλαίνει, όταν η αποχέτευση δεν δρομολογείται, όταν οι παιδικές χαρές δεν ανασχεδιάζονται, οι δρόμοι δεν συντηρούνται, όταν οι επαγγελματίες χρεοκοπούν, όταν οι νέοι φεύγουν και η επαρχία ερημώνει.

Ας ιεραρχήσουμε τις ανάγκες, ας δούμε τις βασικές ελλείψεις και εφόσον, μελετήσουμε την ιστορία και διασταυρώσουμε τις ιστορικές πηγές ας προβούμε στη δημιουργία μνημείων και μνημειακών έργων.

Η ΔΗΜΟΤ. ΟΜΑΔΑ

Προς:
Δήμαρχο, Πρόεδρο Δημοτικού Συμβουλίου, Δημοτικούς Συμβούλους
Δήμου Κόνιτσας, Κόνιτσα

Θέμα: Ενιαίος φόρος ιδιοκτησίας ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) ακινήτου Λαϊκής Εταιρείας

Όπως πληροφορήθηκα ο ενφια που θα καταβάλλεται στο όνομα της Λαϊκής Εταιρείας φιλοξενώντας την Κιβωτό του Κόσμου στο ακίνητό της ανέρχεται σε 12.000 ευρώ ετήσια.

Στην περίπτωση ε του άρθρου 3 του νόμου 4223/2013 «ενιαίος φόρος ιδιοκτησίας ακινήτων και άλλες διατάξεις» αναφέρεται ότι απαλλάσσονται (του ενφια) τα ν.π.ι.δ που δεν εντάσσονται σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και ιδιοχρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την εκπλήρωση μορφωτικού, εκπαιδευτικού, πολιτιστικού, αθλητικού, θρησκευτικού, φιλανθρωπικού και κοινωνικού σκοπού ή παραχωρούνται δωρεάν στο Δημόσιο. Αν λοιπόν η Λαϊκή Εταιρεία υλοποιούσε η ίδια στο ακίνητό της τον σκοπό της Κιβωτού δηλαδή στέγαζε κλπ απροστάτευτα παιδιά δεν θα πλήρωνε ενφια. Το ίδιο θα γινόταν αν το ακίνητο η Λαϊκή Εταιρεία παραχωρούσε στο Δημόσιο και εξυπηρετείτο ο ίδιος σκοπός.

Το ποσό των 12.000 ευρώ είναι σεβαστό όχι όμως απαγορευτικό για να

υπηρετηθεί ο μεγάλος σκοπός της στέγασης απροστάτευτων παιδιών όπως με παλιότερο κείμενό μου εξέθεσα. Είναι όμως παράλογο και άδικο το Δημόσιο, που έχει συνταγματική υποχρέωση να φροντίζει για τα παιδιά, κυρίως τα ανήμπορα, να εισπράττει φόρο ακινήτου όταν το ακίνητο παραχωρείται κατά χρήση δωρεάν από την Λαϊκή Εταιρεία σε εξειδικευμένο κοινωνικό φορέα προστασίας του παιδιού, την Κιβωτό του Κόσμου, για να στεγασθούν, μορφωθούν, εκπαιδευτούν, αθληθούν παιδιά, που το ίδιο το Κράτος μέσα από την δικαστική εξουσία του αφαιρεί την γονική μέριμνα από τους φυσικούς γονείς και την άσκησή της αποδίδει στην Κιβωτό του Κόσμου.

Σας προτείνω λοιπόν με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου να ζητήσετε από τους πέντε βουλευτές του νομού μας κατά την προσέχρη και προγραμματισμένη τροποποίηση του νόμου για τον ενφια να ζητήσουν να αφαιρεθεί η λέξη «ιδιοχρησιμοποιούνται» από την περ. ε του άρθρου 3 του ν. 4223/2013.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Μοναστήρι, πρότυπο οικολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας

του Β. Τσιαλιαμάνη

Μου δόθηκε η ευκαιρία αρχές Οκτωβρίου 2015 να επισκεφθώ το γυναικείο Μοναστήρι του Τιμίου Προδρόμου στην Ανατολή Αγιάς Λάρισας. Είναι κτισμένο σε υψόμετρο 1.100 μ. σε πλαγιά του Κισσάβου (Οσσας) με μοναδική θέα στον απέραντο θεσσαλικό κάμπο και στους οικισμούς του Πηλίου. Μονάζουν 20 μοναχές που προέρχονται από 13 εθνικότητες. Προσήλθαν στην Ορθοδοξία και από άλλα δόγματα. Το κοινόβιο είναι μια διεθνής ιεραποστολή και επιβεβαιώνει έμπρακτα ότι στην Ορθοδοξία δεν υπάρχει διάκριση έθνους, φυλής και γλώσσας. Η αδελφότητα των μοναχών εγκαταστάθηκε εκεί το έτος 2000 σε εγκαταλειμμένο και ερειπωμένο από χρόνια ανδρικό Μοναστήρι. Με σκληρή, πολύωρη καθημερινά χειρωνακτική δουλειά επί 15ετία έκτισαν πανέμορφα κτίσματα (ναό, τράπεζα, κοιτώνες, ξενώνες, εργαστήρια κλπ) με τους κανόνες της θεσσαλικής αρχιτεκτονικής. Εκτίσαν και ευρύχωρους και σύγχρονους στάβλους και μετέτρεψαν μια πλαγιά του άγονου βουνού σε γωνιά του παραδείσου.

Καλλιεργούν δένδρα (οι μηλιές ήταν βαρυφορτωμένες) και φυτά οικολογικά χωρίς χρήση λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων και χημικών και εκτρέφουν ζώα, όπως πρόβατα, κατσίκες, βοοειδή, αγριογούρουνα, κουνέλια, μελίτσια κλπ με βοσκή και δικές τους οικολογικές ζωοτροφές. Διαθέτουν μικρό τυροκομείο, μικρό

σφαγείο (οι μοναχές δεν τρώνε κρέας), εργαστήρια και εκθετήριο-πρατήριο με ποικιλία απίστευτων προϊόντων. Τα βιολογικά τυροκομικά τους προϊόντα βραβεύθηκαν στην παγκόσμια έκθεση τροφίμων του Βερολίνου. Στην είσοδο υποδέχονται τους επισκέπτες εκατοντάδες παπαγάλια μέσα σε ένα μεγάλο κλουβί. Μέχρι και οργανωμένη παιδική χαρά έχουν στο προαύλιο για τα παιδιά των προσκυνητών. Περπατάς σε πλακόστρωτους διαδρόμους ανάμεσα σε ευωδιασμένα από άνθη και φυτά παρτέρια.

Το Μοναστήρι οργάνωσε τράπεζα ντόπιων σπόρων και στον φιλόξενο χώρο του Μοναστηριού γίνεται κάθε χρόνο ανταλλαγή ντόπιων σπόρων μεταξύ των καλλιεργητών, ερασιτεχνών και επαγγελματιών, από όλη την Ελλάδα. Γίνονται συζητήσεις για το κίνημα διάσωσης των ντόπιων ποικιλιών και ανταλλάσσονται εμπειρίες με συμμετοχή καθηγητών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ενεργών πολιτών, εθελοντών, οργανώσεων όπως της γνωστής εναλλακτικής οργάνωσης **Πελίτι** και πολλών πολιτιστικών φορέων. Στόχος της οργάνωσης Πελίτι είναι η ελευθερία των σπόρων, η επισιτιστική βοήθεια, η αρμονική ζωή με την φύση. Γίνονται επίσης συναντήσεις ομάδων με ενδιαφέρον για την Ορθοδοξία, τον Μοναχισμό, την Οικολογία και άλλα παρεμφερή θέματα. **Θέμα της τελευταίας συνάντησης ήταν η οργάνωση οικολογικών κήπων τα νη-**

πιαγωγεία. Ο αγώνας για την διάσωση των ντόπιων ποικιλιών είναι αγώνας κατά των μεταλλαγμένων και στείρων υβριδίων των πολυεθνικών εταιρειών, που σκοπό έχουν τον έλεγχο της διατροφής (άρα της ζωής και του θανάτου) ενός λαού. **Είναι αγώνας για την Αυτονομία, την Ανεξαρτησία και την Αυτάρκεια ενός λαού.** Στο Ιράκ με την αμερικάνικη επέμβαση οι αμερικάνικων συμφερόντων ληστρικές πολυεθνικές εταιρείες που εισέβαλαν κατέστρεψαν τους ντόπιους σπόρους και η διατροφή του Ιρακινού λαού εξαρτάται πλέον από τους σπόρους που πουλούν αυτές οι εταιρείες, που είναι μόνο για μια χρονιά και έχουν μέσα τους τα μικρόβια και τις αρρώστιες που τις εμφυτεύουν οι ίδιες εταιρείες για να πουλούν αντίστοιχα και τα φυτοφάρμακά τους. Το Μοναστήρι μοιράζει δωρεάν τους σπόρους στο χώρο του και μετά τον μήνα Ιανουάριο στέλνει επίσης δωρεάν τους σπόρους σε κάθε ενδιαφερόμενο ανά την Ελλάδα ταχυδρομικά. Η δωρεάν διανομή σπόρων κατά τις καλόγριες είναι δωρεάν **μοιρασιά ζωής.** Οι μοναχές παρέχουν ακόμη δωρεάν επιστημονικές πληροφορίες για την οργάνωση κτήματος (φάρμας) με βάση την δική τους μοναστηριακή εμπειρία αλλά και την εθνική εμπειρία καθεμιάς από τις 13 χώρες καταγωγής. Πουλούν βιβλία, γραμμένα από τις ίδιες, για οικολογικές καλλιέργειες. Το Μοναστήρι επισκέπτονται σχολεία λόγω του οικολογικού ενδιαφέροντος.

Οι καλόγριες και με την καλλιέργεια της Κτίσης δοξολογούν τον Κτίστη και με την εκτροφή των αγριογούρουνων υμ-

νούν τον Πλάστη. Και η καλλιέργεια και η εκτροφή γίνονται έτσι μέρος της καθημερινής λατρείας. Η Ορθοδοξία δεν είναι άποψη για την ζωή, δεν είναι τρόπος για επιβίωση, **είναι ζωή.** Μεθούν με την προσφορά στον «άλλον» που γίνεται «ο πλησίον». Εγιναν τσομπάνισες, καλλιεργήτριες, τυροκόμες, κρεοκόπτριες, υφάντριες, κτίστριες, υδραυλικίνες, ηλεκτρολόγινες και συντηρούν και παράγουν με τον ιδρώτα τους και το μυαλό τους το όμορφο μοναστικό συγκρότημα στην ερημιά της Οσσας. Η ομορφιά ταυτίζεται με την αλήθεια, η ασκήσια με το ψέμα. Μοναδική έγνοια η ευαρέσκεια του Θεού και η βοήθεια στους ανθρώπους. Υπάρχουν έξω από τον κόσμο για τον κόσμο. Εκτίσαν και συντηρούν και Μετόχι στην μακρινή Εσθονία. Το Κοινόβιο είναι η ανώτατη μορφή κοινωνικής οργάνωσης αφού η καθεμιά τους δίνει ό,τι μπορεί περισσότερο και παίρνει ό,τι μπορεί λιγότερο. Μακάριον το δίδοναι ή το λαμβάνειν. Μονοχίτωνες δεν έχουν τίποτε δικό τους και δεν τους λείπει τίποτε. Πλούσιες μέσα στην ατομική τους ακτημοσύνη. Πολύφερνες μέσα στην εθελούσια πενία. Άξιες με αξίες αγλαόκαρπης ζωής.

Φεύγεις από το Μοναστήρι θλιμμένος αφού στα καθ' ημάς αφήσαμε και τα κωράφια μας να κερσωθούν και τον χρόνο τον ξοδεύουμε φλυαρώντας για την πείνα και την φτώχεια με άπραγο το μυαλό και τα χέρια στις τσέπες. Είναι τραγωδία, καταλαβαίνουμε όλοι ότι δεν μπορούμε να συνεχίζουμε να ζούμε έτσι, αλλά δεν μπορούμε να αλλάξουμε, δεν θέλουμε να αλλάξουμε.

Προς:
τον Δήμαρχο, τον Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου
και τους Δημοτικούς Συμβούλους

Θέμα: Κιβωτός του Κόσμου και Κόνιτσα

Μπροστά μας, όχι απέναντι, έχουμε ένα άγιο, ιερό και μεγάλο σκοπό και στόχο, την προστασία παιδιών του δρόμου. Η μόνη περιουσία αυτών των παιδιών είναι μια δικαστική απόφαση που αφαιρεί από τους γονείς, συνήθως από την μητέρα γιατί ο πατέρας είναι άγνωστος, την γονική μέριμνα λόγω ακαταλληλότητας. Τον σκοπό αυτό υλοποιεί η ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ. Η Κιβωτός έχει πορεία περίπου 20 ετών με θαυμαστά αποτελέσματα. Πρωτο-δραστηριοποιήθηκε στον Κολωνό, γειτονιά της Αθήνας γεμάτη πορνεία και ναρκωτικά και επέκτεινε την δράση της στην Χίο και την Πωγωνιανή. Προσφέρει υπηρεσίες στην ανήμπορη μητέρα, όταν είναι κατάλληλη, και στο παιδί. Θέλει να σταθεί στα πόδια της η κτυπημένη οικογένεια. Νομίζω ότι για την δράση της πληρέστατα μας ενημέρωσε ο παπα-Αντώνης στην συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου της 1ης-9-2015. Τότε που σχεδόν όλοι οι δημοτικοί σύμβουλοι καλωσόριζαν με θερμά λόγια τον ερχομό της Κιβωτού στην Κόνιτσα. Ο δημοτικός σύμβουλος Δημήτρης Ντάφλης έχει θετική εμπειρία από το καινούριο Σπίτι Στοργής στην Πωγωνιανή και είναι ενθουσιασμένος από την ζωή του και τα φιλοξενοούμενα παιδιά, που

μέσα σε δύο χρόνια σπκώθηκαν και ψήλωσαν. Η ΚΙΒΩΤΟΣ δεν χρηματοδοτείται ούτε από κρατικό ταμείο, ούτε από ευρωπαϊκό ταμείο. **Θέλει και έχει την αυτονομία της.** Στηρίζεται στον «οβολό» του απλού ανθρώπου και στους χιλιάδες εθελοντές.

Δίδεται η ευκαιρία και στην Κόνιτσα να υπηρετήσει αυτόν τον μεγάλο σκοπό προσφέροντας δωρεάν την χρήση του ωραίου κτιρίου, ιδιοκτησίας της λαϊκής βάσης για την φιλοξενία παιδιών. Η Κόνιτσα δεν είναι χωριουδάκι να αισθάνεται το παιδί εξόριστο, δεν είναι αστικό κέντρο να καθεί το παιδί. Είναι καλός τόπος για παιδιά. Δεν υπήρχε για την Κόνιτσα στο παρελθόν τέτοια ευκαιρία, δεν θα υπάρξει στο μέλλον, αν σήμερα μικρόψυχα την κλωστήσουμε.

Πρώτα και κύρια κάνουμε ως κοινωνία με επικεφαλής την Δημοτική Αρχή **το καλό με καλό τρόπο στα παιδιά που θα φιλοξενηθούν.** Δίνουμε στέγη σε άστεγα παιδιά. Η Κιβωτός θα δώσει στα παιδιά τροφή, ζεστασιά, ψυχαγωγία, εκπαίδευση, καλλιέργεια, γνώση, ασφάλεια, ήθος. Μαζί, τοπική κοινωνία και Κιβωτός, θα επιπρέψουμε και σε αυτά τα παιδιά να ονειρευτούν. Δεν έχουν λιγότερα δικαιώματα στην εκπαίδευση και στην ζωή από

τα δικά μας παιδιά. Η χειρότερη ανισότητα είναι η ανισότητα στα παιδικά χρόνια, είναι η ανισότητα στις εκπαιδευτικές ευκαιρίες. Κανένας δεν μπορεί να διαλέξει τους γονείς του. Κανένας μας δεν μπορεί να μένει αδιάφορος στην δυστυχία ενός παιδιού. Υποχρέωση έχουμε να βοηθήσουμε να σπκωθεί κάθε πεσμένος άνθρωπος, κάθε πεσμένο παιδί. **Λέμε, αλλά δυστυχώς δεν το πιστεύουμε, ότι τα παιδιά είναι το μέλλον της πατρίδας.** Τα παιδιά που θα έλθουν θα γίνουν κοινοισιόπουλα, πατρίδα τους θα είναι η Κόνιτσα. Εδώ θα μεγαλώσουν, εδώ θα κάνουν τον κοινωνικό τους περίγυρο, ενδεχομένως εδώ να ασκήσουν επάγγελμα, ενδεχομένως εδώ να ερωτευθούν και να παντρευτούν.

Εκεί που υπάρχει κοινός σκοπός δεν διαπραγματευόμαστε. Δεν έχουμε απέναντι ένα Fund, ένα κοράκι, έναν επιχειρηματία, έναν μισθωτή, κάποιον έστω με αντίθετα μεγάλα ή μικρά συμφέροντα. Μόνο συζητάμε για την επίλυση των προβλημάτων.

Φθάσαμε με την ΚΙΒΩΤΟ στο «αμήν». Συμφωνήθηκε ο χρόνος και ο χώρος, τα βασικότερα θέματα. Απομένουν λεπτομέρειες. Ας μην στυλώσουμε τα πόδια, **ας σεβαστούμε την αυτονομία στην λειτουργία της Κιβωτού.** Εγγύηση μέχρι τώρα δράση της Κιβωτού. Ας γεμίσουμε από την υλοποίηση του μεγάλου ανθρωπιστικού οράματος, της προστασίας των τσακισμένων παιδιών με κέντρο τον τόπο μας. Ας ικανοποι-

νηθούμε από την ενίσχυση των σχολικών μονάδων μας με νέα παιδιά γιατί διαφορετικά θα κλείσουν τα σχολεία. Ας χαρούμε με την δυνατότητα να γίνουμε εθελοντές και να προσφέρουμε ανιδιοτελώς σε παιδιά που τώρα δεν ξέρουμε. Ας προσδοκούμε ότι το Σπίτι της Στοργής θα γίνει εστία πολιτισμού με επιστημονικές συναντήσεις, καλλιτεχνικές και αθλητικές εκδηλώσεις. Ας χαρούμε που οι πλάτειες μας και τα σοκάκια μας θα γεμίσουν με παιδικά χαμόγελα. Ας αναλογιστούμε ότι το Σπίτι της Στοργής θα γίνει πόλος επισκέψεων ξένων. Ας δούμε την προοπτική ενός απογευματινού πρωτοπόρου και καινοτόμου βιωματικού σχολείου. Ας σκεφθούμε ότι ανοίγει προοπτική για το Κέντρο Παιδικής Μέριμνας, το Αναγνωστοπούλειο Γεωργικό Σχολείο, τις παιδικές κατασκηνώσεις κλπ. Η Κιβωτός του Κόσμου έχει 2.500 εθελοντές και πολλοί απ' αυτούς υπηρετούν σε υψηλότερα πόστα, που με αυτή την ιδιότητα του εθελοντή θα έλθουν και θα γνωρίσουν και την Κόνιτσα. Και για ένα ταλαιπωρημένο παιδί θα άξιζε να δώσουμε δωρεάν την χρήση του όλου ακινήτου. **Οι λυγισμένες παιδικές ψυχές δεν χωράνε σε πράξεις αριθμητικής.** Και μια ψυχή να ανορθωθεί είναι αγαλλίαση μεγάλη. Η προσφορά δεν μετριέται από την τσέπη μας αλλά από την καρδιά μας.

Τα άλλα είναι σημαντικά μέσα στην σημερινή γενικευμένη κρίση αλλά είναι δεύτερα και τρίτα. Θα εργαστούν και Κο-

ντιστώτες διότι η Κόνιτσα έχει να δώσει και βοηθητικό και επιστημονικό προσωπικό. **Πάντως όσοι θα εργαστούν, τώρα είναι άνεργοι.** Θα ψωνίζουν και από την Κόνιτσα. Θα ψωνίζουν σίγουρα αυτοί που θα εργαστούν αφού θα αποκτήσουν εισόδημα, που τώρα δεν έχουν.

Αν πούμε από πείσμα «όχι» λέμε «ναι» να μείνουν τα παιδιά στα φανάρια της Αθήνας, να παραδοθούν στα χέρια σωματεμπόρων, να στελεχώσουν τα πορνεία, να πέσουν στο έγκλημα και στα ναρκωτικά, να βρουν «στέγη» στις

φυλακές των ανηλίκων και μετέπειτα στις κοινές φυλακές.

Ας μην αφήσουμε να αραχνιάσει το κτίριο της εταιρείας λαϊκής βάσης. Αν θέλουμε να ασχοληθούμε με το κτιριακό δυναμικό της Κόνιτσας έχουμε λαμπρό πεδίο με τα κτίρια του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας και του Αναγνωστοπούλειου Σχολείου. Το Αναγνωστοπούλειο Σχολείο λειτούργησε από το 1925 έως το 1968 ήτοι επί έτη 43 και είναι κλειστό **μέχρι σήμερα επί έτη 47.**

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Ευχή όλων για «καλή ιεροσύνη»

Το Σάββατο, 21-11-2015, χειροτονήθηκε σε διάκονο στο παλιό μοναστήρι της Μόλιστας και την επόμενη μέρα σε πρεσβύτερο στο κατωκονισιώτικο ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης ο από τα Κατσανοχώρια, εργαζόμενος στην Αθήνα, Μιχάλης Παπακώστας, σύζυγος της Κωνσταντίνης Τσιαλιαμάνη, θυγατέρας του μακαρίτη Χρήστου Τσιαλιαμάνη, εγγονής του αξέχαστου μανάβη και «αριστερού» ιεροψάλτη στο ναό των Αγίων Αποστόλων και μετέπειτα των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Θωμά Τσιαλιαμάνη. Το ψάλλισό του «μπάρμπα Θωμά» έδωσε αφορμή στον ξεχωριστό Κονισιώτη και επίτιμο Πρόεδρο του Αρείου Πάγου Βασίλη Νικόπουλο να γράψει το ωραίο διήγημα «αμνήν». Σε αμφότερες τις χειροτονίες το εκκλησίασμα ήταν πυκνό και από τα Κατσανοχώρια και από τα χωριά της Αγίας Παρασκευής και της

Φούρκας που θα ποιμάνει ο παπα-Μιχάλης. Δυνατό ως διαπίστωση και ευχή ήταν και το «άξιος»

Σε μέρες βαθιάς κρίσης των αξιών και των εκκλησιαστικών, χωρίς για το τελευταίο να είναι άμοιρο και το «ράσο», ένας συμπολίτης μας παίρνει την μεγάλη απόφαση να δοξολογεί τον Θεό και να υπηρετήσει τον άνθρωπο από το θυσιαστήριο του Ναού. Ο μακαριστός Σεβασπιανός συνήθιζε να λέει στις χειροτονίες ότι αν συναντήσουμε στον δρόμο άγγελο και παπά χαιρετάμε πρώτα τον παπά και μετά τον άγγελο γιατί μόνο ο παπάς τελεί τα άγια και σωστικά μυστήρια. Είναι βαρύ ένδυμα το ράσο και θέλει γερές πλάτες να το σηκώνουν και μάλιστα σε καιρούς αποστασίας.

Ευχόμαστε στον παπα-Μιχάλη όλοι μας και zeστότερα οι πολυπληθείς «Τσιαλιαμαναίοι» «καλή ιεροσύνη».

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Αγιογραφίες στο εξωκκλήσι Αγίου Αθανασίου Κλειδωνιάς

του Ιωάννη Γ. Παπαϊωάννου

Το χωριό Κλειδωνιά¹, βρίσκεται στο βορειοδυτικό άκρο της επαρχίας Ζαγορίου, στα όρια επαρχίας Κονίτσας, χτισμένο σε μια ωραιότατη και πανταχόθεν ελεύθερη θέση (ύψομ. 880μ.).

Η Κλειδωνιά παλιότερα λέγονταν Κλειδωνιάουστα, σίγουρα θα έχει κάποια σχέση με τη βραχοσπηλιά στο φαράγγι του Βοϊδομάτη, γνωστή μέχρι σήμερα με την ονομασία «Κλειδί»².

Μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο οι κάτοικοι του χωριού, χρόνο με το χρόνο, κατέβαιναν - για λόγους ασφαλείας και ευκολίας, ο αυτοκινητόδρομος έγινε

πριν λίγα χρόνια - στη θέση «Καλύβια», όπου μετέτρεψαν τις καλύβες σε σπίτια ή έκτισαν καινούργια και σχηματίστηκε ένας νέος αξιόλογος οικισμός που ονομάστηκε «Κάτω Κλειδωνιά».

Πριν 15-20 χρόνια άρχισε η κατασκευή του αμαξήτου δρόμου Κάτω Κλειδωνιά - Άνω Κλειδωνιά. Έτσι οι κάτοικοι σιγά-σιγά και δειλά-δειλά, ξεκίνησαν να ξαναγυρίσουν στις παλιές εστίες τους, τις οποίες επισκεύαζαν ή έκτιζαν καινούργιες, μάλιστα λόγω της ωραίας θέσεως του χωριού, δείχνουν ενδιαφέρον, αγοράζοντας οικοπέδα και μη Κλειδωνίτες.

1. Όταν λέμε εδώ «Κλειδωνιά» εννοούμε το παλιό χωριό, όπως τελευταία το ονόμασαν «Άνω Κλειδωνιά» και όχι την «Κάτω Κλειδωνιά» που είναι επί της Εθνικής οδού Ιωάννινα-Κόνιτσα-Κοζάνη, που παλιότερα λέγονταν «Καλύβια», γιατί τα σπιτάκια (καλύβια) που ήσαν χτισμένα εκεί, χρησίμευαν ως αποθηκευτικοί χώροι, όπου οι κάτοικοι της Κλειδωνιάς εναπόθεταν προσωρινά τα προϊόντα τους, ενίοτε δε, και κυρίως, όταν καλλιεργούσαν τα χωράφια τους στον κάμπο, προς αποφυγή του κόπου και το χάσιμο του χρόνου ν' ανεβοκαβαίνουν τον πολύ ανηφορικό και κουραστικό δρόμο προς το χωριό, διανυκτέρευαν στα Καλύβια.

2. Πριν είκοσι περίπου χρόνια οι καθηγητές των Πανεπιστημίων Southampton και Cambbidge της Αγγλίας και Helen Higgs, με ομάδα φοιτητών, έκαναν ανασκαφές σ' αυτή τη σπηλιά, όπου βρέθηκαν πολυάριθμα υπολείμματα των κυνηγετικών επιτυχιών των προϊστορικών αυτών ανθρώπων, επίσης και πολλά λίθινα εργαλεία. Η πανίδα της εποχής εκείνης (15.000-8.000 π.Χ.) που συμπίπτει με το τέλος της τελευταίας παγετώδους περιόδου, ήταν πολύ πλούσια και οι προϊστορικοκυνηγοί επικέντρωναν το ενδιαφέρον τους στα αγριόγινδα (*Capreolus capreolus*), στους αλπικούς αιγάνους (*capra idex*) και στα ελάφια (*Cervus elaphus*), είδη που αφθονούσαν την εποχή εκείνη στην ευρύτερη περιοχή. Ως υλικό για την κατασκευή εργαλείων, χρησιμοποιούσαν τον πυριτόλιθο που συνέλεγαν από επιλεγμένες θέσεις στα γύρω βουνά, καθώς και τα οστά των ζώων θήρευαν ... βλ. α) «Οικονομικοί Οδηγός ΚΟΝΙΤΣΑ-ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ», της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων, Ήπειρος Α.Ε., επιμέλεια Χαριτάκη Παπαϊωάννου, Ιωάννινα 2008, σελ. 27).

β) Ανέκδοτη εργασία Ι.Γ. Παπαϊωάννου «Βοϊδομάτης» χωροχρονικό οδοιπορικό, Κόνιτσα 1994. γ. Φ. Πέτσα, «Νιάουστα-Γλυτονιάουστα» Θεσ/νίκη 1966 (ανάτυπο του Ζ' τόμου των «Μακεδονικών».

Η Κλειδωνιά λοιπόν, λόγω των ανωτέρω προτερημάτων της συν ο εύφορος κάμπος της κάτω στο Βοϊδομάτη, είχε αναπτύξει μεταξύ των άλλων αξιόλογο πολιτισμό, όπως φαίνεται και από τα αξιόλογα μνημεία, τις εκκλησίες, Μοναστήρια, Σχολεία, σπήτια.

Ένα απ' αυτά τα Μνημεία είναι και το ξωκκλήσι του Αγίου Αθανασίου, που βρίσκεται εκατό μέτρα προ της εισόδου του χωριού, καθώς ανεβαίνουμε από τα Καλύβια, θεμελιωμένο το 1616 μ.Χ. στην καλύτερη πανοραμική θέση, πάνω στο στερεώτερο σημείο του ασάλευτου ριζωμένου βράχου, πέτρα στην πέτρα.

«+ΛΓΕΡΗ(sic) [...] Ω ΘΗ(OC) Κ(ΛΙ) ΠΑΝ-
ΣΕΠΤΟΣ ΝΑ(OC) ΤΟΥ ΕΝ Λ(ΓΙΟΙC) ΠΑ-
ΤΕΡ(OC) Κ(ΛΙ) ΙΕΡΑΡΧΟΥ ΑΘΑΝΑ(ΓΙΟΥ)
Κ(ΛΙ) ΑΡΧΗΕΠΗ(C)ΚΩΠ(ΟΥ) ΑΛΕΞΑΝΔΡΗ
(ΑC): Δ'ΕΥCΗ Τ(ΩΝ) ΔΟΥΛΟΝ ΤΟΥ
Θ(ΕΟ)Υ CΤΑΜΑΤΗ ΔΑΥΝΗ (;) Κ(ΛΙ) ΚΗ/Ρ-
ΚΗΝΤΟΥ: ΚΛ(Ι) (Δ)ΗΛ CΥΔΡΟΜΗC ΧΟΡ-
(ΑC); Ε(Κ) ΛΗΤΩ Ν (Ι)ΛΕΗCΤΑ: + ΑΡΧΗ-
ΕΡΑΤΕΡΟ(Ν) Τ(OC) ΕΠΙCΚΩΠΟΥ ΝΑ-
CΩΦ/ΗΕΡΑΤΕΡΟΝ Τ(ΩΝ): ΠΑΠΑΚΟCΤΑ
ΚΑΙ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩCΙ: Κ(ΛΙ) ΠΑΠΑΔΗΜΟ-
(Υ): Κ(ΛΙ) ΓΗΛΗ: Κ(ΛΙ) ΝΗΚΟ(Υ) ΚΗΡΑΚΗ
Κ(ΛΙ) Τ(ΩΝ) ΧΓΡΑΦΟΝ Λ(ΥΤ)ΟΥ (;) ΔΗ-
ΜΟΙΤΗ: Κ(ΛΙ) Θ(ΕΟ)ΔΟΡΕ/Κ(ΛΙ) ΚΟCΤΑ:
ΕΤΕΛΗΩΡΗ: ΜΗΝΗ ΩΚΤΟΒΡΙΟΥ: ΕΠΗ
ΕΤΕΙ CΠΚC, ΛΧΙΖ:¹

1. Δημήτρη Τριανταφυλλοπούλου:
«Εκκλησιαστικά Μνημεία στην Κλειδω-
νιά Κονίτσης» (Ανάτυπο από τα «Ηπει-
ρωτικά Χρονικά» (Γ' 1975). Ιωάννινα
1978.

ΜΝ ΟΥΛΙΟC ΕΤΙ ΖΡΚΓ' (τμην Ιού-

λιος ετει 7123=1615) Επιγραφή δια κε-
ράμων επί της νοτίας πλευράς του αυ-
τού ναού. Καθαρογραφή από Χρ. Ι.
Σούλη.

13

[1616] Ανεγέρθη ο θνος και πάνσε-
πος ναός του Ιεράρχου Αθανασίου και
Αρχιεπισκόπου Αλεξανδρίας δεύση των
δούλων του θεού Σταμάτη, Δάφνης και...
και δια συνδρομής χόρας Λικτωνιάβιστα
αρχιερατέβατος επήσκοπου Ηωσήφ πε-
ρατέβατος Παπακόστα και παπα θεωδόσι
και παπαδήμο και Γιάνη και νίκο κηριάκη
και ιάνι κιρικίνις των αδελφόν αυτού
πώργο και κηριάκη Παπακόστα ετεληωθη
μηνή πητοβρίου επή έτει ΖΡΚC' ΑΧΙC'
(= 1616).

Επιγραφή υπέρθυρος εν τω ναώ του
αγίου Αθανασίου κειμένω δυτικώς του
χωρίου Κλειδωνιάουστα. Επί του τρού-
λου του ναού τούτου υπάρχει χρονολο-
γία δια κεράμων ΖΡΚΑ (= 1613).

Επίσης επί της εικόνας του αγ. Νικο-
λάου υπάρχει η χρονολογία ΖΡΛ'
(= 1620), επί δε της του Χριστού ΖΡΛΑ
(= 1621)».

Η εκκλησία είναι χτισμένη με πολύ
μεράκι από τους καλύτερους επιλεγέν-
τες πεπειραμένους μαστόρους των χω-
ριών της επαρχίας Κονίτσης, με τέλεια
σκαλισμένες πέτρες του τόπου, ώστε οι
τοίχοι της με το ριζωμένο βράχο, δεν ξε-
χωρίζουν, έγιναν ένα που δεν πρόκειται
φυσιολογικά τουλάχιστον να καταρρεύ-
σουν από το πέρασμα του χρόνου, ακό-
μη και αν, ο μη γένοιτο, καταστραφεί η

από σχιστολιθικές πλάκες στέγη της.

Εσωτερικά του ναού όλες οι πλευρές
του καλύπτονται από αγιογραφίες, δυστυ-
χώς δεν διεσώθηκαν όλες. Από τον παν-
δαμάτωρα χρόνο, κάποτε και με τη συ-
νεργασία ... ανθρώπων, υπέστησαν σο-
βαρές ζημιές!

Εν πάση περιπτώσει και με τις εναπο-
μείνουσες μέχρι σήμερα αγιογραφίες,
μπορεί κάθε καλοπροαίρετος επισκέπτης
-προσκυνητής, καταβάλλοντας κάποια
επί πλέον ειδική προσπάθεια να διαπι-
στώσει τη νοοτροπία των αγιογράφων
Δημητρίου Θεοδώρου και Κωνσταντίνου
- άραγε από πού να κατάγονταν, δυστυ-
χώς δεν υπάρχουν περισσότερα στοιχεία,
που θέλησαν μαζί με τα πρόσωπα των
αγίων, να ζωγραφίσουν και το φυσικό
περιβάλλον γύρω τους. Γιατί, ερχόμενοι
- ίσως για πρώτη φορά- σ' αυτόν τον τό-
πο, να εντυπωσιάστηκαν από την υπέρο-
χη άγρια φυσική ομορφιά του τοπίου. Τα
επιβλητικά βουνά του Παπίγκου, στολι-
σμένα με τα αιωνόβια ευσταλή θαυοπρά-
σινα αειθαλή μουρτζίνια. Και ίσως, κά-
ποια μέρα θ' αποφάσιζαν να πάνε να τα

ιδούν και από κοντά.

Σίγουρα δε εκεί, θα εξεπλά-
γησαν από την πλούσια άγρια
πανίδα, λύκους, αρκούδες,
αγριογούρουνα, πέρδικες, που-
λιά και άλλα.

Έτσι, όταν άρχισαν να αγιο-
γραφούν το ναό του Αγίου Αθα-
νασίου, θέλησαν μαζί με τους
αγίους, να αποθανατίσουν, ό,τι

πολύ τους εντυπωσίασε χωρίς βεβαίως
οι αγιογραφίες να υποβιβασθούν και να
χάσουν την ταυτότητά τους.

Κατ' αρχήν ο θεατής-προσκυνητής
βλέπει μόνον τα πρόσωπα των αγίων
και έπειτα σαν να πατάει ένα μικροσκο-
πικό κουμπί, βλέπει σαν σε μαγική ει-
κόνα τα βουνά του Παπίγκου, την Κού-
λα της Κλειδωνιάς τα θαλερά μουρτζί-
νια, δρυς, πουρνάρια και πολλά άλλα
αγριόδεντρα, κι έπειτα κοιτάζοντας με
μεγαλύτερη ακόμη προσοχή, παρά την
επέμβαση του πανδαμάτορος χρόνου,
διακρίνει την επίσης πλούσια χλωρίδα,
ιδίως τα ποικιλόχρωμα αγριολούλουδα,
ψάλλοντας με τον Δαβίδ:

«... Αινείτε τον Κύριον εκ της γης,
δράκοντες και πάσαι άβυσσοι
πύρ, κάλαζα, κίων, κρύσταλλος,
πνεύμα καταιγίδος, τα ποιούντα
τον λόγον αυτού
τα όρη και πάντες οι βουνοί,
ξύλα καρποφόρα και πάσαι κέδροι.
τα θηρία και πάντα τα κτήνη,
ερπετά και πετεινά πτερωτά» (ψαλμ.

148, 7, 8, 9, 10)

Καθήκον λοιπόν και υποχρέωσις, τόσο της εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και οποιασδήποτε άλλης αρμόδιας Υπηρεσίας, όσο και των εναπομεινάντων κατοίκων της Κλειδωνιάς, ακόμη και των φίλων της, πάση θυσία, να προστατεύσουν τα ιερά αυτά Μνημεία του τόπου μας.

Γιατί, όπως τόσο έντονα και διαπεραστικά γράφει ο ποιητής Γ. Ρίτσος:

«Δώ πέρα η κάθε πόρτα έχει πελεκημένο ένα όνομα
κάπου από τρεις χιλιάδες τόσα χρόνια
κάθε λιθάρι έχει ζωγραφισμένον έναν άγιο
μ' άγρια μάτια και μαλλιά σκοινένια
Ετούτο το τοπίο είναι σκληρό σαν τη σιωπή,
σφίγγει στον κόρφο του τα πετρωμένα του λιθάρια,
σφίγγει στο φως τις ορφανές ελιές του
και τ'αμπέλια του
Ο δρόμος χάνεται στο φως...Μονάχα φως.
Αυτά τα δένδρα δε βολεύονται με λιγότερο ουρανό,
αυτές οι πέτρες δεν βολεύονται κάτω
απ' τα ξένα βήματα,
αυτά τα πρόσωπα δε βολεύονται παρά μόνο στον ήλιο,
Αυτές οι καρδιές δε βολεύονται παρά μόνο στο δίκιο».

Στη μνήμη της Μαρούλας Παπαχρήστου-Πολάλη
Ποίημα της Ειρήνης Κίτσιου

«Θεία Πρόνοια» 1974-75

(Αναμνήσεις από τα φοιτητικά μας χρόνια)

Η αλληλογραφία, κομμάτια
σπαρμένα στο πάτωμα.
Αστράφτει, βροντάς άδικος κόπος.
Πώς βρίσκεσαι, καλό μου, γράψε της
ακόμα στα υφάδια.
Να, ένα λουκούμι συριανό
θα γλυκάνει το στόμα σου.

Οι δύο χελώνες της καλογοριάς
-αιωνόβιες λένε, τάχα, πως είναι-
κίνησαν από τον ολάνθιστο του μοναστηριού
κήπο με το σιντριβάνι
για ταξίδι μακρινό
-βάλε τώρα, με το νου σου-
ως τη μεγάλη κάμαρα με τα σιδερόφραχτα
παραθύρια.

Μην ανοίγεις,
αρχίζουν τα ξόμπλια
λεν τον καφέ και πάει ύστερα η μελέτη.

Ηθοποιός, ακόμα απαγγέλει:
«μες την υπόγεια την ταβέρνα...»
μπροστά στο καθρεφτάκι της το γιαννιώτικο
με φωνή εκστατική.
Κοίτα σύμπτωση!
Προχθές έπινα τη βιεννέζικη σοκολάτα μου
-το αγαπημένο της ήταν ρόφημα-
στο παριζιάνικο σαλόνι του - με την Αγνή Γ-
Όλο ξύλο σκαλιστό και κόκκινο βελούδο.
Στη μέση του τραπέζιού,
κρύπτη κρυστάλλινη έφεγγε
-τσιμισίρι χρυσό - το σκάκι του.

Στην αίθουσα «Κώστας Βάρναλης»
τον ξενοδοχείου Acropolis Museum.

Τι τραγούδι! τι χορός!
Πάψε, καλό μου, πάψε να χαρείς!
Τέτοια ώρα στη βιβλιοθήκη δεν πρέπει.
Ορίστε, από τη τζαμόπορτα
τα άσπρα κουρτινάκια, μας παρακολουθούν.
Για τη μουσική θα υποστούμε
απλά τις συνέπειες.
Θάνατι όμως για τους στίχους,
που είναι επαναστατικοί βαριά η τιμωρία.

Μ' εκείνο το ρούχο
το τολμηρό μπλε-ρονά
-σταλμένο από τη κόρη του Μίνωα-
φιλάρεσκη καθώς είμαι, με τύλιξες.
Αμείρητοι οι κρίκοι και τα κρικέλια
για να με σύρεις στη θάλασσα
όπως στο δήτητο το σφαχτάρι.
Θέλεις μου φαίνεται να χαθώ
-αφού κολύμπι δεν ξέρω-
και να ζεις ύστερα αιωνίως
με το κρίμα μου παραμάσχαλα.

Δεν πρόκειται για καλό μου
να ξαναπώ για το χατήρι σου
ούτε μια φορά τον Πικάσο, Πικάσο.
Καρμιά φωτογραφία, ακούς!
Ούτε και τα περισσότερα στο Σύνταγμα
θέλω να μου μιλούν
και να μου ξυπνούν αναμνήσεις

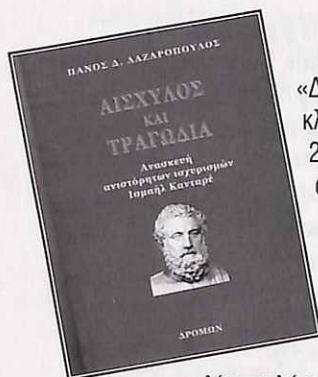
ΑΘΗΝΑ 16-12-2015

«ΑΙΣΧΥΛΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΓΩΔΙΑ»

Πάνου Δ. Λαζαρόπουλου

ΠΑΝΟΥ Δ. ΛΑΖΑΡΟΠΟΥΛΟΥ: «ΑΙΣΧΥΛΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΓΩΔΙΑ - Ανασκευή ανιστόρητων ισχυρισμών Ισμαήλ Κανταρέ»

Από τις Εκδόσεις «Δρόμων» κυκλοφόρησε το 2014 ένα ακόμη βιβλίο του Πάνου Λαζαρόπουλου με τον πιο πάνω τίτλο, που

λίγο-πολύ προϊδεάζει για το περιεχόμενό του.

Η ανασκευή όσων ισχυρίζεται ο Κανταρέ για την αρχαία τραγωδία και το βασικό εκπρόσωπό της, τον Αισχύλο, δεν είναι ένα εύκολο εγχείρημα, γιατί όσο προφανείς και αν είναι οι υπερβολές και οι αστήρικτοι ισχυρισμοί και εύκολος ο εντοπισμός υστερόβουλων παραδοχών για κάποιον με στοιχειώδεις γνώσεις γύρω από τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό και ειδικότερα για τη γένεση και άνθηση της αρχαίας τραγωδίας, μια επιστημονικά τεκμηριωμένη απάντηση απαιτεί βαθιά γνώση και μόχθο.

Ο Κανταρέ δεν είναι ένας τυχαίος διανοητής. Πρόκειται για έναν καταξιωμένο λογοτέχνη, υποψήφιο για το βραβείο Νόμπελ και αυτό δίνει μεγαλύτερη αξία στην προσπάθεια του Πάνου Λαζαρόπουλου.

Ο Κανταρέ, παλιό μέλος, αν όχι στέλεχος, του Κομμουνιστικού καθεστώτος της Αλβανίας, κατά τη μετακομμουνιστική εποχή στα έργα του ασχολείται με τη διαχρονική, όπως ο ίδιος πιστεύει και ισχυρίζεται, ταυτότητα των Αλβανών και για το σκοπό αυτό αναζητά τεκμηρίωση, προσφεύγοντας στα ομηρικά έπη, τα οποία συνδέει με στοιχεία της αλβανικής παράδοσης, και στον Αισχύλο, ο οποίος, κατ' αυτόν, είναι μεν κορυφαίος πνευματικός δημιουργός, πλην όμως στα έργα του (τραγωδίες) δανείζεται πολλά «από τα ήθη, τα έθιμα, τις παραδόσεις της Αλβανίας, όπως ο γάμος και οι κηδείες, οι βεντέτες, οι κριτές, οι οιωνοσκόποι, η φιλοξενία. Κάποια απ' αυτά τα θεωρεί ουσιώδη συστατικά της δομής και της πλοκής των έργων του Αισχύλου».

Ο Πάνος Λαζαρόπουλος με υπομονή και λογική συνέπεια καταρρίπτει ένα προς ένα τα επιχειρήματα του Κανταρέ, ο οποίος με λογικά άλματα, παραλείψεις ή σύνδεση στοιχείων, που καμιά σχέση δεν έχουν μεταξύ τους, προσπαθεί να στηρίξει τα αστήρικτα.

Σημειώνει ο Π.Λ. (σελ. 140) «Αν ο πολυμαθής Κανταρέ είχε μελετήσει το έργο του Νίτσε, που γράφτηκε πολύ πριν απ' αυτόν, δε θα παρασυρόταν από τη σοβινιστική διάθεσή του, κι ίσως δεν θα επιχειρούσε καν τη συγγραφή του βιβλίου του, ξέροντας

πως αυτά που είχε να πει ήταν άτοπα και προ πολλού ανηρημένα από μεγάλες μορφές, που σημαδεύουν το χρόνο».

Κατά τον Νίτσε η τραγωδία γεννήθηκε από την «σύζευξη» του Απολλώνιου και του Διονυσιακού πνεύματος στην Ελλάδα. Ο Απόλλων και ο Διόνυσος θεοί των αρχαίων ελλήνων ήταν και όχι των Αλβανών.

Κατά τον Κορνήλιο Καστοριάδη (Ελληνική ιδιαιτερότητα - από τον Όμηρο στον Ηράκλειτο - Σεμινάρια 1982-83- εκδόσεις Κριτική) η τραγωδία συγκεκριμένα γεννήθηκε στην πόλη-κράτος της Αθήνας: «δεν παράγουν όλες οι ελληνικές πόλεις τραγωδία, ούτε καν όλες οι δημοκρατικές πόλεις. Μόνο εκεί που κορυφώνεται η αυτοδημιουργία της Δημοκρατίας, στην Αθήνα, εμφανίζεται συγχρόνως και η τραγωδία».

Ερωτήματα π.χ. όπως: Γιατί μιλάμε για αρχαιοελληνικό πολιτισμό, για ελληνική τραγωδία, για γλώσσα ελληνική, στην οποία

γράφτηκαν αριστουργήματα με παγκόσμια και διαχρονική αίγλη και απήχηση και όχι για κάτι αντίστοιχο αλβανικό, δεν απαντώνται με φληναφήματα του τύπου: Οι Ρωμαίοι λειτούργησαν παραμορφωτικά σε ό,τι αφορά την αρχαία λογοτεχνία, βλέποντας μόνον ελληνικά πρόσωπα ή η Οθωμανική αυτοκρατορία ακύρωσε ή φρέναρε την άνθηση της αλβανικής λογοτεχνίας (που όμως ουδέποτε υπήρξε), αποκόπτοντας την Αλβανία από το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι κ.λπ.

Επειδή, όμως, μια απλή βιβλιοπαρουσίαση σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υποκαταστήσει το ίδιο το βιβλίο, για μια εμπεριστατωμένη ενημέρωση, όποιος επιθυμεί μπορεί να το προμηθευτεί από οποιοδήποτε βιβλιοπωλείο.

Στο συγγραφέα που η φιλία του μας τιμά ιδιαίτερα, ευχόμαστε ολόψυχα υγεία και δύναμη για συνέχιση της τόσο σημαντικής πνευματικής δημιουργίας του.

(Τηλ. συγγραφέα: 2103300148)

I.T.

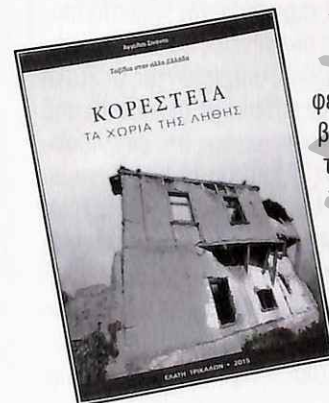
ΚΟΡΕΣΤΕΙΑ Τα χωριά της Λήθης

του Άγγελου Σινάνη

σφατα το νέο βιβλίο του ΚΟΡΕΣΤΕΙΑ (τα χωριά της Λήθης).

Με καλό χαρτί και μεγάλο σχήμα, στις 286 σελίδες του που διανθίζονται με έγχρωμες φωτογραφίες, ο αναγνώστης κατατοπίζεται πλήρως για τα 23 χωριά τα οποία αποτελούν τα Κορέστεια Καστοριάς και Φλώρινας.

Ο συγγραφέας αφιέρωσε πολύ χρόνο επισκεπτόμενος ένα προς ένα τα χωριά όπου συγκέντρωσε τις πληροφορίες από

Ο Α. Σ. συγγραφέας πολλών βιβλίων, μεταξύ των οποίων και το: «Ο Γράμμος και τα Μαστοροχώρια» 2010, κυκλοφόρησε πρό-

μόνιμους κατοίκους της περιοχής και από τη σχετική βιβλιογραφία. Το ενδιαφέρον του, μετά την πρώτη επαφή, μεγάλωσε από το αντίκρισμα των πλιθόκτιστων κατοικιών των χωριών, κάτι που είναι ασυνήθιστο σε άλλες περιοχές με τα πετρόχτιστα σπίτια.

Διαβάζοντας το βιβλίο ο αναγνώστης ενημερώνεται για την ιστορία, γεωγραφία, αρχαιότητες, φυσικό περιβάλλον με την πλούσια χλωρίδα και πανίδα, τα θρησκευτικά μνημεία, αλλά και την ιδιότυπη αρχιτεκτονική των κτισμάτων.

Ο Α.Σ. εντοπίζει την εγκατάλειψη της περιοχής από την πολιτεία (φαινόμενο, δυ-

στυχώς, που παρατηρείται σ' όλες τις παραμεθόριες περιοχές της χώρας), και προτείνει μέτρα για την αναζωογόνησή της, ώστε να αποτελέσει πόλο έλξης επισκεπτών, όπως γίνεται και στο γειτονικό πάρκο των Πρεσπών.

Το βιβλίο είναι εξαιρετικού ενδιαφέροντος και αξίζει να το προμηθευτεί ο κάθε φιλομαθής για τη βιβλιοθήκη του.

(Κεντρική διάθεση: Εκδόσεις «ΑΝΑΒΑΣΗ» Βουλής 32 τηλ. 2103210152. Αθήνα - Τηλ. συγγραφέα: 2434071826 -info@liknogr.

Σ.Τ.

Οι δίκες, οι καταδίκες και οι εκτελέσεις της Ευτυχίας Πρίντζου και του Λεωνίδα Ράπτη

Κώστα Π. Ζάκα

Μόλις κυκλοφόρησε το βιβλίο με τον πιο πάνω τίτλο που αναφέρεται σε γεγονότα της πιο μαύρης εποχής της ελληνικής ιστορίας.

Το 1948, στο κορύφωμα του εμφύλιου πολέμου, τότε που δούλευαν ακατάπαυστα τα Στρατοδικεία και έστελναν στον άλλο κόσμο δικαίους και αδικούς, θύμα της εποχής εκείνης έπεσε και η Ευτυχία Πρίντζου, η ηρωίδα του 1940 που πρόσφερε εθελοντικά τις υπηρεσίες της

ως νοσοκόμα δίπλα στον αρχίατρο πατέρα της στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο.

Συνέχισε τη δράση της στην κατοχή κατά των Γερμανών με διώξεις και βασανιστήρια, γλυτώνοντας τη μεταφορά της στο Νταχάου της Γερμανίας.

Το 1948 κατηγορήθηκε γιατί μαζί με άλλους πατριώτες συγκέντρωναν χρήματα τρόφιμα κ.ά. για τις οικογένειες φυλακισμένων.

Το Στρατοδικείο, υπηρετώντας πολιτική σκοπιμότητα, την έστειλε με άλλους 16 από τους 114 κατηγορούμενους στο εκτελεστικό απόσπασμα (27 Ιουλίου 1948) «**Εύχομαι να είμαι το τελευταίο θύμα της αδελφοσφαγής και η αγάπη και Ειρήνη να βασιλεύουν στην πατρίδα**» ήταν τα τελευταία λόγια της, πριν τα αδερφικά βόλια του αποσπάσματος κόψουν το νήμα της ζωής της.

Ανάμεσα στους 16 ήταν και ο Βαγγέλης

Χαρίτων επιπλοποιός στο Ορφανοτροφείο Κόνιτσας που εκτελέστηκε αφήνοντας έρημη τη γυναίκα του με το μικρό παιδί τους.

Την ίδια τύχη είχε και ο αγωνιστής της Εθν. Αντίστασης δικηγόρος Λεωνίδα Ράπτης, όπως αναφέρει στο βιβλίο του ο συγγραφέας, παρόλο που ήταν ανειψίος του Μητροπολίτη Σπυριδώνα.

Αλλά και η Κόνιτσα είχε τη θλιβερή προσφορά της στο μακάβριο θανατικό με την εκτέλεση των ηρωικών παιδιών της Σοφίας Φαρίδου, Γιάννη Γάκη, Αλέκου Ν τάφλη και Τάσου Μιχάλη-Παπαχρηστίδη, που εκτελέ-

στηκαν στο Μπιζάνι ένα μήνα πριν (18 Ιουνίου 1948).

Συγχαίρουμε τον συγγραφέα Κ.Ζ. που έφερε στο φως αυτή την τραγωδία, παραθέτοντας στο βιβλίο του τα πρακτικά του Στρατοδικείου και εκθέτει με αντικειμενικότητα τα γεγονότα εκείνης της παραγμένης εποχής για να μαθαίνουν οι νεώτεροι την ιστορία, και να φρονιματίζονται.

Δεν πρέπει ποτέ στο μέλλον οι επερχόμενες να ζήσουν ανάλογες στιγμές.

Σ.Τ.

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr.

Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμ. 530m)

Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Ιανουάριος 2016

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
5,8	17,7	-7,6	156,4	10	ΒΑ

Φεβρουάριος 2016

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
10,3	23,9	-2,5	101,8	15	ΒΑ

ΚΟΠΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗΣ ΠΙΤΑΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΤΩΝ

Μαγευτήκαμε και φέτος χωριανοί, φίλοι και μέλη της «Αδελφότητας Μοναστηριωτών», για την καθιερωμένη πια κοπή της Πρωτοχρονιάτικης πίτας μας. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 24/1/2016 στην καφετέρια FLOCAFE του ATHENS METRO MALL στον Άγιο Δημήτριο στην Αθήνα.

Άλλη μια χρονιά η συμμετοχή ξεπέρασε κάθε προσδοκία. Λόγω του καιρού και των εποχιακών κρυολογημάτων αναμέναμε κάμψη της συμμετοχής, ωστόσο είχαμε πολλές νέες παρουσίες. Τους ευχαριστούμε γι' αυτό όλους θερμά.

Βραβεύσαμε και φέτος τους μαθητές που έλκουν την καταγωγή τους από το Μοναστήρι. Ήταν ο Ιάσωνας Λασπονίκος του Γεώργιου και της Μαρίας και ο Θοδωρής Κεφάλας του Χαράλαμπου και της Δέσποινας. Να έχουν καλές σπουδές και να μην ξεχνούν τον τόπο καταγωγής τους.

Το τυχερό έλαχε στην Μαρία Λασπονίκου και ήταν ένα smartphone. Να είναι πάντα καλά και τυχερή στη ζωή της.

Με την ευχή για καλή και δημιουργική χρονιά, να ανταμώσουμε και του χρόνου και να είμαστε περισσότεροι.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ

ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΧΡΟΝΙΑ

ΤΟΥ ΖΗΣΗ ΗΛ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ

Πικρή ήταν η Άνοιξη και δραματικό το Πάσχα (20 Απριλίου) του 1941. Οι ώρες τραγικές για το Έθνος. Οι βάρβαροι πέρασαν. Οι Έλληνες συγκλονισμένοι από τις καταιγίδες και τους χαλασμούς της πικρής σκλαβιάς ένιωσαν συναισθήματα απερίγραπτα. Είναι πολύ δύσκολο, αν όχι αδύνατον, αγαπητέ αναγνώστη, να τα περιγράψει η πένα μου, διότι συναισθήματα τέτοιων καταστάσεων τα ένιωσαν μόνο όσοι τα έζησαν. Οι μετέπειτα τα γνωρίζουν μόνο ως ιστορικά γεγονότα.

Ο Πρωθυπουργός Αθανάσιος Κορυζής δεν άντεξε στην ιδέα της υπογραφής πρωτοκόλλου παράδοσης της χώρας στους Γερμανούς και αυτοκτόνησε. Ο νέος Πρωθυπουργός Εμ. Τσουδερός με την Κυβέρνηση και τον Βασιλιά έφυγαν μέσω Κρήτης για την Αίγυπτο, όπου βρίσκονταν οι συμμαχικές στρατιωτικές δυνάμεις. Η Ελλάδα ακυβέρνητη και σκλαβωμένη. Όλα τα πλάκωσε η σκλαβιά.

Τότε σχηματίστηκε η λεγόμενη κατοχική Κυβέρνηση με Πρωθυπουργό τον στρατηγό Τσολάκογλου. Οι Δημόσιες Υπηρεσίες και η αγορά άρχισαν σιγά-σιγά να υπολείπονται πάντα όμως κάτω από το άγρυπνο μάτι του κατακτητή.

Τα σχολεία που ήταν κλειστά από τον περασμένο Οκτώβριο με την Ιταλική εισβολή άρχισαν να λειτουργούν από την αρχή του Οκτωβρίου 1941. Στεγα-

σμένα σε σπίτια, διότι τα διδακτήρια είχαν επιταχθεί από το στρατό κατοχής, προσπαθούσαν να αναπληρώσουν τα κενά που είχε δημιουργήσει ο πόλεμος, αν και λειτουργούσαν κατά ακανόνιστες χρονικές περιόδους.

Μαθητές της Δ' τάξης Δημοτικού με την έναρξη της επαναλειτουργίας των σχολείων βρέθηκαν στα Γιάννενα, όπου ήταν η οικογένειά μου. Η φοίτηση στην τάξη αυτή κράτησε μέχρι τον Ιανουάριο του '42, οπότε έληξε το σχολικό έτος.

Υπήρχαν δύο επιλογές για τους μαθητές της Δ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Να δώσουν εισιτήριους εξετάσεις για την Α' τάξη του 8/ξίου Γυμνασίου ή να συνεχίσουν τη φοίτηση στο Δημοτικό και στο τέλος να εγγραφούν κατόπιν εξετάσεων στη Γ' τάξη του Γυμνασίου. Η συνολική φοίτηση των μαθητών στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο των οκτώ τάξεων ήταν 12 έτη. Ακολούθησα την πρώτη επιλογή.

Έδωσα εξετάσεις στο Γυμνάσιο της Ζωσιμαίας Σχολής, το οποίο στεγαζόταν σε ένα παλιό τριώροφο τούρκικο σπίτι στην οδό Ζωσιμάδων, εκεί που ήταν παλιά στεγασμένες οι Υπηρεσίες του Υπεραστικού ΚΤΕΛ. Γυμνασιάρχης ο Χρ. Σούλης, φιλόλογος ο Σωτ. Χουλιάρας, μαθηματικός ο Γ. Μπέγκας, Θεολόγος ο Οδ. Φραγκούλης, Φυσικός ο Μιχ. Μπάνης, Θεολόγος ο Καμπαλώνης και

Μουσικός ο Βοντιτσιάνος. Μολονότι η ένδεια, η πείνα, η δυστυχία και η ξενική κατοχή εμάσπιζαν τη χώρα, οι καθηγητές μας ήταν ευπρεπώς ενδεδυμένοι, όπως τους βλέπουμε σε φωτογραφίες της εποχής εκείνης. Οι γνώσεις τους για μας τους μαθητές εφάνταζαν σοφές και οι καθηγητές από μόνοι τους ενέπνεαν σεβασμό. Στη Ζωσιμαία εφοίτησα μέχρι το τέλος Ιουνίου του έτους εκείνου, οπότε τα μαθήματα διακόπηκαν λόγω θέρους. Εκείνο το καλοκαίρι του '42 μετακομίσαμε οικογενειακώς στην Κόνιτσα, διότι ο πατέρας μου τοποθετήθηκε από την Υπηρεσία του εκεί, ως Επιθεωρητής Δημοτικών Σχολείων.

Στην Κόνιτσα δεν λειτουργούσε Γυμνάσιο. Υπήρχε ημιγυμνάσιο με έναν καθηγητή ονόματι Ηλιάδη, το οποίο δεν θυμάμαι να λειτουργήσει ποτέ. Το Υπουργείο Παιδείας έδωσε το δικαίωμα στους μαθητές, που δεν είχαν κοντά τους Γυμνάσιο, να δίνουν προαγωγικές εξετάσεις «ως κατ' οίκον διδασκόμενοι» κατά περιόδους που εκείνο ανακοίνωνε. Έτσι αρχίσαμε το κατ' οίκον διάβασμα με βιβλία που παίρναμε από τους μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων. Ένα μικρό διάστημα ο Φιλολόγος Ηλιάδης θέλησε να κάνει ένα είδος φροντιστηρίου, αλλά δεν κράτησε πολύ. Νέα γεγονότα δημιούργησαν άλλες καταστάσεις και το διάβασμα μας δυσκόλεψε.

Τον Απρίλιο του '43 οι αντάρτες κατέλαβαν αμαχητί την μέχρι τότε Ιταλοκρατούμενη Κόνιτσα.

Χαρά μεγάλη και ενθουσιασμός

απέραντος όταν είδα τους Ιταλούς να εγκαταλείπουν την Κόνιτσα και τους αντάρτες να έρχονται. Το μεσημέρι της ημέρας εκείνης επάνω στη μεγάλη χαρά μου ο πατέρας μου είπε το εξής: «η λέξη αντάρτης είναι σχετική με τη λέξη αντάρα. Όταν διαλυθεί η αντάρα δεν ξέρουμε τι θα δούμε». Δυστυχώς, τα λόγια του βγήκαν προφητικά. Και τι δεν είδαμε στο τέλος. Φρίκη, πόνο και αίμα. Φρονώ ότι είναι προτιμότερο να λησμονηθούν, να σβήσουν κάτω από το πέπλο της λήθης. Ίσως είναι καλύτερα έτσι και για μας και για την πατρίδα μας.

Δεν πέρασε ένας μήνας και οι Γερμανοί έριξαν προκηρύξεις διαμηνύοντας στους αντάρτες να εκκενώσουν την Κόνιτσα μέχρι 20 Ιουνίου, διαφορετικά θα την καταστρέψουν δια πυρός και σιδήρου.

Τότε ο κόσμος πανικοβλήθηκε. Ο πατέρας μου μας έστειλε στο χωριό μας το Παλαιοσέλλι για καλύτερα, αλλά μας βγήκε σε χειρότερο. Πολλές οικογένειες από την Κόνιτσα έφυγαν και ήλθαν στα χωριά μας. Οι περισσότερες κατέφυγαν στο Βρυσσώρι, διότι ήταν απόμερο.

Οι Γερμανοί εκτελώντας το πρόγραμμά τους έφθασαν στην Κόνιτσα την προκαθορισμένη ημερομηνία και άρχισαν την πυρπόλησή της από την Κάτων πόλη, μολονότι οι αντάρτες είχαν φύγει. Έκαψαν 4-5 σπίτια. Τότε μία επιτροπή από σώφρονες πολίτες πλησίασαν τους Γερμανούς και τους έπεισαν να σταματήσουν τις καταστροφές. Οι Γερμανοί πείσθηκαν και η Κόνιτσα σώθηκε.

Ολόκληρο εκείνο το καλοκαίρι (1943) στο χωριό το περάσαμε με το φόβο του ερχομού των Γερμανών. Ο φόβος επαληθεύτηκε, το κακό δεν το αποφύγαμε. Στις 18 Οκτωβρίου οι Γερμανοί ξεκινώντας από την Κόνιτσα πήραν σβάρνα τα χωριά μας σκορπώντας την καταστροφή. Οι κάτοικοι των χωριών εγκατέλειψαν τα σπίτια τους και ανέβηκαν στο βουνό για να γλιτώσουν τη ζωή τους.

Οι NAZI άνθρωποι (αν μπορούμε να τους ονομάζουμε έτσι) χωρίς ηθικό έρμα, για του ολέθρου τα έργα σταλμένοι, έφθασαν στο Παλαιοσέλλι πριν το μεσημέρι. Αμέσως επιδόθηκαν ανεμπόδιοι και με μανία στο κάψιμο των σπιτιών μας ικανοποιώντας προφανώς το νερόνιο σύνδρομο που τους κατείχε. Φεύγοντας από το χωριό πήραν μαζί τους τον 70χρονο Ηλία Βασιλικά, το μόνο κάτοικο που βρήκαν. Στο δρόμο προς Πάδες τον εξετέλεσαν.

Την ημέρα εκείνη ο πατέρας μου βρισκόταν στο Ηλιοχώρι, το χωριό της μητέρας μου, έπεσε επάνω στους Γερμανούς και τον συνέλαβαν. Τον πήραν μαζί τους, αλλά το βράδυ στην Λαϊστή κατόρθωσε να τους ξεφύγει.

Από το βουνό που ήμασταν κρυμμένοι ατενίζαμε το κάψιμο των σπιτιών μας. Είδα το σπίτι μου να καίγεται. Από τη στέγη του ανέβαιναν στον ουρανό σύννεφα καπνού ανάμεικτα με σπύρες, από τα παράθυρα έβγαιναν φλόγες που σπάραζαν την καρδιά μου. Αυτές οι φλόγες δεν έχουν σβήσει ποτέ από την

μνήμη μου.

Όταν κατεβήκαμε από το βουνό αντικρίσαμε από κοντά τη φρίκη και τον όλεθρο. Το χωριό χωρίς σπίτια πια. Στη θέση τους σωροί από πέτρες ανάμεσα από τις οποίες ξεπηδούσαν μικρές πυρίνες γλώσσες και αναδυόταν μαύρος καπνός που τσίγκιζε με τη μυρουδιά του την ατμόσφαιρα, λες και ήταν τα αποκαΐδια που άφησε πίσω του το πέρασμα της λάβας κάποιου ηφαιστείου.

Οι γυναίκες οδύρονταν και μοιρολογούσαν για το κακό που μας βρήκε. Οι άνδρες σκυθρωποί έψαχναν για ένα κομμάτι τσίγκο και κάποια σανίδια να στήσουν μια παράγκα για να στεγαστούν. Η οικογένειά μου στεγάστηκε σε ένα παλιό σπίτι που το χρησιμοποιούσαμε ως αχερώνα. Σε ένα δωμάτιο έξι άτομα. Παλέψαμε σκληρά όλοι, μικροί και μεγάλοι, πεινάσαμε, κρυώσαμε, κουρασθήκαμε, αλλά επιβιώσαμε.

Μέσα σ' εκείνον τον Αρμαγεδώνα έπρεπε να ασχοληθώ και με τα μαθήματά μου για τις αναμενόμενες προαγωγικές εξετάσεις στο Γυμνάσιο. Οι συνθήκες δυσκολότατες. Τα βράδια κοντά στο τζάκι καθισμένος στο πάτωμα με ένα μικρό κοντό σκαμνάκι για γραφείο κάτω από το φως της αναμμένης δάδας διάβαζα τα μαθήματά μου.

Η ημερομηνία των εξετάσεων ανακοινώθηκε για τον Γενάρη του '42. Κατέβηκα στην Κόνιτσα όπου πληροφορήθηκα από τον πατέρα μου ότι επιτροπή γονέων είχε επισκεφθεί τον Γερμανό φρούραρχο και τον παρακάλεσε να δια-

θέσει ο στρατός τους ένα αυτοκίνητο για την μεταφορά των μαθητών του Γυμνασίου στα Γιάννενα. Το αίτημα έγινε δεκτό. Έτσι ένα πρωινό του Γενάρη εκείνου όλα τα παιδιά του Γυμνασίου μαζί με τους συνοδούς γονείς βρεθήκαμε στην καρότσα ενός γερμανικού στρατιωτικού αυτοκινήτου, στο οποίο υπήρχαν δεξιά και αριστερά δύο στενόμακροι πάγκοι ξύλινοι για καθίσματα. Το αυτοκίνητο ήταν σκεπασμένο και κλειστό. Θυμάμαι τους συμμαθητές και φίλους σιβαγμένους σ' εκείνους τους πάγκους άβολα: τον Κώστα Κυρίτση, τον Αλέκο Πηγαδά, τον Πέτρο Μπούνα, τον Τηλέμαχο Νάτση, τον Τάκη Ζδράβο, τον Κώστα Ζδράβο, το Νίκο Πύρρο, το Διονύση Γκάσιο, το Νίκο Τσάνο, τη Φιλιά Ρίζου, τη Λίτσα Ζήση, την Κούλα Κυρίτση, την Άννα Φλώρου, τη Λουκία Στεφάνου. Από τις μεγαλύτερες τάξεις ήταν οι: Τάκης Στεφάνου, Γιώργος Καρανάσιος, Κώστας Ρούσης (ευεργύτης της Κόνιτσας) και Λάμπρος Φλώρος. Πολλοί δεν είναι πια μαζί μας. Ο Θεόςας αναπαύσει τις ψυχές τους. Εκείνος όμως που πέρασε απροσδόκητα στην αθανασία, πολύ πρόωρη και για κείνον και για μας, ήταν ο Μπάμπης Φλώρος. Έφυγε για τη γειτονιά των Αγγέλων όταν υπηρετούσε τη στρατιωτική του θητεία. Τον θέλαμε κοντά μας για την καλή του παρέα και τα πολλά πνευματικά και ψυχικά χαρίσματα. Μυαλό ανοικτό και διορατικό, καρδιά μεγάλη γεμάτη καλοσύνη και φιλότιμο. Μας συνέδεε φιλία. Όταν πήγε στην Β' τάξη μου έδω-

σε τα βιβλία του, της πρώτης.

Το αυτοκίνητο ξεκίνησε χοροπηδώντας στο χωμάτινο και γεμάτο λακκούβες δρόμο. Στον κάμπο της Κόνιτσας λίγο πριν το Μάζι (από εκεί πήγαινε τότε ο δρόμος για τα Γιάννενα) βρήκαμε ακινητοποιημένη λόγω βλάβης μία τρίκυκλη (με καλάθι) μοτοσυκλέτα με τρεις Ιταλούς στρατιώτες. Έβαλαν τη μοτοσυκλέτα στην καρότσα του αυτοκινήτου, ανάμεσά μας, ανέβηκαν και αυτοί. Στριμωχθήκαμε άσχημα. Στις στροφές της Αετόπετρας για το Μπουραζάνι πήγαινε πότε δεξιά, πότε αριστερά. Με τα χέρια μας προσπαθούσαμε να τη συγκρατήσουμε.

Στη γέφυρα Μπουραζανίου το Γερμανικό φυλάκιο έκανε έλεγχο στο αυτοκίνητο για την κίνησή του. Ένας νεαρός αξιωματικός (υπολοχαγός) μόλις είδε τη μοτοσυκλέτα ανάμεσά μας αγρίεде στους Ιταλούς στρατιώτες κουνώντας απειλητικά το μαστίγιο που κρατούσε στο χέρι του. Θεώρησε προσβλητική την ύπαρξη της μοτοσυκλέτας ανάμεσα στους φιλοξενούμενους, οι Ιταλοί απεμάκρυναν αμέσως τη μηχανή τους. Ανασάναμε. Συνεχίσαμε το ταξίδι έχοντας μαζί μας στη θέση του συνοδηγού τον Γερμανό υπολοχαγό.

Το απόγευμα πριν τη δύση του ήλιου φθάσαμε στα Γιάννενα. Μπήκαμε στην πόλη από τη μοναδική τότε είσοδο την οδό Βηλαρά. Μπροστά στην Εκκλησία της Αγ. Αικατερίνης το αυτοκίνητο σταμάτησε διότι έβγαινε μία κηδεία. Ο Γερμανός αξιωματικός κατέβηκε από τη θέση του, στάθηκε προσοχή και χαιρέ-

τησε στρατιωτικά το νεκρό, όταν περνούσε μπροστά μας. Οι Γερμανοί μας άφησαν πίσω από το ημιτελές τότε κτίριο της Περιφέρειας Ηπείρου. Εκεί που είναι σήμερα το ξενοδοχείο OLYMPIC. Ο καθένας πήρε το δρόμο του για κάποιο συγγενικό ή φιλικό σπίτι. Την εποχή εκείνη τα ξενοδοχεία ήταν λίγα, τα χάνια λιγοστά και τα πορτοφόλια άδεια. Στη φιλοξενία καταφεύγαμε.

Το τελευταίο απόγευμα στα Γιάννενα μετά τις εξετάσεις θέλησα να περπατήσω στην πόλη. Στο πεζοδρόμιο μπροστά από τον πάλαι ποτέ κινηματογράφο TITANIA και απέναντι από το κτίριο της VIIIης Μεραρχίας, όπου στεγαζόταν η Γερμανική Στρατιωτική Διοίκηση, άκουσα να κατέρχεται μία στρατιωτική μπάντα παιανίζουσα και από πίσω της ακολουθούσε στρατιωτικό άγημα για την υποστολή της σημαίας τους. Ο κόσμος στάθηκε προσοχή. Εγώ προχώρησα, διότι θεώρησα άσκοπη τη θέση της προσοχής σε μη Ελληνική σημαία. Τότε ένας γερμανός στρατιώτης με κλώτσησε δυνατά, παραλίγο να πέσω, κατάλαβα όμως γιατί και στάθηκα στη θέση της προσοχής.

Όπως έβλεπα τη γερμανική σημαία να κατεβαίνει, η σβάστικα (σταυρός με κεκαμμένα τα άκρα σε ορθές γωνίες) έμοιαζε με πόδι τεράστιου γύπα που είχε τα γαμψά του νύχια ανοικτά έτοιμο να κατασπαράξει το θύμα του, την Ελλάδα. Διακαής πόθος να δω τη δική μας σημαία στη θέση της γρήγορα. Σε τέτοιες καταστάσεις νιώθει κανείς την αξία

του Εθνικού μας συμβόλου. Ακόμη και εκείνοι που σήμερα το καίνε.

Την επομένη, ημέρα επιστροφής στην Κόνιτσα, συγκεντρωθήκαμε όλα τα παιδιά στο δυτικό Φόρο της πόλης, εκεί που σήμερα είναι η είσοδος της Λιμνοπούλας για να μας πάρει γερμανικό αυτοκίνητο. Δεξιά και αριστερά του δρόμου γερμανοί στρατιώτες με τις πολεμικές εξαρτήσεις τους περίμεναν και αυτοί οχήματα να επιβιβαστούν. Όπως περιμέναμε ο πατέρας μου βρήκε ένα πορτοκάλι και μου το έδωσε. Την ώρα που το καθάριζα με τα ξυλιασμένα από το κρύο δάκτυλά μου ένας γερμανός στρατιώτης πίσω μου με κλώτσησε, το πορτοκάλι έπεσε στο έδαφος και άλλος στρατιώτης το ξανακλώτσησε σαν μπάλα μακρυνά. Όταν γύρισα και τον κοίταξα αγριεμένος με νοήματα μου έδωσε να καταλάβω ότι ήθελε να τον βοηθήσω να ξεφορτωθεί την εξάρτυσή του. Ο πολιτισμός «της ανώτερης φυλής» του Χίτλερ στην «ακμή του».

Σε λίγο έφθασε φάλαγγα αυτοκινήτων, μικρών, στα οποία επιβιβάστηκαν οι Γερμανοί. Ανάμεσά τους έβαλαν και εμάς μοιρασμένους σε μικρές ομάδες. Φθάσαμε στο Μπουραζάνι αργά το απόγευμα. Εκεί ο επικεφαλής της φάλαγγας γερμανός αξιωματικός μας ανακοίνωσε ότι η φιλοξενία τελείωσε. Από εκεί πήγαμε στην Κόνιτσα πεζοί.

Η επόμενη εξεταστική περίοδος καθορίστηκε για τον Μάρτιο του 1945 μετά την απελευθέρωση. Η συγκοινωνία με τα Γιάννενα είχε διακοπεί, διότι οι Γερ-

μανοί φεύγοντας είχαν καταστρέψει τη γέφυρα στο Μπουραζάνι.

Αναγκαστικά ξεκινήσαμε πεζοί για τα Γιάννενα. Μας συνόδεψαν και κάποιοι γονείς. Μαζί μου ήλθε ο πατέρας μου. Για τις αποσκευές μας (τους τρουβάδες) πήραμε έναν αγωγιάτη με το μουλάρι του.

Μέσω Καλλιθέας-Κλειδωνιάς-πέτρινης γέφυρας Βοϊδομάτη φθάσαμε στον Αγ. Μηνά. Από εκεί αργά το απόγευμα με τη δύση του ήλιου φθάσαμε στα Δολιανά, όπου διανυκτερεύσαμε. Την επομένη πολύ πρωί κατεβήκαμε στο Καλπάκι και συνεχίσαμε την πορεία επί αμαξωτού δρόμου για τα Γιάννενα. Κοντά στη βρύση του Πασά είδα τον πατέρα μου να δυσκολεύεται λίγο στο βάδισμα από την κούραση. Τότε μας έφθασε ένα αυτοκίνητο γεμάτο κόσμο. Ο οδηγός του ήταν γνωστός του πατέρα μου και προσφέρθηκε να πάρει ένα άτομο. Ο πατέρα μου ήθελε να πάω εγώ, ο οποίος δεν πήγα για να πάει εκείνος. Τελικά ο οδηγός έφυγε χωρίς να πάρει κάποιον.

Στα Γιάννενα φθάσαμε αργά το σούρουπο. Καταλύσαμε στο φιλόξενο σπίτι του Μπάρμπα Αντώνη Παρταλίδη από το Ηλιοχώρι. Ο πατέρας μου ψηνόταν στον πυρετό. Το θερμόμετρο έδειξε 40. Ένα ποδόλουτρο, μία ασπρίνη και ένας καλός ύπνος την άλλη μέρα το πρωί τον συνέφεραν.

Τα λίγα απογεύματα που έμεινα στα Γιάννενα περνούσα μπροστά από το κτίριο της VIIIης Μεραρχίας και καμάρωνα

τη σημαία μας. Ένιωθα ελεύθερος. Ο βραχνάς της σκληρής σκλαβιάς που επί τρία και μισό χρόνια βάραινε την ψυχή μου δεν υπήρχε πια χαρά ανείπωτη μέσα μου.

Η επιστροφή στην Κόνιτσα έγινε με φορτηγό αυτοκίνητο της UNRA που μετέφεραν άλευρα μέχρι το Μπουραζάνι.

Στις αρχές Μαρτίου του 1946 ιδρύθηκε και λειτούργησε το Γυμνάσιο Κονίτσης. Πρώτος καθηγητής και Γυμνασιάρχης ήταν ο Γεώργιος Αλυφαντής. Άρχισε η λειτουργία του με τρεις τάξεις. Μετά από κάθε σχολική περίοδο το Γυμνάσιο μεγάλωνε κατά μία τάξη, έως όπου έγιναν οκτώ.

Η πρώτη σχολική περίοδος κράτησε μέχρι τέλος Ιουνίου. Τον Οκτώβριο του ιδίου έτους μας δόθηκε η ευκαιρία να δώσουμε προαγωγικές εξετάσεις για την άλλη τάξη. Έτσι βρεθήκαμε τότε στην Πέμπτη τάξη του 8/ξίου Γυμνασίου. Από εκεί και πέρα τα χρονικά όρια των σχολικών περιόδων ομαλοποιήθηκαν. Το Γυμνάσιο Κονίτσης έγινε ένα από τα καλύτερα σχολεία. Όπως δε πληροφορούμαι εξακολουθεί να είναι εξίσου καλό.

Στα μισά της Εης τάξης μετακόμισα στα Γιάννενα και γράφηκα στο Γυμνάσιο Αρρένων. Στο ίδιο σχολείο φοιτούσε και ο Λάμπρος Φλώρος, με τον οποίο έκανα παρέα. Ένα βράδυ στην πατροπαράδοτη τότε βόλτα στην Πλατεία περνούσαμε έξω από το Πρακτορείο Εφημερίδων «ΤΣΟΥΡΝΟΣ», εκεί που είναι σήμερα το ζαχαροπλαστείο

«ΔΙΕΘΝΕΣ». Μου είπε «πάμε μέσα να ρίξουμε μια ματιά στα περιοδικά». Νόμισα πως θα έβγαζε τα περιοδικά της εποχής εκείνης το Θησαυρό (με το Ζαχαρία και τη Χοντρή) ή το Ρομάντσο. Γελάστηκα. Πήρε ένα αγγλικό περιοδικό και έβγαζε να βρει γνωστές λέξεις και φράσεις. Τότε μου εκμυστηρεύτηκε ότι είχε αρχίσει να μαθαίνει Αγγλικά. Στη συνέχεια μου ανέπτυξε τις ιδέες του για την μελλοντική αξία της Αγγλικής γλώσσας και την σπουδαιότητά της για την εξέλιξη των νέων στο επαγγελματικό τομέα, σε εποχή που κανένας δεν σκεπτόταν για Αγγλικά ή άλλη ξένη γλώσσα. Με προβλημάτισε και το ίδιο βράδυ πρότεινα στον πατέρα μου να μάθω Αγγλικά. Ο πατέρας μου, στον οποίο πολλά χρωστώ για τη μόρφωσή μου, ικανοποίησε το εύλογο, όπως το χαρακτήρισε, αίτημά μου. Ασχολήθηκα πολλά χρόνια με τα Αγγλικά και απέκτησα καλή γνώση της γλώσσας. Τα Αγγλικά μου άνοιξαν την πόρτα για την Εθνική Τράπεζα. Το έτος 1958 η Εθνική Τράπεζα επί Διοικήσεως Δ. Χέλμη είχε προκηρύξει πανελλήνιο διαγωνισμό για την πρόσληψη προσωπικού υπό τον όρο ότι

η ξένη γλώσσα ήταν μάθημα προαπαιτούμενο. Όσοι θα περνούσαν στην ξένη γλώσσα αποκτούσαν δικαίωμα να συνεχίσουν τον διαγωνισμό στα υπόλοιπα μαθήματα (έκθεση-μαθηματικά-λογιστικά). Στα Γιάννενα διαγωνίστηκαν οι υποψήφιοι των Ν. Ιωαννίνων-Κερκύρας και Λευκάδος, οι οποίοι ξεπερνούσαν τους 140. Από αυτούς περάσαμε τη ξένη γλώσσα μόνο 18, από τους οποίους η Τράπεζα προσέλαβε οκτώ μεταξύ των οποίων και τον υποφαινόμενο. Σε ολόκληρη την επαγγελματική μου σταδιοδρομία η Αγγλική γλώσσα με βοήθησε πολύ. Και σήμερα ακόμη, παππούς πια, μου είναι χρήσιμη, διότι βοηθά την εγγονούλα μου την Ξένια.

Οι στοχασμοί του αείμνηστου Λάμπρου, που παραμένει στη μνήμη μου ζωντανός, νέος, μελαχρινός, χαμογελαστός, βγήκαν αληθινοί.

Το δικό μου δε όνειρο για τη λευτεριά της πατρίδας δεν έφυγε, δεν έσβησε, αλλά ζωντάνεψε και έγινε πραγματικό.

Ευχή μου τα δύσκολα χρόνια της δικής μου γενιάς ΠΟΤΕ να μην ξανάρχουν.

**Μην ξεχνάτε
την συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

ΘΕΣΧΟΥΡΕ

Ευτυχία Οικονόμου-Γεωργοπούλου

Το χωριό μου το Βρυσσχωρί, στη μακρά πορεία του μέσα στο χρόνο, έχει να επιδείξει μία καλά οργανωμένη κοινωνική ζωή με σημαντικές εκδηλώσεις, δραστηριότητες, ήθη και έθιμα και συνήθειες, που αποτυπώνουν μία πλούσια πολιτιστική παράδοση και κληρονομιά.

Υπάρχουν πολλά ήθη και έθιμα για τη γέννηση, το γάμο, το θάνατο, τις γιορτές και για διάφορες άλλες περιστάσεις.

Υπάρχουν ακόμη δοξασίες και συνήθειες, που σαν νόμοι και σαν κανόνες οδηγούν, διέπουν και επηρεάζουν τη ζωή των κατοίκων.

Ένα σημαντικό, πρωτότυπο και μοναδικό σε όλη την περιοχή έθιμο είναι το «ΘΕΣΧΟΥΡΕ».

Είναι αφιερωμένο στους άρρενες νεκρούς του χωριού μας.

Είναι κατά κάποιον τρόπο ένα προσκλητήριο, που γίνεται με σκοπό να τιμήσει τους ανθρώπους που έφυγαν, να επαναφέρει ακουστικά στη μνήμη τα ονόματά τους και τελικά να θυμίζει στους ζώντες τη σκληρή, μοιραία και αναπόφευκτη πορεία του ανθρώπου.

Το Θέσχουρε γίνεται στον αυλόγυρο της εκκλησίας του Αγίου Χαραλάμπους και από το καμπαναριό, που είναι το πιο ψηλό απ' τ' άλλα δύο καμπαναριά του χωριού. Η καμπάνα ακούγεται σε πολύ μεγάλη απόσταση και η τοποθεσία στο

Ανατολικό μέρος του χωριού δεσπόζει όλης της περιοχής.

Το έθιμο τελείται κάθε χρόνο τη Μεγάλη Εβδομάδα και συγκεκριμένα το απόγευμα της Μ. Δευτέρας, της Μ. Τρίτης και της Μ. Τετάρτης. Αρχίζει μία περίπου ώρα πριν τη δύση του ήλιου και τελειώνει λίγο μετά το ηλιοβασίλεμα.

Στο Θέσχουρε συμμετέχουν οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου. Χρησιμοποιούν την καμπάνα της εκκλησίας ενώ παλιότερα είχαν στη διάθεσή τους και ένα μεταλλικό σήμαντρο. Τα ονόματα που μνημονεύονται είναι γραμμένα σ' ένα τετράδιο. Είναι γραμμένα ονόματα αρρένων νεκρών του χωριού μας, ενώ ονόματα γυναικών δεν μνημονεύονται.

Κάθε φορά που πεθαίνει ένας άντρας γράφεται το όνομά του στο τετράδιο και εκφωνείται την επόμενη χρονιά.

Μνημονεύεται στο τέλος, το όνομα του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου και ονόματα ηρώων του 1821 με πρώτο του Γρηγορίου του Ε', του Κολοκοτρώνη και άλλων.

Την Μ. Δευτέρα λοιπόν το απόγευμα μαζεύονται οι μαθητές στον αυλόγυρο της εκκλησίας. Τρία παιδιά, τα πιο μεγάλα, ανεβαίνουν επάνω στο καμπαναριό. Το ένα κρατάει το τετράδιο και υπαγορεύει τα ονόματα, το δεύτερο με καθαρή και τραγουδιστή φωνή εκφωνεί ένα-ένα όνομα και το τρίτο χτυπάει την καμπάνα. Μία φορά μετά από κάθε όνο-

μα και τρεις φορές αργά, πένθιμα για το όνομα κάποιου σημαντικού προσώπου. Πρώτο όνομα που εκφωνείται είναι το όνομα του ΜΑΝΤΗ ΔΙΑΜΑΝΤΗ.

Μετά την εκφώνηση του ονόματος και τον κύπο της καμπάνας, όλα μαζί τα παιδιά πάλι αργά, τραγουδιστά φωνάζουν Θέεε σκουρεεεε!

Παλαιότερα για κάθε όνομα ηκούσε το σήμαντρο και μόνο για τα σημαίνοντα πρόσωπα ηκούσε η καμπάνα.

Αφού ακουστούν όλα τα ονόματα το Θέσχουρε τελειώνει.

Επαναλαμβάνεται το απόγευμα της Μ. Τρίτης και της Μ. Τετάρτης.

Την Μ. Πέμπτη το πρωί μια ομάδα παιδιών, με καλάθια στο χέρι, περνάει από όλα τα σπίτια του χωριού.

Μετά τις απαραίτητες ευχές η κάθε νοικοκυρά προσφέρει στα παιδιά γλυκά, καραμέλες, λουκούμια και οπωσδήποτε ένα ή και περισσότερα αυγά. Τα αυγά μοιράζονται σε όλα τα παιδιά ή πωλούνται και μοιράζονται τα χρήματα ή συνήθως διατίθενται για κάποιο σκοπό. Στα νεώτερα χρόνια οι νοικοκυρές προσφέρουν και χρήματα.

Πότε, πώς και γιατί ξεκίνησε το έθιμο κανείς δεν μπορεί με σιγουριά να πει. Και οι πιο ηλικιωμένοι συγκεχυμένες και πολλές φορές αντικρουόμενες πληροφορίες έδιναν.

Πρώτος που ασχολήθηκε με το Θέσχουρε ήταν ο πατέρας μου Γιώργης Στ. Οικονόμου. Το 1951 τοποθετήθηκε δάσκαλος στο χωριό. Αναβίωσε και οργά-

νωσε το έθιμο, που για χρόνια είχε σταματήσει να γίνεται, λόγω της ταραγμένης δεκαετίας του 1940 και της ερήμωσης του χωριού από τον εμφύλιο.

Συνέταξε το τετράδιο με τα ονόματα και τη βοήθεια της γερόντισσας Χαϊδώς Κουνάβου-Καπράντζιου (1855-1955) και δημοσίευσε τις μνήμες, τις εμπειρίες και τα ακούσματά του, για το Θέσχουρε, σε δύο συνέχειες, στην ημερήσια εφημερίδα των Ιωαννίνων «Ηπειρωτικός Αγών» στις 10 και 11 Απριλίου του 1960.

Με το έθιμο ασχολήθηκε το 1973 και ο αείμνηστος Δημήτρης Αθ. Κουνάβος, δάσκαλος και τριτοετής φοιτητής στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων τότε.

Στο βιβλίο του «Βρυσσχωρί» έκδ. 1975 ο Νίκος Εξάρχου δίδει τις δικές του εξηγήσεις και μαρτυρίες για το έθιμο. Ακόμη έχει δημοσιευθεί σχετικό άρθρο και στην εφημερίδα μας «Τα Νέα του Βρυσσχωρίου» αριθ. Φύλλου 7 το 1994 από τον κ. Αναστάσιο Δημητράκη.

Στο έθιμο χρησιμοποιείται η ελληνική λέξη «Θέσχουρε»:

- Θεέ συγχώρεσε- προσαρμοσμένη στη βλάχικη προσφορά και όχι η αντίστοιχη βλάχικη DUMLIARTU LU. Αυτό δημιουργεί ερωτηματικά για το συμβιβασμό, αφού στα πολύ παλιά χρόνια, η καθημερινή ομιλία, οι ευχές, τα κάλαντα των Χριστουγέννων και τα τραγούδια του γάμου ήταν βλάχικα. Ακόμη και το Ευαγγέλιο της Ανάστασης διαβάζονταν στη βλάχικη γλώσσα για καλύτερη κα-

τανόηση, από το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων.

Το Θέσκουρε τελείται μόνο στο χωριό μας. Κανένα από τα γύρω βλαχόφωνα και μη χωριά δεν υιοθέτησε το έθιμο, αλλά ούτε και σε κάποιο άλλο σημείο του ελλαδικού χώρου πραγματοποιείται. Από αυτό συμπεραίνουμε πως κάποιο συγκεκριμένο, σημαντικό και τοπικό περιστατικό δημιούργησε την ανάγκη, ώστε μικρά παιδιά να ικετεύουν και να εύχονται τη συγχώρεση και την άφεση των αμαρτιών όπως γίνεται και στα μνημόσυνα της εκκλησίας.

Όμως το Θέσκουρε δεν υποκαθιστά τα μνημόσυνα. Στα μνημόσυνα μνημονεύονται και οι γυναίκες. Ακόμη οι νεκροί αναφέρονται με το βαπτιστικό τους όνομα, ενώ στο Θέσκουρε με το βαπτιστικό και το επίθετο.

Η μνημόνευση των ανθρώπων που έφυγαν είναι μία πανάρχαια και παγκόσμια συνήθεια. Στο Θέσκουρε η μνημόνευση των ονομάτων επαναφέρει στη μνήμη των χωριανών τον άνθρωπο που έφυγε πρόσφατα ή στο απώτερο παρελθόν. Υπενθυμίζει τα έργα του, την προσφορά του και συνδέει τα νέα παιδιά με το παρελθόν και την ιστορία του τόπου.

Δημιουργεί τη συλλογική και ιστορική μνήμη, που βαθιά τυπώνεται στο νου και στην καρδιά και δεν ξεχνιέται ποτέ.

Μαθήτριά στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού μας είχα πάρει μέρος αρκετές φορές στο Θέσκουρε.

Περίμενα, θυμάμαι, με αγωνία, με

χαρά αυτές τις μέρες και για την παιδική μου αντίληψη η ομαδικότητα της τέλεσης του εθίμου ήταν γιορτή και ευχαρίστηση.

Πολλές φορές έβλεπα άντρες του χωριού, να κάθονται στον πλάτανο και συγκινημένοι να παρακολουθούν την εξέλιξη του Θέσκουρε. Επίσης μαυροφορεμένες γυναίκες να κάθονται στις εξώπορτες των σπιτιών τους και να ξεσπούν σε λυγμούς στο άκουσμα κάποιου αγαπημένου ονόματος. Δεν μπορούσα τότε να καταλάβω και να εξηγήσω τη συμπεριφορά τους.

Πού να ήξερα, πώς να το φανταζόμουν, ότι πολλά χρόνια, δεκαετίες αργότερα, θα άκουγα κι εγώ το Θέσκουρε με συγκίνηση, με συναισθηματική φόρτιση και ποτάμι τα δάκρυα. Του χρόνου και της ζωής τα γυρίσματα.

Με τη φροντίδα του Μ.Ο.Σ. το έθιμο πραγματοποιείται και στις μέρες μας. Επειδή όμως δεν υπάρχουν μαθητές στο Δημοτικό Σχολείο, αφού από χρόνια δεν λειτουργεί, το συνεχίζουν μαθητές Δημοτικού και Γυμνασίου που έρχονται στο χωριό για τις γιορτές του Πάσχα.

Περιμένουμε και φέτος ν' ακούσουμε το γνωστό Μάντης Διαμάντης ... Θέσκουρε!

Πόση συγκίνηση, πόσες σκέψεις, πόσες μνήμες!

* Δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Τα Νέα του Βρυσσχωρίου» αριθμ. Φύλ. 82 – Ιανουάριος-Φεβρουάριος-Μάρτιος 2013.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Α. Παρουσίαση του βιβλίου του Βασίλη Κονταξή «Το Βιολοντζέλο»

Στις 29 Νοεμβρίου 2015 παρουσιάστηκε το βιβλίο του Βασίλη Κονταξή «Το Βιολοντζέλο», που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις «Κέδρος». Για το βιβλίο μίλησαν ο συγγραφέας και ο Εμμανουήλ Πλούσος, δρ Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Αποσπάσματα διάβασαν οι ηθοποιοί Δανάη Τζίμα και Βασίλης Σιάφης, ενώ την εκδήλωση συντόνισε ο διευθυντής της Βιβλιοθήκης Ευάγγελος Κυρίτης.

Διαβάζουμε στο οπισθόφυλλο του βιβλίου: Πώς μπορεί ένα μέλος της οικογένειας των εγχόρδων να συνδεθεί για πάντα με μια οικογένεια σε ένα μικρό χωριό της Ηπείρου κοντά στην Κόνιτσα; Πώς ένα χαμένο δημοτικό τραγούδι αυτού του χωριού –για χρόνια καλά κρυμμένο στην καρδιά της Ευρώπης- θα ακουστεί ξανά στον τόπο του; Πρόσωπα διαφορετικά και καταστάσεις ποικίλες συνυπάρχουν στη μικρή κοινότητα της Αετοφωλιάς: μία γερμανίδα σοπράνο, ένας έλληνας που πάει να βρει την τύχη του στο Μόναχο και εξελίσσεται απροσδόκητα σε κορυφαίο μουσικό, μια γυναίκα που περιμένει σε ολόκληρη τη ζωή της έναν έρωτα που δεν έρχεται, ένας καθηγητής Ιατρικής που πλήρωσε τις ιδέες του κατά την επατεία, μια παγκοσμίου φήμης καλλιτέχνης, ένας ισχυρογνώμων και αυθεντικός ηπειρώτης με «αγύριστο κεφάλι», μια αιωνόβια που

ζει σε έναν κόσμο φανταστικό, μια προσδοσία του εμφυλίου που μετά από χρόνια αποκαλύπτεται, μια πηγή με τρεχούμενο νερό που για δεκάδες χρόνια κρατάει ζωντανό έναν μύθο...

Οι παράταιρες και παράλληλες ιστορίες πολλών ανθρώπων στο παρόν, το παρελθόν και το μέλλον συνδέονται, συμπλέκονται, συγχέονται, συγκρούονται σαν ήχοι διαφορετικοί σε μια πρωτότυπη αρμονία μια μικρής σουίτας για βιολοντσέλο που αντηχεί σε μια πλαγιά της Πίνδου.

Διαφορετικοί άνθρωποι, διαφορετικών γλωσσών, διαλέκτων, ηλικιών, νοοτροπιών και εθνικοτήτων συμπορεύονται στα μονοπάτια της ζωής, του έρωτα και του θανάτου. Εκείνο που στο τέλος επικρατεί σαν δυνατή δοξαριά είναι ότι οι άνθρωποι που πραγματικά αγαπήθηκαν δεν χωρίζουν ποτέ, ούτε με τον θάνατο.

Β. Χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις στο παιδικό τμήμα

Όλο το Δεκέμβριο το παιδικό τμήμα γέμισε παιδικές φωνούλες! Τα παιδιά στόλισαν το δέντρο, κατασκεύασαν τον «Αστερισμό της Βιβλιοθήκης», άκουσαν πολλές χριστουγεννιάτικες ιστορίες, έπαιξαν το παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού, κατασκεύασαν στολίδια από πηλό, έφτιαξαν χάρτινα δεντράκια και αστεράκια, παρακολούθησαν χριστουγεννιάτικες ταινίες, έπαιξαν επιτραπέζια παιχνίδια και πέρασαν δημιουργικά τον ελεύθερό τους χρόνο.

Γ. Κώστας Μπαλάφας: Φωτογραφικές μνήμες από τη σύγχρονη Ελλάδα

Από 29 Φεβρουαρίου ως 31 Μαρτίου 2016 στη Βιβλιοθήκη εκτίθενται έργα του γνωστού για την καταγραφή του τρόπου ζωής, της ελληνικής υπαίθρου, του αλβανικού μετώπου, της Κατοχής και του αγώνα του ΕΛΑΣ φωτογράφου Κώστα Μπαλάφα. Η έκθεση περιλαμβάνει 48 ασπρόμαυρες φωτογραφίες της περιόδου 1957-1987, που ανήκουν στο Φωτογραφικό Αρχείο του Μουσείου Μπενάκη.

Ο Μπαλάφας γεννήθηκε το 1920 στην Κυψέλη Άρτας από την οποία έφυγε σε αναζήτηση εργασίας στην Αθήνα. Εργαζόμενος σε γαλακτοκομείο πατριότη του και φοιτώντας σε νυχτερινό σχολείο μετέβη στη Γαλακτοκομική Σχολή Ιωαννίνων και κατόπιν στην Ιταλία έως το 1939 όπου ολοκλήρωσε τις σπουδές του στη γαλακτολογία. Επιστρέφοντας στα Ιωάννινα διορίστηκε έκτακτος υπάλληλος στη Γαλακτοκομική Σχολή. Στα Γιάννενα τον βρήκε η Ιταλική εισβολή κι αργότερα η Γερμανική Κατοχή. Κατατάχτηκε στον ΕΛΑΣ ως αντάρτης-τυφεκιοφόρος, ενώ παράλληλα, φωτογράφιζε τις μάχες, τις κτηνωδίες του κατοχικού στρατού αλλά και την δύσκολη ζωή των ανθρώπων της υπαίθρου. Τον ένοπλο αντάρτικο αγώνα κατά των κατακτητών τον αποτύπωσε στο φωτογραφικό λεύκωμα "Το Αντάρτικο στην Ήπειρο" που εκδόθηκε το 1991 με πρόλογο του φίλου και συναδέλφου του Σπύρου Μελετζή.

Μετά την περιπέτεια του πολέμου και του Εμφυλίου βρέθηκε στη ΔΕΗ. Αργό-

τερα εργάστηκε ως οπερατέρ της Ελληνικής τηλεόρασης.

Κατά την περίοδο των σπουδών του στα Ιωάννινα αγόρασε την πρώτη του φωτογραφική μηχανή και ξεκίνησε να μαθαίνει εμπειρικά την τέχνη του σκοτεινού θαλάμου σε γειτονικό φωτογραφείο. Τη μηχανή του χρησιμοποίησε αργότερα για να απαθανατίσει την πορεία του ελληνικού στρατού προς το αλβανικό μέτωπο, την περίοδο της γερμανικής Κατοχής και τον ένοπλο αγώνα του ΕΛΑΣ, τον οποίο ακολούθησε ως τυφεκιοφόρος. Το σύνολο της δουλειάς του αυτής θα αποτελέσει αργότερα ένα σπουδαίο φωτογραφικό ντοκουμέντο, που, μαζί με αυτό του Σπύρου Μελετζή, θα αποδεικνύουν οι μοναδικές ουσιαστικές φωτογραφικές μαρτυρίες της Αντίστασης στα βουνά. Οι σκληρές συνθήκες ζωής και οι αγώνες του ελληνικού λαού για ανεξαρτησία και αξιοπρέπεια επέδρασαν στον ευρύτερο ψυχισμό του και διαμόρφωσαν το ύφος της φωτογραφικής του δουλειάς, ιδίως σε θέματα κοινωνικού προβληματισμού, τα οποία κυρίως τον απασχόλησαν.

Γράφει ο ίδιος:

"Γεννήθηκα σ' ένα κακοτράχαλο ηπειρωτικό χωριό που λες πως και το ίδιο γεννήθηκε για αγώνες πρώτα με την ίδια τη φύση, για να μπορέσει να επιβιώσει στην κακοτράχαλη γη που γεννήθηκε. Και ένα μεγάλο μαράζι ήταν ο ξενιτεμός. Ξενιτεύτηκα νωρίς κι εγώ για λόγους βιοπορισμού, μόλις τελείωσα το Δημοτικό — το τελείωσα και δεν το τελείωσα. Ήμουν τότε έντεκα χρονών και δούλευα σ' ένα γαλακτοπωλείο. Πριν πιάσω τη μηχανή, είχα

γράψει λίγα πράγματα με το μολύβι σ' ένα μπλοκάκι, τα βιώματά μου. Επειδή έγραφα και για το αφεντικό μου πράγματα όχι τόσο ευχάριστα, μου σκίσανε το μπλοκάκι και στενοχωρήθηκα πολύ γι' αυτό, γιατί είχα γενικά όλα μου τα βιώματα, πως έφυγα από το χωριό μου, πως κατέβηκα σε μια πολιτεία όπου είδα φώτα που δεν τα έσβηνε η βροχή και ο αέρας, πως, τέλος πάντων, μπόρεσα να βοηθήσω τον εαυτό μου και την οικογένειά μου. Στο αφεντικό μου αυτό είχαν έρθει κάτι συγγενείς του από την Αμερική, ομογενείς, και θεώρησε υποχρέωσή του να τους ξεναγήσει σε διάφορα μέρη. Μια μέρα σκέφτηκαν να ανέβουν στην Πάρνηθα· είπανε, μάλιστα, να πάρουν και μιαν αναμνηστική φωτογραφία. Τότε ήταν τα κουτάκια αυτά τα Brownie της Kodak που στοίχιζαν πολύ φτηνά, ήταν εύκολα στη χρήση, γιατί είχαν απλανά φακό και δεν είχε απαιτήσεις για ειδικούς χειρισμούς. Κάποιος θα έπρεπε όμως να κρατάει αυτό το κουτί για να φωτογραφηθούν αυτοί, και αγγάρεψαν έμένα. Όταν είδα εγώ ότι αυτό που βλέπω μπροστά μου μπορώ να το αποτυπώσω στο χαρτί, με μάγεψε και είπα «ένα τέτοιο εργαλείο θα' θελα για να αποτυπώσω τα βιώματά μου και να καταχωρίσω τους ανθρώπους που έζησα και μόχθησα μαζί τους, που έζησα χαρές και λύπες. Και ήρθε το πλήρωμα του χρόνου κάποτε, ώστε με ένα ρολόι και λίγες οικονομίες να αποκτήσω μια μηχανούλα. Ήταν μια junior Kodak με 7.7 φακό. Μετά από αυτό αγόρασα μιαν άλλη· πουλώντας τη μηχανή αυτή και πάλι με κάτι οικονομίες πήρα μια Robot. Με τη Robot και μ' ένα φίλμ

που έπεσε κυριολεκτικά από τον ουρανό, μέσα σ' ένα βομβαρδιστικό ιταλικό που το 'ριξαν τα αντιαεροπορικά μέσ' τα Γιάννενα, κατάφερα να συνεχίσω· έκοβα κομματάκια, γέμιζα τις μπομπίνες κι έτσι φωτογράφισα τον Αγώνα.

Όλοι με κατηγορήσαν στην αρχή ότι φωτογραφίζω την αθλιότητα και τη μιζέρια. Δεν έδειχνα σε κανέναν τις φωτογραφίες μου. Πήρα το δικό μου δρόμο, αυτός είμαι. Και νομίζω πως δεν έκανα άσχημα. Το να βγάλεις λίγα χρυσάνθεμα, ακόμα και μια βαρκούλα που κουνιέται, δεν λέει και σπουδαία πράγματα. Εδώ είναι ένας λαός τρανταχτός, που πέρασε δια πυρός και σιδήρου· από το γιαταγάνι του Γιουσούφ αράπη και από το σκοινί του πατροκοσμά. Αυτόν το λαό φωτογραφίζω."

Το 2008 δώρισε το φωτογραφικό αρχείο του στο Μουσείο Μπενάκη, αποτελούμενο από 15.000 ασπρόμαυρα αρνητικά από το 1939 έως το 2000 και 60 ταινίες μικρού μήκους έτοιμες για ψηφιακή επεξεργασία, με κεντρικό θέμα τα ήθη και τα έθιμα της ηπειρωτικής και νησιωτικής Ελλάδας.

ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΜΟΛΙΣΤΑ

Φέτος το 2015 ανέβηκα νωρίς στο χωριό, την ιδιαίτερη πατρίδα μου, τη Μόλιστα, όργωσα το μεγάλο μου κήπο, δίπλα στο σπίτι, φύτεψα αρκετά ζαρζαβατικά, της αρεσκείας μου, έφυγα για λίγο λόγω υποχρεώσεων και ξαναγύρισα, αρχές καλοκαιριού, παραμένοντας πλέον σ' αυτό, συνέχεια, μέχρι αργά τον Οκτώβριο, όπου παραβρέθηκα στα καζάνια, τα τσίπουρα, τη μουσταλευριά και τα σιουμπέκια.

Υποτονικά βέβαια, στις μέρες μας, τα πράγματα, σ' αυτόν τον τομέα, αλλά ακόμη ζωντανά, έστω κι αν τα σταφύλια είναι φερμένα και αγορασμένα απ' την παλιά Ελλάδα.

Είπαμε ότι το χωριό είναι η ιδιαίτερη πατρίδα και ιδιαίτερη πατρίδα είναι ο τόπος όπου γέρνει η καρδιά του καθενός εκεί, που μοιράζεται την εμπειρία του κοινού ή παρόμοιου βίου, τα όμοια στοιχεία κληρονομιάς και πολυψισμού και του ίδιου βιωματικού υποστρώματος, με την παιδική ηλικία να μένει, πάντα ο σπόρος και ο πυρήνας της.

Όντας, λοιπόν, στο χωριό για το τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, έγινα δέκτης αρκετών αξιολογικών στοιχείων της ζωής και της δραστηριότητας των κατοίκων του, τα οποία θα προσπαθίσω να τα κάνω γνωστά ευρύτερα, μέσω των σελίδων του περιοδικού.

Πρώτα-πρώτα το "κάθε πέρσι και καλύτερα", που λέει ο λαός μας, βγήκε πέρα για πέρα αληθινό, αφού το φετινό καλοκαίρι η προσέλευση των ντόπιων στο χωριό, ήταν πολύ μικρότερη απ' τα προ-

ηγούμενα χρόνια κι αυτό πρέπει να αποδοθεί, πρωτίστως στην κακή οικονομική κατάσταση που επικρατεί στη χώρα μας κι έχει επηρεάσει όλους μας.

Όσοι όμως τελικά μαζευτήκαμε, απολαύσαμε για μια ακόμη χρονιά το αγριόμορφο γύρω μας αλπικό τοπίο, την απόλυτη ηρεμία και ησυχία, την πεντακάθαρη ατμόσφαιρα και την ποικιλία και την αφθονία της άγριας βλάστησης, η οποία χρόνο με το χρόνο, έχει απλωθεί κι έχει σκεπάσει οτιδήποτε υπήρχε ανοικτό ή ξέφωτο, περιορίζοντας τα ημερόδεντρα, σ' ένα στενό κομμάτι λωρίδας γης, γύρω-γύρω, από τα σπίτια του χωριού.

Ωστόσο οι πανύψηλες καρυδιές, οι μηλιές, οι κυδωνιές, οι κερασιές, οι κορομηλιές και τα άλλα οπωροφόρα, που ευδοκιμούν στη Μόλιστα, ήταν κατάφορτα από καρπό, όπως τίγκα, απ' τα μικρούτσικα κράνια, ήταν και οι αγριοκρανιές, που φύονται ολούθε, αλλά κυρίως, στην περιοχή της πανέμορφης εξωκκλησιάς της Παναγίας της Γιόγκου ανάμεσα στα χωριά Μόλιστα και Μοναστήρι.

Τα κατακόκκινα μικρά κράνια τα τελευταία χρόνια, έχουν γίνει πεδίο ανταγωνισμού των ντόπιων κατοίκων των χωριών μας.

Αρχές φθινοπώρου, όταν αυτά αρχίζουν να ωριμάζουν, μικροί-μεγάλοι, με μια σακούλα στο χέρι, παίρνουν τους δρόμους και τα μονοπάτια, δώθε-κείθε, έξω απ' το χωριό, σκορπίζονται στις πλαγιές, τις όχθες και τα ριζώματα και μαεύουν τα μικροσκοπικά κράνια, διαλέ-

γοντας τα πιο μεγάλα, τα πιο ώριμα (τις ζιούλες) και τα πιο κόκκινα.

Κατόπιν, στο σπίτι, αφού τα πλύνουν, τα βάζουν σε καθαρά, γυάλινα βάζα, μαζί με ίση ποσότητα ζάχαρης και αρκετό τσίπουρο, που φτάνει μέχρι το λαιμό του βάζου και τα τοποθετούν για μέρες, κάτω απ' τον καυτό ήλιο, μέχρις ότου, το μείγμα, θα πάρει ρόδινο χρώμα και να γίνει δυνατό, γευστικό και γλυκόπιτο ποτό.

Οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες, στα τρία χωριά της Μόλιστας φέτος ήταν περιορισμένες. Έτσι ούτε οι μπόμπιρες διοργάνωσαν τους αυτοσχέδιους παιδικούς χορούς και τα θεατρικά σκετσάκια τους, ούτε η γενική συνέλευση του Συλλόγου συνήλθε στο μεσοχώρι, ούτε και το καθιερωμένο ετήσιο πανηγύρι έγινε στα χωριά Μόλιστα και Μοναστήρι, όπως γινόταν όλα σχεδόν τα προηγούμενα χρόνια.

Μονάχα το Γανναδιό διασώθηκε, σ' αυτόν τον τομέα, χάρη στις ενέργειες του Βασιλείου Τζιμννάδη, ο οποίος από της εγκαταστάσεώς του και δώθε στο χωριό εκτός της καθημερινής λειτουργίας του κοινοτικού καφενείου, από καιρού εις καιρό, διοργανώνει διάφορες μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις, με πολύ μεγάλη επιτυχία και πλήθος προσερχόμενων. Έτσι φέτος, εκτός από το πανηγύρι που διοργάνωσε το δεκαπενταύγουστο, στην Κεντρική πλατεία του χωριού, με το συγκρότημα των Χαλκιάδων, επιμελήθηκε και της εθνικής γιορτής της μουσταλευριάς και του σιουμπεκίου, στις 31 Οκτωβρίου, όπου πολυπληθείς επισκέπτες απόλαυσαν το μοναδικό περιβάλλον του χωριού, τα εκλεκτικά εδέσματα και τις

γεύσεις του διοργανωτή και τη γνήσια ηπειρώτικη μουσική, απ' το συγκρότημα του σπουδαίου και πασίγνωστου, συντοπίτη μας Νίκου Φιλιππίδη.

Εκεί που διαρκώς υπήρχε αθρόα συμμετοχή των κατοίκων και των τριών γειτονικών χωριών, ήταν οι θείες λειτουργίες των Κυριακάτικων Μονοκλησιών, τα μνημόσυνα, οι αρτοκλασίες, οι αγρυπνίες και τα ανοίγματα των εξωκκλησιών, που δόξα τω Θεώ, στη Μόλιστα, υπάρχουν αρκετά απ' αυτά ολούθε.

Ο άνθρωπος τραβιέται προς το Θεό...

Έντονη δραστηριότητα, φέτος το καλοκαίρι, στη Μόλιστα, παρατηρήθηκε στον τομέα εκτέλεσης διάφορων κοινωφελών έργων και εργασιών, που αφορούσαν τη συντήρηση του ευπρεπισμού και τον εξωραϊσμό των κτηρίων των κεντρικών εκκλησιών του χωριού και του περιβάλλοντος χώρου τους, την ανάπλαση των χώρων του κοιμητηρίου και τη διαμόρφωση της εισόδου, στο έμπα του χωριού, από το γραφικό εκκλησάκι των Αγίων Αποστόλων, μέχρι το Γυφτοκάλυβο.

Καθημερινά, λοιπόν, φορτηγά, γερανοφόρα, συνεργεία και οικοδομικά υλικά, πηγαινοέρχονταν, από την Κόνιτσα. Κομπρεσέρ, κόφτες και μπετονιέρες δούλευαν ακατάπαυστα και σε συνδυασμό με τις ζωηρές κουβέντες των μαστόρων κατά τα χτυπήματα και τα πελεκήματα της πέτρας, δημιουργούσαν μια διαφορετική εικόνα και μια πρωτόγνωρη ζωντάνια στο χωριό, αφού άκουγες φωνές, γινόταν θόρυβος, έβλεπες ανθρώπους, περπατήματα, κίνηση...

Κίνηση και ζωντάνια στο χωριό έφερναν, επίσης και οι κυνηγοί, ντόπιοι και μουσαφιρέοι, όλες τις Τετάρτες και τα Σαββατοκύριακα μετά τις 15 Σεπτεμβρίου, που άρχισε η κυνηγετική περίοδος. Άνθρωποι παραλλαγμένοι, αυτοκίνητα κάθε λογής, φωνές, κουαχάρες, ντουφεκίες και σκυλογαβίσματα δημιουργούσαν, ένα ιδιαίτερο σκηνικό και στους χώρους, Βρανισινό, Μολισινό, Στρατισανίτικο, Γανναδιοπουρκώτικο, καθώς και στο απέραντο, κατάφυτο δάσος, πάνω απ' το χωριό, διεξάγονταν πραγματικές κυνηγετικές επιδιωκόμενοι στόχοι, αφού, άλλοι κυνηγούσαν αγριογούρουνα, άλλοι ασχολούνταν με το καρτέρι του λαγού κι άλλοι φύλαγαν τα περάσματα των αποδημητικών.

Τώρα επειδή "εκ θεού εσμέν" και "από θεού άρξασθε" κι ακόμα επειδή τα εκτελούμενα έργα στο χωριό δεν αφορούσαν μόνο τους ζωντανούς, αλλά και τους θεωνέωτες, θ' αρχίσω την περιγραφή, απ' αυτά, που έγιναν, απέναντι απ' το χωριό, στο Κοιμητήριο της Αγίας Παρασκευής.

Άλλωστε κάθε ζωντανός χρωστάει στους

νεκρούς του... Από πέρυσι, λοιπόν, με δαπάνες του Εκπολιτιστικού Συλλόγου των Μολιστινών, Πρόεδρος του οποίου είναι εδώ και αρκετά χρόνια ο Ιωάννης Λέτσιος του Γεωργίου, ενισχύθηκε η τοιχοποιία της επάνω μπροστινής πλευράς του Νεκροταφείου και περιφράχθηκε με συρμάτινο πλέγμα για ευνόητους λόγους.

Στη συνέχεια, στην από κάτω βορειοδυτική πλευρά του, κατασκευάστηκε πέτρα-πέτρα, νέος υψηλότερος πετρώτοχος στήριξης κι απ' τη μέσα πλευρά, με ανάλογη επικωμάτωση διαμορφώθηκε ένα νέο λίγο επικλινές διάζωμα, προσβάσιμο και απαραίτητο στο Νεκροταφείο, γιατί τελευταία, οι κάτοικοί του έγιναν περισσότεροι από τους ζώντες κατοίκους στο χωριό.

Απέξω τώρα στο προαύλιο της Εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής, απέναντι απ' το χαγιάτι της, με δαπάνες του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου πλέον του οποίου ηγείται, επί σειρά ετών, ο χωριανός μας, Ιεροψάλτης Νικόλαος Λέτσιος του Βασιλείου, κατασκευάστηκε, μια νέα πέτρινη τοχοποιία, λίγο υπερυψωμένη, ώστε να σχηματίζεται πέτρινο πεζούλι, για την ανάπαυση και περισυλλογή των, κατά κύριο λόγο, περίλοιπων προσερχόμενων, οι οποίοι, ως εκ του χώρου, δικαιολογημένα, έχοντας συγκινησιακή φόρτιση, διαλογίζονται το "πάντα μαισιότης τα ανθρώπινα", καθώς και τους σκοτεινούς και ανεξερευνήτους δρόμους της ψυχής... Επί πλέον, από τη μέσα πλευρά της Εκκλησίας αυτής προς το Νεκροταφείο, έγινε ενίσχυση των θεμελίων της γιατί σε κάποια τους σημεία αυτά είχαν αρχίσει

να φαγώνονται.

Στα παραπάνω έργα του κοιμητηρίου είχε σημαντική συμμετοχή και η Μάντρα Οικοδομικών υλικών, των Σταύρου Κυρτζόγλου, Απόστολου Τσινασλάν και Χαράλαμπου (Μπάμπη) Τσιλιγάννη από την Κόνιτσα.

Οι Μολιστινοί, διεμού τους ευχαριστούν θερμά γιαυτή τους την προσφορά.

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, απ' τις αρχές Σεπτεμβρίου και μετά συνέχισε την εκτέλεση διάφορων εργασιών, στο κέντρο πλέον του χωριού, αρχίζοντας απ' τον προαύλιο χώρο της μικρής Εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου (φωτ.).

Με αρχικό προϋπολογισμό, με ΦΠΑ μέσα 6.500 ευρώ, προχώρησε στην ανάθεση αυτών των εργασιών, στο συνένεργο του Βορειοηπειρώτη Δημητρίου Πουρίκη, μόνιμου κάτοικου της Κόνιτσας από εικοσαετίας και πλέον.

Έτσι στην υπερυψωμένη μικρή πλατεία του Ναού, έγινε νέα πλακόστρωση με καπάκια, από λατομείο της Αλβανίας, προστέθηκε στο δεξιό της τμήμα ένα κομψό, πέτρινο πεζούλι, χαράχτηκαν, στην περίμετρο των δύο αιωνόβιων ευθύβολων ελάτων, κυ-

κλικά σκάμματα, πλακοστρώθηκαν σε διάμετρο περίπου δύο μέτρων οι άλλες τρεις εξωτερικές πλευρές του δαπέδου της εκκλησίας και τέλος ανακατασκευάστηκε η πέτρινη σκάλα ανάβασης, στον προαύλιο χώρο, γιατί δεν είχε ορθό προσανατολισμό και σωστή αισθητικά κατεύθυνση.

Αυτά αναφορικά με τον εξωτερικό χώρο της εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου, γιατί παράλληλα, στο εσωτερικό της εργαζόταν καθημερινά ανεβασμένος στα καβαλέτα του ο χωριανός μας Ζωγράφος - Αγιογράφος Δημήτριος Βασιλείου Γέγιος, ασχολούμενος με την Αγιογράφιση του κυρίως Ναού, αφιλοκερδώς.

Για το έργο του και την αγιογράφιση του εσωτερικού του Ναού, έχουμε αναφερθεί με σχετικό μας λεπτομερές κείμενο, δημοσιευμένο στο τεύχος 162, Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου του 2011 του περιοδικού μας.

Την πρόσοψη αυτής της μικρής και χαριτωμένης εκκλησίας, ακριβώς, επάνω απ' την περίτεχνη είσοδό της, ο εν λόγω Αγιογράφος, σκόλισε με ψηφιδωτή εικόνα του Αθλοφόρου Άγιου, άριστης τεχνικής και καλλιτεχνικής αρτιότητας.

Τα πολύ παλιότερα χρόνια, στον πολύκλαυστο χώρο αυτής της Εκκλησίας, όπως προκύπτει απ' τις διηγήσεις και τα ευρήματα, ήταν οι τάφοι των στρατοπλάτων του χωριού, που έφυγαν απ' τη ζωή.

Κατόπιν το Νεκροταφείο μεταφέρθηκε στο επάνω διάζωμα της κεντρικής πλατείας του Αγίου Νικολάου, πίσω από το Ναό, αλλά πάλι μέσα στο χωριό κι όπως μας πληροφορεί ο χωριανός μας Μενέλαος Κούσιος με σχετική αναφορά, στο βιβλίο

του "Η Ιστορία του χωριού μου" σελίδα 268 επόμενες, όταν απεβίωσε η Μπάμπω του Μαρία Ν. Κούσιου, το 1906, η ταφή της έγινε, σε οικογενειακό χώρο, λίγο πιο πάνω απ' το μεγάλο δέντρο παραπέρα απ' τη μικρή εξώπορτα της Εκκλησίας.

Απ' αυτή την περιγραφή προκύπτει ότι το Νεκροταφείο του χωριού μεταφέρθηκε στη σημερινή του θέση, έξω απ' το χωριό, μετά το 1906 και πιθανολογώ ότι αυτό έγινε γύρω στο 1910 έως 1912 όταν παραδίπλα, άρχισε να ανυψώνεται ο όροφος εγκατάστασης του νεοσύστατου τριτατικού γραφείου.

Οι εργασίες και πάλι με ευθύνη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, συνεχίστηκαν, αμείωτες, αφού βέβαια εξασφαλίστηκαν οι επί πλέον δαπάνες, από εράνους, προσφορές και διάφορες συνδρομές των χωριανών και των πιστών, στην Κεντρική Πλατεία του χωριού, όπου αρμολογήθηκε ο επάνω εγκάρσιος τοίχος της, μετά το ξύσιμο και την απαλλαγή του απ' τα μού-

σκλια και τα άλλα φυτοζιζάνια, που τον είχαν κατακλύσει, όλα τα προηγούμενα χρόνια.

Στην άκρη αυτή του τοίχου, ακριβώς στη γωνία της Εκκλησίας κατασκευάστηκε μία λιπή, καινούργια πέτρινη βρύση, για τις ανάγκες της Εκκλησίας, αλλά και των εκκλησιαζόμενων, των διερχόμενων και των παραμενόντων, στην πλατεία.

Οι σπουδαιότερες και σοβαρότερες εργασίες και παρεμβάσεις στη συνέχεια έγιναν στις τέσσερις τεράστιες πλευρές της μεγαλόπρεπης και πανώριας Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου. Πρόκειται, βέβαια, για τον επιβλητικό Κεντρικό Ναό του χωριού, στο μεσοχώρι, όπου οι κάτοικοί του, από κτήσεώς του ζήτησαν με εγκαρτέρηση, τη λύτρωση και την παρηγοριά, απ' της ζωής τα βάσανα και τα ατυχήματα.

Αφού, λοιπόν, υψώθηκαν οι αναγκαίες σκαλιωσιές, άρχισε μεθοδικά και επιμελημένα, απ' το ίδιο συνεργείο, η αφαίρεση, απ' τους πέτρινους αρμούς, όλων των παλιών γεμισμάτων και ποικίλων κονιαμάτων και στη συνέχεια η νέα αρμολόγηση, με μείγμα γκρι χρώματος, ούτως ώστε η Εκκλησία απέξω στο σύνολό της, να έχει ενιαία όψη και εμφάνιση, να μην είναι παρδαλή, να είναι καθαίσθητη και ο γκρι χρωματισμός της να δένει με την απόχρωση της πλακοστρωμένης στέγης, με το όμοιο χρωματισμό των άλλων γύρω κτισμάτων με το γύρωθεν γκριζοπράσινο περιβάλλον της Μόλισας.

Το μόνο κομμάτι της Εκκλησίας, που δεν ανακαινίστηκε, είναι αυτό, που περικλείεται στο χαγιάτι της, το οποίο το εκκλησιαστικό Συμβούλιο ευελπίσει ότι θα

το περατώσει, μόλις εξευρεθεί η αναγκαία δαπάνη.

Το έργο στο Ναό ολοκληρώθηκε, αφού τοποθετήθηκαν και τα αναγκαία λούκια (οι κánaλες) απορροής των όμβριων υδάτων της στέγης, από το συνεργείο του Νικολάου Λασπονίκου του Ιωάννη γιατί είχε παρατηρηθεί ότι με τα παλιά τα νερά διαχέονταν στους τοίχους τους οποίους σίγουρα αργά ή γρήγορα, θα τους διάβρωναν.

Κατόπιν τη σκυτάλη εκτέλεσης έργων στο χωριό την πήρε ο πρόεδρος του Κωνσταντίνος Μπουζούλας, ο οποίος επόπτευε το έργο διαμόρφωσης της εισόδου - της πύλης του- το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Δήμο Κόνιτσας, με το συνολικό ποσό, με ΦΠΑ μέσα, των 6.900 ευρώ. Το τεχνικό αυτό έργο που ανέλαβε να εκτελέσει ο Κονιτσιώτης μηχανικός Νικόλαος Στράτος, με το ίδιο συνεργείο, που δούλεψε και στα προηγούμενα έργα αφορά στην ανακατασκευή του μισοπεσμένου τοιχίου του γηπέδου, παράλληλα στο δρόμο καθώς και σε άλλες παρεμβάσεις, ήτοι χωματουργικές εργασίες, διανοίξεις κλπ, ούτως ώστε, η είσοδος του χωριού, να γίνει λίγο της προκοπής και ν' αποκτήσει υποφερτή όψη και εμφάνιση όπως ταιριάζει σ' ένα φροντισμένο και καλοδιατηρημένο χωριό, σαν τη Μόλιστα. Δυστυχώς το έργο αυτό δεν περατώθηκε, ελλείψει χρημάτων και αναμένεται πιστεύω, νέα παρέμβαση του Δήμου, ώστε, συν τω χρόνω, το έργο αυτό, να ολοκληρωθεί γιατί όσα χωριά κι αν γυρίσει κανείς στην Ελλάδα σπάνια θα συναντήσει οικισμό που

να μην έχει ενδιαφερθεί με την πρόσοψη και την είσοδό του που είναι το σημείο της αρχικής εντύπωσης και της πρώτης αντίληψης, του οποιουδήποτε για την εικόνα του και την υπόστασή του.

Παρόμοιας φύσεως δραστηριότητα φέτος, το καλοκαίρι, παρατηρήθηκε και στο γειτονικό Μοναστήρι, όπου αποπερατώθηκε η αγιογράφηση της Πλατυτέρας, στον Ιερό Ναό Εισοδίων της Θεοτόκου στο Μοναστήρι, με δαπάνες των απανταχού πιστών και με τη φροντίδα του συντοπίτη Γεωργίου Βέργου του Βασιλείου. Την αγιογράφηση επιμελήθηκε η σχολική ομάδα αγιογραφίας του Λυκείου Κόνιτσας και Θεού θέλοντος αυτή θα συνεχιστεί, με δωρεές και προσφορές και στα υπόλοιπα τμήματα του κυρίως Ναού του Μοναστηριού.,

Αξίζει, νομίζω, ένα μεγάλο εύγε, σ' όλα τα παραπάνω πρόσωπα-συντελεστές εκτέλεσης των ανωτέρω έργων, στο χωριό κι εγώ τη γνώμη ότι τέτοιες πρωτοβουλίες πρέπει να επαίνούνται και να τυγχάνουν της γενικής αποδοχής και επιδοκιμασίας γιατί όσα έργα γίνονται, αφορούν το καλό του χωριού μας και το καλό όλων μας με την προϋπόθεση βέβαια ότι αυτοί που τραβούν μπροστά, να είναι σωστοί και αξιόπιστοι.

Τελειώνοντας, πριν φύγω απ' το χωριό, ξανάσκαψα τον κήπο μου και τον άφησα να με περιμένει.... του χρόνου με το καλό...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΣ
τ. Αν/της Γεν. Δ/της ΕΛ-ΤΑ

ΜΟΛΙΣΤΙΝΑ 2015

Σκέφτηκα, ξανασκέφτηκα να γράψω κάτι, όχι για τίποτα άλλο αλλά για να θυμίσω στους πατριώτες μου ότι η Μόλιστα, το ξακουστό χωριό, υπάρχει, ζει. Και πράγματι αγαπητοί μου, παρόλο που μας πήρε ο κατήφορος – όλη την επαρχία – εμείς, όσοι μπορούμε, θα πολεμούμε για να ζωντανέψουν τα χωριά μας.

Έτσι κι αυτήν την χρονιά, από την άνοιξη, σιγά-σιγά άνοιξαν τα σπίτια, κάπνισαν τα μπουχαριά, άρχισαν να μαυρίζουν τα κηπάρια από το σκάψιμο. Θα βά-
λουμε λίγες πατάτες και καμιά ντομάτα.

Ο φίλος μου όμως δεν άφησε ούτε σπιθαμή τόπο, περίπου ένα στρέμμα κή-
πο τον έσκαψε όλον, και τι δεν φύτεψε! Έσκαβε και πότιζε μες στο λιοπύρι.

Αρχές του χρόνου έγινε το μνημόσυ-
νο του Μπάρμπα-Χαράλαμπου του Λέ-
τσιου. Η γενιά η δική μου πόσα έχει να
θυμάται, λόγω του ότι ήταν αγροφύλα-
κας. Θυμάμαι είχαμε πέσει στα ρεβίθια
του Σωτήρη Αλεξίου και τα είχαμε κάνει
κάχτα. Μας κυνηγούσε μέχρι το Λινίκο,
και πολλά άλλα.

Τέλος Ιουλίου περίπου, έγινε από
την κ. Βάντα σύζυγο του Δημήτρη Λιμώ-
νη (Θεσσαλονικιού), μνημόσυνο στη
μνήμη του. Κόσμος αρκετός, ο Σύλλο-
γος διέθεσε την Στέγη των Μολιστινών.
Αιώνια τους η μνήμη.

Τον μήνα Αύγουστο μαζεuthήκαμε
αρκετοί, όπως κάθε χρόνο, άνοιξε και
το καφενείο, δόθηκε λίγη ζωντάνια.

Έφερε ο Πρόεδρος ο Κώστας σουβλά-
κια ένα βράδυ και ψήσαμε.

Ήλθε ο δεκαπενταύγουστος, ημέρα
της Παναγίας, εκκλησιασμός στο Γανά-
διο. Τελείωσε η Εκκλησία, προσφέρθη-
κε τσίπουρο-λουκούμι-άρτος.

Στο σχολάσμα, ο Παπαγιάννης μετέ-
φερε πρόσκληση από τον εορτάζοντα Πα-
ναγιώτη Γέγιο, να περάσουμε όλοι για να
του πούμε χρόνια πολλά. Ούτως ή άλλως
θα πήγαينا, είμαστε και χωριανοί.

Καλημέρα, Χρόνια πολλά. Ξεκινάν τα
κεράσματα: γλυκά, τσίπουρο και άλλα, και
‘κει που λέγαμε διάφορα – βλέπεις ο φί-
λος μου δεν βάζει γλώσσα μέσα του – να
σου και σκάνε τα λαλούμενα τα καμάρια.
Εκεί να σε’χω κέφι, χορό.

Τελικά, οξεία μέθη. Ας μην συνεχι-
σω παρακάτω, τα ξέρουν όλοι.

Τις άλλες μέρες κάναμε κάποιες
βόλτες στα γύρω χωριά. Πήγαμε και στη
Δροσοπηγή (παλαιό Κάντισκο). Από
πού να αρχίσω και πού να τελειώσω.
Συχαρητήρια σε όσους συνέβαλαν στο
να φτιάξουν και να κρατήσουν τόσο
ωραίο το χωριό τους.

Οκτώβριος. Μόλιστα. Γιορτή Αγίου
Δημητρίου, εκκλησιασμός, η αγιογρά-
φηση που συνεχίζει ο Δημήτρης Γέγιος
κάνει πολύ πιο κατασκευτική τη λειτουρ-
γία. Ξεκίνησαν και τα καζάνια, είχαμε
αρκετές καζανές ποιότητα τσίπουρου
αρίστη. Ευάγγελε, το δικό σου παίρνει
βαθμό δέκα με τόνο.

Στο Γανάδιο το καθιερωμένο καζα-
νοτσιπουρογλέντι. Η όλη προετοιμασία
αρκετά καλή, τέλεια γουρουνόπουλα,
σουμπέκια, μουσταλευριές. Οι Γανα-
διώτες δώσαν το παρόν. Φέτος ο Βασί-
λης, για τη διασκέδαση, έκανε την επι-
λογή να καλέσει τον Νίκο Φιλιππίδη,
κόσμος (κοσμούρα). Όμως ο καιρός ...
ψωφόκρυο. Απ’ ότι έμαθα ξημέρωσαν,
βγήκε ο ήλιος. Και του χρόνου!

Νοέμβριος 21η του μήνα. Γιορτή της
Παναγίας στην Ιερά Μονή Μολίστης.

Κόσμος αρκετός, τους υπολόγισαν
στους πεντακόσιους. Μετά τον εκκλη-
σιασμό προσφέρθηκε φαγητό. Γιώργο
Βέργο να’σαι καλά, τον καλόγερο όμως
ακόμα τον περιμένουμε!

Χριστούγεννα ρεβεγιόν με κλαρίνα.
Το είδα στο ιντερνέτ.

Ο καιρός μέχρι και τώρα κρύο αρκε-
τό, χιόνι απ’ ό,τι μου είπε ο Αποστόλης,
μόνο μία πάσπαλη.

Καλή Χρονιά

Ο Μολιστινός

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΛΑΓΚΑΔΙΩΤΩΝ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Την 31 Ιαν. 2016 στην Αθήνα στο
πολιτιστικό κέντρο του Δήμου
Αθηναίων η Αδελφότητα Λαγκαδιωτών
και ο σύλλογος Μ.Ε.Σ «ΑΝΑΠΛΑΣΗ» της
Δρακότρυπας Καρδίτσας κόψατε τις βα-
σιλόπιτες μαζί, για δεύτερη συνεχόμενη
χρονιά, δείχνοντας έτσι ότι τα δύο χωριά
έχουν αδελφοποιηθεί και οι ομιλίες των
Προέδρων ήταν συγκινητικές όσον αφο-
ρά τις αδελφικές σχέσεις της Λαγκάδας
και της Δρακότρυπας.

Η αίθουσα ήταν γεμάτη και μάλιστα με
πολλούς νέους από τα χωριά μας. Η δη-
μοτική ορχήστρα μας χάρισε ωραίες σιγ-
μές που δεν θέλαμε να τελειώσει αυτή η
ωραία εκδήλωση.

Ευχαριστούμε για τις ευχές τους τον
Δήμαρχο Κόνιτσας κ. Ανδρέα Παπασπύ-
ρου, τους Αντιδημάρχους Κατερίνα Δημά-
ρατου και Χρήστο Φασούλη καθώς και
τον αγαπητό φίλο από την Αδελφότητα
Δροσοπηγής Γ. Κοτολούλη.

Παραβρέθηκε και γλέντησε με την
ψυχή του ο πάρεδρος του χωριού μας
Πέτρος Μανώλης.

Ευχαριστούμε θερμά τις κυρίες από τα
χωριά μας για τις παραδοσιακές πίτες, Λαγ-
κίτες, Σαραγλί, Κασιόπιτες τηγανιές που προ-
σέφεραν στον πλούσιο μπουφέ που πλασιω-
νόταν με ψητά κοτόπουλα στα κάρβουνα,
λουκάνικα από την Καρδίτσα, τσίπουρο από
το χωριό, κρασί και αναψυκτικά.

Ευχαριστούμε τη Διοίκηση των Super
Market Σκλαβενίτη για την επί πολλά χρό-
νια βοήθεια που μας προσφέρει και έτσι
κάναμε δωρεάν αυτή την τόσο ωραία εκ-
δήλωση.

Το Δ.Σ. σας ευχαριστεί για την παρου-
σίαση. Ευχόμαστε Καλή Χρονιά - Με
υγεία και καλή αντάμωση του χρόνου.

Για το Δ.Σ.

ο Πρόεδρος

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Φ. ΝΑΤΗΣΣ

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Προς τον Κο Δήμαρχο (και όχι μόνο) Δήμου Κόνιτσας

Κε Δήμαρχε

Μετά την ανάληψη των καθηκόντων σας, ως Δημάρχου μετά των συνεργατών σας, άρχισε να διαφαίνεται εμφανώς η αλλαγή τόσο στο Διοικητικό όσο και στον Κοινωνικό και Πολιτιστικό τομέα. Λεπτομέρειες περιπεύουν. Όμως όλα αυτά Κε Δήμαρχε, κατά το κοινώς λεγόμενο, εντάσσονται στα πλαίσια της εσωτερικής κατανάλωσης, ο τόπος μας χρειάζεται ανάπτυξη και την ανάπτυξη δεν θα την φέρουν τα εργοστάσια που ονειρευόμαστε, αλλά και ούτε οι άλλες πηγές ανάπτυξης για επενδύσεις. Με εξαίρεση φυσικά τα λουτρά για τα οποία κανείς μα κανείς μέχρι τώρα δεν έδωσε τη δέουσα προσοχή, ειμή μόνο προεκλογικά.

Όλοι μας γνωρίζουμε πως η μόνη πηγή ανάπτυξης του τόπου μας είναι μόνο ο τουρισμός: θρησκευτικός, αγροτουρισμός, ορειβατικός, αθλητικός κλπ.

Θέλει δουλειά-δουλειά, υπομονή και τρέξιμο από όλους. Αρχές και αρχόμενους. Ο καθρέπτης μιας περιοχής που θέλει να γίνει τουριστική είναι η πρώτη εντύπωση στον επισκέπτη. Καθαριότητα, τάξη και νοικοκυριό. Όλα αυτά φυσικά τα έχουμε επισημάνει πολλάκις αλλά πάλι θα επανέλθω και ας χαρακτηριστεί από μερικούς γραφικός όπως και στο παρελθόν. Σταχυολογώ μερικά πράγματα.

Η αναρχία που επικρατεί στις διαφημιστικές ταμπέλες μέσα στην πόλη δεν νομίζω να υπάρχει αλλού. Δύο μεγάλα

καλλιτεχνικά στέγαστρα στην είσοδο της πόλης, το ένα με τα ξενοδοχεία - δωμάτια και το άλλο με τα εστιατόρια, καφετέριες κλπ. Μια επίσκεψη στα Πράμαντα θα ωφελούσε πολύ. Δέντρα (κυρίως ακακίες) ένθεν και ένθεν του κεντρικού δρόμου ακλάδευτα και γερασμένα με κίνδυνο ατυχημάτων. Τα κοντέινερ των σεισμών παραμένουν μισοκατεστρεμμένα!!! Δεν υπάρχει μια πινακίδα που να οδηγεί τον επισκέπτη προς το κέντρο της πόλης. Από τα Ιωάννινα δε προς Κόνιτσα μόνο μία και αυτή έξω από το αεροδρόμιο. Γεωργικά μηχανήματα και όχι μόνο, σκορπισμένα και διάσπαρτα στους δημοτικούς χώρους. Επίσης πρέπει να επανατοποθετηθούν οι μικρές ταμπέλες με την ονομασία των οδών. Τοποθέτηση ενός στεγάστρου στη στάση των λεωφορείων (απέναντι από την οικία του κου Βασιλείου Φατέ) είναι απαραίτητη. Το στέγαστρο στην Κλειδωνιά προς το Βοϊδομάτι χορτάρισε.

Και τώρα στον Τουρισμό: Γεννάται το ερώτημα. Πώς γεμίζει τη μέρα του ο επισκέπτης; Τι θα δει;

Θρησκευτικός Τουρισμός: Ο παραδοσιακός δρόμος που οδηγούσε προς Αγία Βαρβάρα μεταξύ των οικιών κ. Βαγενά και κ. Τσαλιαμάνη έχει καταστραφεί ολοσχερώς. Η προηγούμενη διοίκηση του ορειβατικού Συλλόγου είχε προτείνει στην τότε Δημοτική Αρχή και σε συνεργασία με το Δασαρχείο να παραχωρούσε κορμούς

δένδρων και τα μέλη του με προσωπική εργασία θα κατασκεύαζαν σκαλοπάτια παραδοσιακά. Ελπίζουμε να πραγματοποιηθεί τώρα. Η κόκκινη Παναγία και πιο κάτω ο Ναϊσκος του Αγίου Νικολάου (άγνωστος σε πολλούς) με μεγάλη θρησκευτική ιστορία ένας πολύ καλός επισκέψιμος τόπος. Εδώ και πάλι ο ορειβατικός σύλλογος είχε προτείνει να παραχωρηθούν κατάλληλα δνεδρύλλια ώστε να γινόταν δενδροφύτευση. Ανταπόκριση καμία. Τέλος η Ι.Μ. Στομίου και μετά την Αγιοκατάταξη του Οσίου Παϊσίου είναι πλέον τόπος λατρείας για πολλούς επισκέπτες. Κάθε Κυριακή γινόμαστε μάρτυρες με δεκάδες επισκέπτες που πηγαίνουν προς το Στόμιο. Όμως σχεδόν κανένας δεν περνά από την Κόνιτσα. Γιατί; Ας προβληματιστεί ο εμπορικός σύλλογος (αλήθεια υπάρχει;). Τόπος διαμονής των από πληροφορίες των ιδίων είναι η Αρίστη, ο Βίκος και το Πάπιγκο. Δυστυχώς! Παρά το όμορφο της διαδρομής υπάρχουν ακόμη τσιμεντόσακοι, πλάκες, ξύλα κλπ. ατάκτως πεταμένα από την παλαιότερη εργολαβία.

Ορειβατικός Τουρισμός: Ο τόπος μας είναι ιδανικότερος για τους λάτρεις της φύσης. Υπάρχουν μικρές και μεγάλες διαδρομές, ανάλογα με την ικανότητα του κάθε ατόμου.

Α. Μικρές διαδρομές: Μια ανεπανόληπτη διαδρομή μικρής διάρκειας αλλά πανέμορφη είναι αυτή από τη γέφυρα Μπούση μέχρι την Πηγή (Πεκλάρη). Ο ορειβατικός σύλλογος είχε καθιερώσει αυτή τη διαδρομή κάθε Καθαρά Δευτέρα, προσκαλώντας συγχρόνως τους όμορους

συλλόγους Ιωαννίων, Καστοριάς και Κοζάνης, με τελικό σταθμό τα πλατανάκια για την καθιερωμένη φασολάδα. Φυσικά και αυτή προς Αγία Βαρβάρα (ο εξώστης της Κόνιτσας όπως την είχε χαρακτηρίσει προ ετών Δραμινός επισκέπτης-ορειβάτης). Από εκεί προς Μεσαιωνικό κάστρο. Όμως πώς; Δεν πρέπει να καθαριστεί το μονοπάτι κυρίως τους θερινούς μήνες τοποθετώντας ενδιάμεσα καθίσματα;

Ο Ορειβατικός Σύλλογος τον Σεπτέμβριο του 2006 είχε διοργανώσει την καθιερωμένη ετήσια συγκέντρωση Β.Δ. Ελλάδος εκεί στο καταφύγιο. Φιλοξενηθήκαν πάνω από 400 άτομα. Άλλοι σε ατομικές σκηνές και άλλοι στα γύρω χωριά. Το πόσο είχε πετύχει αυτή η συγκέντρωση το μαρτυρούν τόσο οι έγγραφες ευχαριστίες των Προέδρων των Συλλόγων όσο και από τα κολακευτικά λόγια που γράφανε οι τοπικές εφημερίδες.

Κοινωνικός Τουρισμός: Υπάρχει ένας εξωραϊστικός Σύλλογος με ένα μικρό λαογραφικό μουσείο. Πάντα κλειστό. Καλές και οι εκδρομές, όμως ο προορισμός του είναι άλλος. Το τότε διοικητικό συμβούλιο του Συλλόγου που ίδρυσε και τον Σύλλογο, περπάτησε σπίτι-σπίτι και συγκέντρωσε τα σπάνια αντικείμενα που τα δωρίσανε κάποιοι από όλη την Επαρχία. Κάθε Σαββατοκύριακο ήταν ανοικτό με την ευθύνη κάποιου μέλους. Δεν γνωρίζω αν τώρα υπάρχουν όλα γιατί για μεγάλο χρονικό διάστημα το κτίριο είχε μισοκαταστραφεί από τις καιρικές συνθήκες. Ευτυχώς που τελευταία ο Δήμος κατασκεύασε τη στέγη του κτιρίου.

Ο Κυνηγετικός Σύλλογος έχει ένα

ιδιόκτητο κτήριο. Όνειρο της τότε Διοίκησης του ήταν όταν το κατασκεύαζε να δημιουργήσει ένα μικρό Μουσείο αγρίων ζώων της περιοχής. Έμεινε το όνειρο. Στην Κοζάνη το σημερινό Λαογραφικό Μουσείο που τώρα είναι από τα καλύτερα των Βαλκανίων έτσι ξεκίνησε με μικρά και μεγάλα ζώα της περιοχής.

Υπάρχουν και άλλοι Σύλλογοι, όπως τοξοβολίας, πινγκ-πονγκ, ΠΑΡΑΠΕΝΤΕ, Καγιάκ, κλπ, οι οποίοι εκπροσωπούν επάξια τον τόπο μας και μπορούν να φέρουν κόσμο όπως έγινε στο παρελθόν.

Τέλος θα αναφερθώ στο αλαλούμ του παράνομου παρκαρίσματος γιατί ξεπέρασε το γιοφύρι της Άρτας, καθώς και στην επικίνδυνη και ενοχλητική οδήγηση μηχανών χωρίς εξαιτίσεις από ανήλικα άτομα που ούτε καν έχουν δικαίωμα για οδήγηση. Αλλά οι υποψήφιοι Δήμαρχοι είχαν το θέμα αυτό σημαία τους. Φυσικά το

πρόβλημα δεν θα λυθεί ποτέ με κλεφτοπόλεμο με την Τροχαία. Τεράστιο επίσης θέμα είναι η κατανάλωση αλκοόλ από ανήλικους σε νυχτερινά καταστήματα. Έχει ενοχληθεί η αστυνομία από γονείς, αλλά προέβη μόνο σε συστάσεις στα καταστήματα που παρανόμως τα σερβίρουν. Στο Νοσοκομείο πρέπει να είναι γνώστες του θέματος από ανήλικους επισκέπτες σε κατάσταση μέθης.

Όσο αφορά το φωτισμό κατά μήκος του κεντρικού δρόμου ελπίζω μέχρι τέλος της θητείας σας να μην είναι σκοτεινός.

Επομένως αν δεν σκύψουμε όλοι μας κυρίως οι νέοι γιατί σ' αυτούς ανήκει το μέλλον στα καυτά προβλήματα, δυστυχώς θα χαθούμε, ο τόπος θα μαραζώσει και θα ερημωθεί. ΜΗ ΓΕΝΟΙΤΩ.

Ε. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ
Μόνιμος κάτοικος Κόνιτσας

Παρακαλούμε τους συνεργάτες και φίλους του περιοδικού μας να είναι όσο πιο σύντομοι μπορούν στα κείμενα που μας στέλνουν και να αναφέρονται κυρίως στην ιστορία, παράδοση, προβλήματα της περιοχής μας κ.ά. Έτσι, θα δημοσιεύονται περισσότερες εργασίες προς ικανοποίηση όλων.

Οι πρόγονοί μας συμβούλευαν:

«Ουκ εν το πολλώ το ευ...» και «το λακωνίζειν εστι φιλοσοφείν».

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, έστειλες τη συνδρομή σου;

Αγάπη και εχθρότητα

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Τη χρονιά εκείνη οι προετοιμασίες γιορτασμού των Χριστουγέννων άρχισαν νωρίτερα του συνηθισμένου.

Καθαριότητα μέσα κι έξω απ' το σπίτι, έγκαιρες προμήθειες αγαθών όλων των ειδών, ρύθμιση εκκρεμοτήτων και οτιδήποτε άλλο έφθαναν στο τέλος, ώστε τίποτε πια να μην λείπει απ' το πατροπαράδοτο Χριστουγεννιάτικο τραπέζι.

Ξεχωριστός ο ζήλος της οικογένειας για στόλισμα δωματίων, παραδοσιακού δέντρου, με τα πολύχρωμα φωτάκια της ακυρένιας χειροποίητης φάνης σε πρόσφορη γωνίτσα του καθιστικού, όπου η μικρή μεταλλική θερμάστρα καυσοξύλων ήταν έτοιμη από ώρα ν' ανάψει, να ζεστάνει, το χώρο και τις ανθρώπινες καρδιές, αφού τέτοις χειμωνιάτικες μέρες με τις ατέλειωτες νύχτες το κρύο δυναμώνει γίνεται πιο τσουχτερό και δεν πρέπει να ξεγελαστούν από την αφύσικη, εκτός εποχής καλοκαιρία του Δεκέμβρη.

Ψυχοσωματικά πανέτοιμη η οικογένεια ανυπόμονα περίμενε να χτυπήσουν οι καμπάνες των εκκλησιών που θ' αγαγέσουν την γέννηση του Χριστού και θα τρέξουν να προσευχηθούν και να προσκυνήσουν Αυτόν ψάλλοντας το Χριστός γεννάται δοξάσατε.

Οι καλοί και προνοητικοί νοικοκυραίοι ευφραίνονται το χειμώνα, με την αναγκαία συνθήκη να έχουν υγεία, ομόνοια και αγάπη διότι άλλως οι κόποι και προσπάθειες πάνε χαμένοι.

Όμως στη ζωή τα πράγματα δεν έρχονται πάντοτε όπως επιθυμεί ο καθένας.

Αρκοί να διαταράξει την οικογενειακή γαλήνη, μικρή αθέλητη ανούσια, επιπόλαιη απερισκεψία η αδιακρισία, εκνευρισμός της στιγμής και να μετατρέψει τη χαρά της μέρας σε στενοχώρια και καυγάδες.

Η χωρίς σοβαρή αιτία μικροπαρεξήγηση ανήμερα των Χριστουγέννων αμέσως μετά τον εκκλησιασμό, την κοινωνία των ακράντων μυστηρίων, το καθιερωμένο πρόγευμα, την ανταλλαγή ευχών, αμαύρωσε τη χαρούμενη ατμόσφαιρα του σπιτιού την άγια αυτή μέρα.

Πειστωμένα και αμύλητα τα μέλη της οικογένειας εγκατέλειψαν το Χριστουγεννιάτικο τραπέζι ασεβώντας στο Χριστό που αόρατα παρακαθόταν εκεί.

Το πείσμα κι η σιωπή κράτησαν λίγες μέρες ωστόσο τα πάθη εξασθένησαν και ξανάρθε η ειρήνη.

Η αδυναμία συγκράτησης του θυμού επέδρασε αρνητικά στην αλλαγή συμπεριφοράς και συναισθημάτων του καθένα.

Η χαρά εκτοπίστηκε απ' τη λύπη και η πίστη απ' την καχυποψία, η αγάπη από το μίσος και την εχθρότητα έστω και μικρής έντασης.

Η εχθρότητα προσωρινά θρονιάστηκε στις καρδιές, βλοσυρήν.

Ο πειρασμός τότε ερύκωλη νίκη την οποία άξιζε να είχε συμμάχους, συνεργούς την επιπολαιότητα, τη σύγχυση και τον παραλογισμό.

Την ώρα που ο Χριστός χτυπούσε τη θύρα της καρδιάς των ανθρώπων, ζητώντας φιλοξενία, εκείνοι την απόδιωξαν.

Γιατί να συμβεί αυτό; Άγνωστες οι βουλές του Θεού.

Γι' άλλη μια φορά χάθηκε ο αυτοέλεγχος απ' την επίδραση του εκνευρισμού. Η λογική υποδουλώθηκε στα ατομικά πάθη, παιδιά του αντιπαραγωγικού και καταστρεπτικού εγωισμού.

Η αγάπη και η ειρήνη έχουν ευαίσθητη ισορροπία και ο αγώνας διατήρησης αυτής πρέπει να είναι συνεχής και σκληρός εξουδετερώνοντας τον πειρασμό.

Οι μικρές και ασήμαντες παρεξηγήσεις ή διαφωνίες της στιγμής συχνά φέρνουν αντιπαραθέσεις και αντιπαρατάξεις μέσω της οικογένειας αλλά οι μεγαλύτερες δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στην πλατύτερη κοινωνία, έχθρες και πολέμους.

Ανάγκη οι κλειστές καρδιές των ανθρώπων ν' ανοίξουν και να μπει ο κραταιός λόγος, το φως δικαιοσύνης που θα γονιμοποιήσει την ανιδιοτελή και σταθερή αγάπη.

Χωρίς αυτή σβήνει η ελπίδα και η προσμονή μιας παγκόσμιας ειρήνης θα παραμείνει όνειρο και ουτοπία.

Αγάπη και εκθρόνιση εκκολάπτονται μέσα στις καρδιές.

Ευχή ν' αναπυχθεί, η πρώτη και ν' αφανιστεί το σπέρμα της δεύτερης.

Για την επιτυχία είναι αρκετή μια συγνώμη και λίγο θάρρος των ατόμων της οικογένειας κυττάρων της κοινωνίας.

Κάθε λόγος καλός παν βγει πρέπει να φιλτραρισθεί ώστε αμόλυντος καθαρός, πειστικός, δυνατός μαζί με την αλήθεια να φωτίσουν και διεγείρουν με λάβαρο την

αγάπη.

Οι φυσικοί σύμμαχοι της εκθρόνισης ιδιοτέλεια, πάθη, μίσση, προσβολές, καχυποψία, αδικίες, εκδικήσεις, αντεκδικήσεις και πληθώρα άλλων κακιών εξουδετερώνονται εύκολα απ' τη δύναμη της ειλικρίνειας καλοσύνης, υπομονής, δικαιοσύνης, ομόνοιας.

Κάθε ωφέλιμη δράση θέλει συνοδούς τη λογική και τη σοφία.

Η ωριμότητα σκέψης οδηγεί αλάνθαστα και προσεγγίζει τη συμφιλίωση μάλλον, παρά την αντιπαλότητα των ανθρώπων.

Η πλατύτερη ειρήνη ή ομόνοια αλλά και η αντίζηλή τους εκθρόνιση κατά πρώτον απ' την οικογένεια αρμονικής ζωής αποτελούν η παιδεία, μόρφωση, αγωγή, τέκνα, της αρετής.

Όταν ο κόσμος γεμίσει την καρδιά με ξέχειλη αγάπη, τότε θα μπορεί γαλήνια και χαρούμενα να ψάλλει και να εννοεί το δοξαστικό ύμνο «Δόξα εν υψίστης Θεώ και επι γης, ειρήνη».

Ας προστατευτεί Σαν κόρη οφθαλμού για το συμφέρον της παγκόσμιας ειρήνης.

Και αν η προστασία της μέσ' την οικογένεια είναι αρκετά δύσκολη, η διατήρηση και κατοχύρωση της στις κοινωνίες στα κράτη με τους πολυφυλετικούς ανομοιογενείς πληθυσμούς, γίνεται ακόμα δυσκολότερη.

Απαιτείται συνεχής, σκληρός αγώνας, επαγρύπνηση, ισχυρή θέληση απ' όλους πίστη στα ιδανικά της αγάπης για εξάλειψη της εκθρόνισης και συμφιλίωση ατόμων και λαών.

Καιρός να ξεκινήσει η ειρηνοφόρα πορεία Νίκης του καλού ενάντια στο κακό με οδηγό την ΑΓΑΠΗ και τη ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΣΗ.

ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Είμαι συνταξιούχος δάσκαλος, καταγόμενος από την Οξυά Ματοροχωρίων Κόνιτσας, που υπηρέτησα επί 35 έτη το ΠΑΙΔΙ. Υπηρέτησα λίγους μήνες στο Κεφαλόβρυσο, τρία χρόνια στα Καβάσιλα Κόνιτσας και στη συνέχεια σε ιδιωτικά της Αθήνας. Κατέληξα στο Κολλέγιο Αθηνών, όπου υπηρέτησα σαν δάσκαλος και μια εφταετία ως Αναπληρωτής Διευθυντής στο Μποδοσάκειο Δημοτικό Σχολείο του Κολλεγίου Αθηνών, από όπου μετά απο' 22 χρόνια υπηρεσίας συνταξιοδοτήθηκα. Η ζωή μου όλη ήταν μέσα στα παιδιά.

Μόρφωσα, διαπαιδαγώγησα, αγάπησα, λάτρεψα τα παιδιά και τώρα, όταν αντικρίζω ένα παιδάκι, η καρδιά μου σκιρτά από αγάπη και τα μάτια μου βουρκώνουν από συγκίνηση και το ξεχείλισμα της λατρείας που νιώθω. Βλέποντας τα αθώα παιδικά πρόσωπα και μάτια σκέφτομαι: "Τι φταίνει αυτά τα πλάσματα για το μέλλον που τους περιμένει; Αισθάνομαι ευθύνη, γιατί δεν πάλεψα όσο έπρεπε για να αφήσουμε έναν κόσμο παράδεισο και όχι έναν κόσμο κόλαση. Ζήσαμε απερίσκεπτα τη ζωή μας και καταστρέψαμε τον πλανήτη μας, τη ζωή τους και το μέλλον τους.

Με λύπη μου και αγωνία παρακολουθώ να εντείνεται το δημογραφικό μας πρόβλημα. Ο αριθμός των παιδιών των Ελλήνων στα σχολεία μας, χρόνο

με τον χρόνο, βαίνει μειούμενος και των μεταναστών (που τους αγκαλιάσαμε σαν αδελφία μας, γιατί η φιλοξενία των Ελλήνων έχει ρίζες που ξεκινούν από τα μυθικά και κλασικά χρόνια και είναι ειλικρινής και ανιδιοτελής) αυξάνεται συνεχώς. Σε λίγα χρόνια η πατρίδα μας θα είναι η χώρα των συνταξιούχων και των υπερηλίκων και τα Ελληνόπουλα μια μικρή μειοψηφία στα Σχολεία μας. Γιατί; Τι πρέπει να γίνει; Ο χρόνος είναι πανδαμάτορας και τιμωρεί όσους αδιαφορούν για ένα τόσο σοβαρό πρόβλημα.

Θα εκθέσω λοιπόν μερικές σκέψεις, ως απλός πολίτης που έτυχε να μάθω δύο γράμματα παραπάνω στο Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς, από όπου αποφοίτησα το 1963.

Εκατοντάδες χιλιάδες νέοι και νέες μας είναι άνεργοι, αρκετές χιλιάδες η πατρίδα μας τους έδειξε το δρόμο της μετανάστευσης, για να επιβιώσουν και να προσφέρουν την ελληνική εργατικότητα και ευφία τους στις άλλες χώρες και εκείνη απογυμνώθηκε πνευματικά. Όσοι έχουν την μεγάλη τύχη να εργάζονται, αμείβονται με μισθούς πείνας που τους καταβάλλονται μετά από 3-5-6 μήνες. Τρίζουν τα θεμέλια της οικονομίας στην πατρίδα μας. Πώς να παντρευτούν οι άνεργοι και οι χαμηλόμισθοι; Πώς να ανοίξουν σπίτια; Πώς να φέρουν στο κόσμο Ελληνόπουλα; Σε

βραχύ βάθος χρόνου δε θα βρούμε ελληνόπουλα στα σχολεία μας.

Η πολιτειακή και η πολιτική εξουσία, κυβερνήσεις και κόμματα έχουν τοποθετήσει το σοβαρό αυτό πρόβλημα στο τέλος της λίστας στα προγράμματά τους. Δεν το αντιμετωπίζουν με τη σοβαρότητα που θα έπρεπε. Δεν αντιλαμβάνονται ότι ύπουλα κι αθόρυβα κατατρώει τα θεμέλια της κοινωνίας μας, του Έθνους μας.

Γιατί να μη βρεθούν πόροι που να επιδοτούν όσους νέους αποφασίζουν να ιδρύσουν μια οικογένεια και διπλά να επιδοτηθούν όσοι φέρνουν παιδιά στη ζωή της χώρας μας. Να νομοθετηθεί ένας αποκλειστικός φόρος σε όλες τις αγοραπωλησίες και πράξεις για την ίδρυση και στήριξη των νέων οικογενειών, Φόρος Επιλυσης του Δημογραφικού Προβλήματος (Φ.Ε.Δ.Π). Πώς αλλιώς θα αυξηθούν οι γεννήσεις;

Πώς θα γεμίσουν οι έρημες γειτονιές των πόλεων και οι άδειες πλατείες των χωριών μας με γέλια και κλάματα παιδιών; Πώς θα γεμίσουν οι αίθουσες

και αυλές των νηπιαγωγείων και των σχολείων μας με ελληνόπουλα; Πέσαμε όλοι σε χειμερία νάρκη και όταν ξυπνήσαμε, μετά από λίγα χρόνια, τότε θα δούμε το έγκλημα που κάναμε στο μέλλον της Πατρίδας μας. Την ομορφότερη χώρα του κόσμου θα τη χαίρονται οι ξένοι, που ήρθαν να εργαστούν και να την απολαύσουν.

Καιρός λοιπόν να ξυπνήσουμε. Όλα να τα κάνουμε πραγματικότητα για τη λύση του σοβαρού προβλήματος. Μας “έφαγαν”, τα νούμερα και το χρήμα και ξεχάσαμε τον άνθρωπο και τη ζωή. Οι βουλευτές και οι άρχοντες του τόπου ας πάρουν τα αυτοκίνητά τους και ας “γυρίσουν” τα χωριά της πατρίδας μας να δουν από κοντά την ερήμωση και ίσως ξυπνήσουν από το λήθαργο των γραφείων τους. Κάποιο σοκ ίσως τους ξυπνήσει και αποφασίσουν να δράσουν, να βρουν λύση.

Αυτά σκέφτομαι και αποφάσισα τις σκέψεις μου να τις μοιραστώ μαζί σας. Ζητώ συγνώμη, γιατί σας κούρασα και σας ευχαριστώ για την κατανόησή σας.

Από το περιοδικό μας εκδόθηκε το βιβλίο «ΚΟΝΙΤΣΑ» για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση, με ιστορικό περιεχόμενο.

Για τους φίλους του περιοδικού η συμβολική τιμή 5€ + 3€ έξοδα αποστολής.

Πληροφορίες: Τηλ. 26550 22212 & 6979138737

Μια βόλτα στη Χαράδρα της Τοπόλιτσας

του Δημητρίου Κίτσιου

Λίγα χιλιόμετρα έξω απ' την Κόνιτσα και μόλις μισή ώρα πορεία με τα πόδια, στον δρόμο που οδηγεί στην παλαιά Εθν. Οδό Ιωαννίνων-Κοζάνης, στην τοποθεσία Μπούσι Πηγής, βρίσκεται το φαράγγι της Τοπόλιτσας, ενός μικρού ποταμού που χύνει τα νερά του στον Αώο και τον τροφοδοτεί. Αξίζει να το επισκεφθεί κανείς για να θαυμάσει την άγρια φυσική ομορφιά του, τους ψηλούς πολύχρωμους βράχους που το περιβάλλουν, τα τρεχούμενα νερά του, τα οποία θα

χρειαστεί και να υπερπηδήσει κάποιος μερικές φορές ώστε να φτάσει και να περπατήσει στο φυσικά διαμορφωμένο μονοπάτι από πλάκα που εξέρχεται από το μπτρικό βουνό, στην δεξιά πλευρά του ποταμού όπως τον ανεβαίνουμε, λίγα μέτρα ψηλότερα απ' το ποτάμι. Απέναντι θα αντικρύσει κανείς, στα κάτω βράχια, μικρές κοιλότητες, στις οποίες υπάρχει ο μύθος ότι, σε κάποια απ' αυτές κάποτε, είχε χτίσει ένα μελίσσι το οποίο ποτέ κανείς, παρά τις προσπάθειες, δεν μπόρεσε να το τρυγήσει. Στην πορεία θα συναντήσει κανείς το μεγάλο βράχο που στέκει επιβλητικά όρθιος μες στο φαράγγι και στην κορυφή του έχει χτισμένο ένα πέτρινο εικόνισμα.

Στα αριστερά, όπως ανεβαίνουμε τον ποταμό, στην πλάτη μας, απέναντι από τον όρθιο βράχο, βρίσκεται σε ύψος δέκα μέτρων περίπου, μια μικρή σπηλιά(υπό

κατάρρευση) στην οποία σύμφωνα με τον θρύλο λέγεται ότι κάποτε κατοικούσε ασκητής, γι' αυτό έχει πάρει και τον τίτλο: «Το Σπήλαιο του Ερημίτη» και υπάρχει ίσως και αγιογραφία ζωγραφισμένη εσωτερικά στον βράχο, λόγω των χρωμάτων και των γραμμώσεων που φαίνονται. Στη συνέχεια ακολουθώντας κανείς το δρομάκι στο οποίο διακρίνεται ακόμα σε ορισμένα σημεία από κάτω του, το παλιό καλντερίμι και περνώντας ανάμεσα από τα πολλά χωράφια που καλλιεργούνταν κάποτε σε καθημερινή βάση με το αρδευτικό σύστημα που υπήρχε εν ενεργεία, φτάνει στον παλιό μύλο του χωριού και λίγο παραπάνω στο πέτρινο γεφύρακι του χωριού Πηγή. Στο χωριό μπορεί να ξαποστάσει λίγο κάποιος και να πειε λίγο νερό σε μια από τις πολλές πηγές του, ή μια πορτοκαλάδα στο καφενείο του χωριού και να καλέσει κάποιον να 'ρθεί να τον πάρει για να επιστρέψει στην Κόνιτσα, ή να συνεχίσει την πεζοπορία, γυρνώντας

πάλι από την χαράδρα της Τοπόλιτσας, είτε ανηφορίζοντας τα στενά σοκάκια του πάνω μαχαλά του χωριού, με τα ωραία παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κτίσματα που θα συναντήσει και περπατώντας ένα ακόμα μονοπατάκι, να βγει στο χωματόδρομο που οδηγεί στις παλιές παιδικές κατασκηνώσεις και από 'κει να πάρει τον δρόμο της επιστροφής για την Κόνιτσα.

Πηγές

Περιοδικό Κόνιτσα τ. , «ΤΟ ΠΕΚΛΑΡΙ ΖΕΙ», Κώστας Γ. Κίτσιος,

Περιοδικό Κόνιτσα τ. , «ΤΟ ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΗΣ ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ», Κ. Γ. Κίτσιος

Το γεφύρι στο χωριό

Συμπατριώτες μας που διαπρέπουν στο εξωτερικό

Η Dr Iwona Zogas-Osadnik (Ιωάννα Ζιώγα) κόρη του Αντώνη Ζιώγα από το Πληκάτι Κόνιτσας, φίλου του περιοδικού μας που μένει μόνιμα στον Πολύγυρο Χαλκιδικής, είναι καθηγήτρια θρησκευτικών και φιλοσοφίας. Τελείωσε το Πανεπιστήμιο του WROCLAW (Μπρεσλάου) στην Πολωνία το 2009 και από τότε ασχολήθηκε με την διαιτησία για τον Γρηγόριο Παλαμά ο οποίος είναι γνωστός κυρίως στην Ανατολική Ευρώπη. Μ' αυτό έγινε γνωστή στα Πανεπιστήμια της Πολωνίας.

Εξέδωσε το βιβλίο «Νεοκατεχόμενα» και άλλα. Τελευταία εκδόθηκε το «Θεοφώς» με θέματα Φιλοσοφίας, Θεολογίας και Πολιτισμού, στην Κρακοβία και διδάσκεται σε όλα τα Πανεπιστήμια της χώρας.

Η Ιωάννα είναι παντρεμένη από το 1978 με τον Πολωνό Λεχ Οσάντικ που ασχολείται με επιχειρήσεις στη Νορβηγία. Τα σχέδια των βιβλίων φιλοτεχνούνται από τον Φίλιππο Ζιώγα, εγγονό του Αντώνη.

Ευχόμαστε στην Ιωάννα, πάντα επιτυχίες και στους γονείς της, να την καμαρώνουν και να την χαίρονται.

Σ.Ε.

ΣΧΟΛΙΑ

• Τα κοντέρ που έστειλε το Κράτος την εποχή του μεγάλου σεισμού στην Κόνιτσα είκοσι χρόνια βρίσκονται σκόρπια εδώ κι εκεί. Άλλα χρησιμοποιούνται για αποθήκες, άλλα κοντεύουν να σαπίσουν. Ως πότε θα παραμένουν σ' αυτή την κατάσταση; Δεν είναι καιρός να τα ξαναπάρε το κράτος ώστε να μεταφερθούν όπου υπάρχει ανάγκη; Τόση φασαρία γίνεται με την περίθαλψη των προσφύγων. Ας τα στείλουν στα κέντρα συγκέντρωσης προσφύγων, τόσα έξοδα έχουμε για τους πρόσφυγες, κρίμα είναι να σαπίσουν εδώ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

• Στις 27/12 το βράδυ, ο δ/ντής της εφημερίδας, «Νέα της Ηπείρου» Ζώης Πανταζής πραγματοποίησε στο κέντρο LOTOS FARM εκδήλωση για τα τριάντα χρόνια έκδοσης. Στην εκδήλωση έγινε αναδρομή στην πορεία της εφημερίδας αυτά τα χρόνια και δόθηκαν τιμητικές διακρίσεις σε μερικούς συμπατριώτες μας για την κοινωνική προσφορά τους.

Ευχόμαστε στον φίλο εκδότη συνέχιση του έργου και μακροζωία στην κυκλοφορία της εφημερίδας.

• Με στολισμένα τα έλατα της Πλατείας και αρκετούς φιλοξενούμενους γιόρ-

τασε η Κόνιτσα τις μέρες των Χριστουγέννων και το νέο χρόνο.

- Βροχές στα πεδινά και χιόνια στα βουνά με θερμοκρασίες κάτω από το 0° είχαμε όλο, σχεδόν, το εικοσαήμερο του Γενάρη.

- Στις 16/1 η Προοδ. Ένωση Πυρσόγιαννης πραγματοποίησε στο χωριό την επίσημη εκδήλωσή της.

- Η Περιφέρεια και ο Δήμος Κόνιτσας σε συνεργασία με τους "Γιατρούς της Αγάπης" και το κέντρο Υγείας Κόνιτσας, πραγματοποίησε ιατρικές εξετάσεις δωρεάν για τους Κονιτσιώτες στο τριήμερο 29-31/1

Ειδικότητες: Γεν. Χειρουργός, Οφθαλμίατρος, Ουρολόγος, Δερματολόγος.

Καλή η προσφορά τους και μακάρι να γινόταν πιο συχνά για την εξυπηρέτηση των κατοίκων της ακριτικής μας περιοχής που τους είναι δύσκολο να πηγαίνουν προς το κέντρο.

- Πολλές βροχές είχαμε και το β' δεκαήμερο του Γενάρη, λιώνοντας και τα χιόνια στα βουνά.

- Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Πυρσόγιαννιτών προγραμματίσει ημερήσια εκδρομή στις 5/3/16 για επίσκεψη ξενάγηση στο πρώην βασιλικό κτήμα Τατοΐου και ανάβαση με τελεφερίκ στο Mont Parves για γεύμα.

- Από αστυνομικούς της Κόνιτσας που περιπολούσαν στην Εθνική οδό ανακάλυψαν εγκατελειμμένο σάκο με ένα καλάσνικωφ και κασίδ σε νάυλον σακουλάκια.

- Μετά από ήπιο καιρό ο Φλεβάρης μας αποχαιρέτησε τις τελευταίες μέρες με ποτιστικές βροχές και λίγο χιόνι στα ψηλά βουνά.

Πίτες:

Στις 20/1 έκοψε την Πρωτοχρονιάτικη πίτα το Κ.Α.Π.Η. Κόνιτσας.

Η Χορωδία του Δήμου στις 8/2.

Ο Σύλλογος Γυναικών στις 15/2.

Στις 31/1 τακτικοί επισκέπτες του Στομί-ου έκοψαν την πίτα στο Μοναστήρι. Στις 8/2 η χορωδία Κόνιτσας.

Ημερολόγια:

Λάβαμε το φετινό ημερολόγιο της Αδ/τας Λαγαδιωτών που προβάλλει τις εκκλησίες του χωριού.

Επίσης, το ημερολόγιο της Αδ/τας Δροσοπηγιωτών με 12 φωτογραφίες από διάφορες εκδηλώσεις, τοπία κ.ά. Είναι παρήγορο που υπάρχουν και "ζωντανές" Αδ/τητες οι οποίες ενδιαφέρονται για τα χωριά τους και προσφέρουν σ' αυτά.

Συγχαρητήρια

- Θέλω να συγχαρώ από τα βάθη της καρδιάς μου την Αλεξάνδρα Γ. Κοτολούλη κόρη του αγαπητού φίλου και συνεργάτη επί πολλά χρόνια στα Δ.Σ. των Αδελφοτήτων Λαγκάδας και Δροσοπηγής, για την εισαγωγή της ως Δικαστής στο Συμβούλιο Επικρατείας του κράτους.

Τέτοιες επιτυχίες τιμούν την επαρχία μας. Της εύχομαι και πρόεδρος του Στ.Ε.

ΠΑΝ. Φ. ΝΑΤΣΗΣ

- Οι γονείς Σταύρος και Κασσιανή Κέντρου-Σταυρίδου, συγχαίρουν την κόρη τους Ευδοκία για την επιτυχία της στο δικαστικό σώμα.

Η Εύη τελείωσε την Νομική Θεσ/νίκης, έκανε το μεταπτυχιακό της στο Οι-

κον. Πανεπιστήμιο Αθηνών, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Πολιτική και μιλάει 4 γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Ιταλικά και Ισπανικά. Της ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία και να απονέμει πάντα το δίκαιον.

Θάνατος Ορειβάτη

Στις 7/2, κατά την ανάβαση του Ορειβ. Συλλόγου στα βουνά του Σουλίου, σκοτώθηκε μετά από πέσιμο σε μια πλαγιά, ο καρδιολόγος γιατρός Στέφανος Σκοπούλης.

Ο Σ.Σ. ήταν Δημ. Σύμβουλος στο Δήμο Ιωαννίνων και γνωστός για τους κοινωνικούς αγώνες του.

Ήταν λάτρης των βουνών και τακτικός περιπατητής της Χαράδρας Αώου και των δικών μας βουνών.

Ο χαμός του άτυχου γιατρού Ορειβάτη ας γίνει μάθημα και στους δικούς μας ορειβάτες του Συλλόγου μας, να τηρούν κάποιους απαράβατους κανόνες της Ορειβάσις: α) Να μην αποχωρίζονται από την ομάδα γιατί, όπως λέει η λαϊκή παροιμία, "το πρόβατο που ξεκόβεται απ' το κοπάδι, το τρώει ο λύκος".

β) Σε κάθε εξόρμηση να συμμετέχουν από 3 άτομα και πάνω.

γ) Να μην υπερεκτιμούν τις δυνατότητες τους και κάνουν παράτολμα πράγματα, γιατί το βουνό είναι πιο δυνατό και θα τους τιμωρήσει. Τις περισσότερες φορές το κακό συμβαίνει στους έμπειρους, ενώ οι αρχάριοι συμπεριφέρονται πιο συγκρατημένα...

Γνωστοποίηση

Σας κάνουμε γνωστό πως στο διαδίκτυο έχει αναρτηθεί ιστοσελίδα με τον τίτλο www.palaioseliagiaparaskeuh.gr και αφορά τον Ιερό Ναό Αγίας Παρασκευής Παλαιοσελλίου. Θερμή παράκληση: Συμμεταβεθείτε μαζί μας στην υπόθεση διάσωσης του ως άνω Ι. Ναού κάνοντας γνωστή την ιστοσελίδα με κάθε πρόσφορο μέσο.

ΗΛΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Τηλ. 6945388028

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

- Ο Ιωάννης Ματθαίου Βλάχος και η Ελένη Ντίνου την 1/9/15 απόκτησαν στα Γιάννενα αγοράκι.

- Στις 24/10/15 Η Φώφη Ντίνου του Ματθαίου και ο Μιχάλης Αργυρίου του Αργύρη απόκτησαν αγοράκι στη Θεσ/νίκη.

- Στις 5/1/16 ο Ιωάννης Κοσμάς και η Ελισάβετ Καραφέρη απόκτησαν αγοράκι στην Πρέβεζα.

- Ο Αλέξανδρος και η Μαρία Αλεξάνδρου απόκτησαν στις 14/2 δίδυμα, αγόρι και κορίτσι στα Γιαννίσια.

- Στις 29/2/16 ο Γρηγόρης Καρανάσιος και η Μαρία Παπαγιάννη, απόκτησαν κορίτσο στη Λάρισα.

Βαπτίσεις:

- Στις 9/1/16 ο Νίκος Στεφανίδης και η Νεκταρία Τσάμη βάπτισαν το δεύτερο αγο-

ράκι τους στη Θεσ/νίκη. Όνομα: Φώτιος.

• Στις 17/1/16 ο Μιχάλης Αθανασίου και η Ελισάβετ Κολιού βάπτισαν το κοριτσάκι τους στην Κόνιτσα. Όνομα: Μαγδαληνή.

Γάμος:

• Στις 8/11/16 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Κων/νος Κεφάλας και η Μόνικα Χότζα.

Απεβίωσαν:

- Την 1/1/16 ο Ιερ. Χρήστος Καλλιντέρης, ετών 91, στην Κόνιτσα.
- Την 1/1 ο Σπυρίδων Μήτσικας, ετών 85, στον Νικάνωρα.
- Στις 9/1 ο Μαργαρίτης Βεζαλής, ετών 95, στο Πληκάτι.
- Στις 10/1 ο Νικόλαος Σπανός, ετών 90, στην Πηγή.
- Στις 8/1 η Μαρίκα Στεφάνου, ετών 84, στην Κόνιτσα.
- Στις 10/1 η Μαγδαληνή Θεοδώρου, ετών 82, στη Μολυβδοσκέπαστη.
- Στις 12/1 ο Χαρίλαος Παπαδημητρίου, ετών 75, στο Γαναδιό.
- Στις 13/1 ο Παναγιώτης Λωλίδης, ετών 56, στην Εξοχή.
- Στις 13/1 ο Κων/νος Ζιώγας, ετών 89, στη Δροσοπηγή.
- Στις 17/1 η Παρασκευή Γιαννοπούλου, ετών 89, στην Κλειδωνιά.
- Στις 18/ ο Παύλος Ζώτος, ετών 78, στη Δροσοπηγή.
- Στις 17/1 ο Κων/νος Κοτσιαύτης, ετών 69, στο Μάζι.
- Στις 3/2 ο Απόστολος Γραβάνης, ετών 84.
- Στις 6/2 η Αικατερίνη Γκάγκα, ετών

88 στην Καλλιθέα.

- 6/2 ο Ιωάννης Κουφολάμπρος, ετών 76, στη Βούρμπιανη.
- Στις 6/2 η Ευδοξία Τσώκου, ετών 88, στην Κόνιτσα.
- Στις 11/2 ο Χαράλαμπος Φασούλης, ετών 85, στο Κεφαλοχώρι.
- Στις 12/2 η Βικτωρία Γκούντα, ετών 74, στην Καλλιθέα.
- Στις 12/2 ο Βασίλειος Πήλιος, ετών 85, στην Κόνιτσα.
- Στις 12/2 ο Παντελής Παπαχαρίσης, ετών 86, στο Μάζι.
- Στις 17/2 η Ευδοξία Βασάκου, ετών 90, στο Πληκάτι.
- Στις 9/2 η Σπυριδούλα Γαλάνη, ετών 82, στην Αγ. Παρασκευή.
- Στις 18/2 ο Θωμάς Πορφύρης, ετών 95 στην Αθήνα.
- Στις 20/2 η Ειρήνη Ζδράβου, ετών 90, στην Κόνιτσα.
- Στις 20/2 ο Αδάμος Τζιατζόπουλος, στις Πάδες.

ΜΝΗΜΕΣ:

Στη μνήμη του Κώστα Κύρκου, η οικογένειά του προσφέρει στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» 50 ευρώ και ευχαριστεί θερμά όλους, όσοι της συμπαραστάθηκαν στο πένθος.

• Στη μνήμη του Παύλου Σταύρου από την Καλλιθέα που απεβίωσε στις 22/10/15, ο ανιψιάς του Χρήστος Σταύρου προσφέρει στο περιοδικό 1 ζτο ποσό των 50 ευρώ.

Αυτοί που έφυγαν

† Κώστας Κύρκος

Σε ηλικία 88 ετών έφυγε από τη ζωή ο Κώστας Κύρκος στις 23/2/2015. Στην Παραδοσιακή χορωδία του Δήμου που ήταν από την αρχή της ίδρυσής της μέλος, είχε τη συμ-

πάθεια όλων και συγκαταλέγονταν στις καλύτερες φωνές. Γνώριζε ακόμα και παλικά τραγούδια που είχε μάθει κατά την παλική κατοχή.

Αλλά ο κυρ. Κώστας - όπως τον αποκαλούσαμε στη χορωδία λόγω σεβασμού είχε και άλλα ενδιαφέροντα. Συμμετείχε σε όλα τα δρώμενα στην πόλη και στο Κοινοτικό Καρναβάλι ήταν από τους κυριότερους συντελεστές.

Στο γύρισμα της ταινίας με τον Ξανθόπουλο και τη Βάνα Μπάρμπα έπαιξε με ταλέντο ηθοποιού το ρόλο που του ανάθεσαν, στο έργο «ο Ορφέας τον Αύγουστο».

Λόγω ηλικίας και προβλημάτων υγείας αποσύρθηκε από τη χορωδία και τις άλλες δραστηριότητες και στο διάστημα που βρισκόταν ανήμπορος στο κρεβάτι, όταν κάποιο μέλος της χορωδίας τον επισκεπτόταν ρωτούσε με ενδιαφέρον για την πορεία της χορωδίας σιγοτραγουδώντας το «άσπρα μου πουλιά, μαύρα μου κε-

λιδόνια"... που είχε προτείνει και το τραγουδούσε η χορωδία. Πάντα ο νους του στο τραγούδι κι έτσι θα τον θυμούμαστε πάντα....

Έφυγε από τη ζωή ευχαριστημένος, αφήνοντας μια εξαιρετική οικογένεια που του συμπαραστάθηκε ως την τελευταία του στιγμή αγόγγυστα.

T.X.

† Στη μνήμη της Μαρίκας Σπύρου Στεφάνου

Στις 8/1/2016 εγκατέλειψε τον κόσμο μας (μάταιο; όμορφο;) σε ηλικία 84 ετών η Μαρίκα, σύζυγος του Σπύρου Στεφάνου, ύστερα από πολύμηνη δοκιμασία που της επιφύ-

λαξε με ανάλγητο τρόπο η ζωή.

Η Μαρίκα γεννήθηκε στο (Μαυροβούνι) από κτηνοτροφική οικογένεια πρώτο από τα δύο κορίτσια της Όλγας και Γιώργου Τούφα.

Τα παιδικά της χρόνια πολύ δύσκολα, με δουλειά, με κούραση, με στερήσεις. Η συνέχεια όμως καλή με τον εξαίρετο σύντροφό της Σπύρο, να την φροντίζει με αγάπη και λατρεία ως σύζυγο, αλλά και των δύο πολύ καλών κοριτσιών που του χάρισε, την Όλγα και τη Θεοδώρα (Ρούλα) η οποία και σήκωσε το κύριο βάρος της ασθένειάς της. Κρίμα που η μόνη αδελφή της Ευαγγελία (Λίτσα) η οποία ζει με τα παιδιά της

στις ΗΠΑ δεν μπόρεσε να τη συνοδεύει στην τελευταία της κατοικία.

Για τη Μαρίκα μια τέλεια και σχολαστική νοικοκυρά μια αφοσιωμένη σύζυγο και τρυφερή μάνα αλλά και άψογο και αξιοπρεπές άτομο, όπως φάνηκε και από το πλήθος κόσμου που παραβρέθηκε τόσο στην εξόδιο ακολουθία, όσο και ακόμη μεγαλύτερο στο 40νθήμερο μνημόσυνο, μόνο τα καλύτερα έχω να πω μιας και υπήρξα από 47ετίας φίλος της οικογένειάς της γιατί αν και άγνωστος εγώ, (υπηρετούσα ως έφεδρος στα τότε ΤΕΑ) είχε πάντα ανοικτή την πόρτα του σπιτιού της ως συναδέλφου και φίλου του συζύγου της.

Στον αγαπημένο φίλο Σπύρο, στις κόρες, τους γαμπρούς, τα εγγόνια και την αδελφή της εκφράζω εγώ και η γυναίκα μου Μαρία τα από βάθους καρδιάς ειλικρινή και θερμά συλλυπητήρια.

ΣΤΑΘΗΣ ΒΙΝΟΣ

Σημ.: Στη μνήμη της η οικογένειά της προσφέρει στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» 50 ευρώ.

† Κωνσταντίνος Ι. Κίτσος

Μια σπουδαία προσωπικότητα του πνεύματος με πλούσιο ακαδημαϊκό έργο, ο γνωστός μας Παιδαγωγός, τέως Γενικός Διευθυντής της Ζωσ. Παιδαγωγικής Ακαδημίας Ιωαννίνων, έφυγε στις 8-1-2016, ο αείμνηστος Κωνσταντίνος Ι. Κίτσος, από τον Άγιο Κοσμά Πω-

γωνίου. Ο πατέρας του καταγόταν από την Πηγή Κόνιτσας. Ο εκλιπών, υπήρξε πράος, δραστήριος και πρωτοπόρος Παιδαγωγός. Διακρίθηκε ακόμη και για την εκπαιδευτική Κοινωνική και Συγγραφική του δραστηριότητα.

Μετά από σπουδαίες σπουδές, στο εσωτερικό και εξωτερικό υπηρέτησε, στη Δημοτική Εκπαίδευση, κι αργότερα έγινε καθηγητής παιδαγωγικής στην Τρίπολη, Πελοποννήσου και Ιωαννίνων και έφθασε μέχρι τον βαθμό του Διευθυντή και γενικός Διευθυντής της Ακαδημίας Ιωαννίνων με πάθη παιδαγωγικού για την εκπαίδευση των δασκάλων.

Πολυγραφότατος και ερευνητής ποτέ του δεν ξέχασε τον τόπο καταγωγής του το Πωγώνι και την Κόνιτσα. Με τα γραφόμενά του, με τις εκδόσεις και τις ομιλίες του, προώθησε πολύ την πνευματική και πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου μας.

Γνωστή πατριωτική φυσιογνωμία της περιοχής μας και όχι μόνο, αλλά και υπέροχος Διδάσκαλος-Παιδαγωγός. Ο θάνατός του πολύ μας λύπησε.

Συλλυπούμαστε βαθύτατα την οικογένειά του.

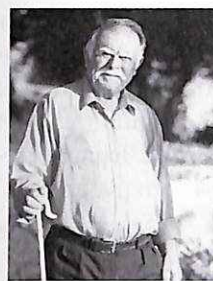
Αιωνία η μνήμη του

ΣΩΚ. ΜΙΧ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

† Παύλος Ζώτος

Έφυγε στις 18-1-16 στα 77 του χρόνια ο Παύλος Ζώτος. Ήταν ένας λεβέντης και περήφανος τσελιγκας από τους λίγους γνήσιους εναπομείναντες τσελιγκάδες και μάλιστα ο τελευταίος του χωριού του Δροσοπηγή (Κάντισκο).

Η ζωή του όλη μία περιπέτεια. Γεννή-

αυτός με τη μάνα του στην Αλβανία. Εκεί γνώρισε και παντρεύτηκε την γυναίκα του Μαρία από το Πολυνέρι Γρεβενών. Μαζί της έκανε μια μεγάλη οικογένεια. Το 1963 επαναπατρίστηκε και ξεκίνησε από την αρχή χωρίς κανένα εφόδιο στη ζωή του. Δούλεψε και αγωνίστηκε σκληρά για να μεγαλώσει τα 5 παιδιά του.

Λόγω του επαγγέλματός του μετακινούνταν με το κοπάδι και την οικογένειά του στη Δροσοπηγή το καλοκαίρι, στον κάμπο της Κόνιτσας το Χειμώνα. Δύσκολη και σκληρή η ζωή του και πολλές οι κακουχίες. Πόσες φορές στα βουνά δεν του είχαν επιτεθεί αρκούδες και λύκοι στο κοπάδι του, που ήταν και το μεγάλο του καμάρι, το είχε πάντα αρματωμένο με τις καλύτερες ντουζίνες από κυπριά και κουδούνια.

Ήταν πολύ δυνατός και δημιουργικός άνθρωπος, πάλευε και ξεπερνούσε τις όποιες δυσκολίες και πρόκοψε στη ζωή του. Ήταν παράδειγμα άριστου οικογενειάρχη, δεν ήθελε τα παιδιά του να ξενιτευτούν, έλεγε ότι «στον τόπο σου σε βοηθούν και οι πέτρες».

Μεγάλη αγάπη είχε και στην ξυλογλυπτική, μέχρι και την τελευταία μέρα της ζωής του δεν σταμάτησε να πελεκάει και

θιγέ στο Κάντισκο στα δύσκολα τα χρόνια. Από μικρός χωρίστηκε (λόγω του εμφυλίου) από τα αδέρφια του και τον πατέρα του, εκείνοι βρέθηκαν στην Τσεχία και Ρουμανία και

να φτιάχνει τις κλίτσες.

Να είναι ελαφρύ το χώμα του αγαπημένου σου Καντσίκου που σε σκεπάζει. Να είναι δροσερός ο αέρας που θα φυσά από το Γκόλιο, τη Λιάσκα, τα Τρανά, τα Σιάδια, την Τριανταφυλλιά και από όλες τις ράχες που είχες τα γραϊκία σου.

Μεγάλος ο πόνος και η θλίψη μας, έντονη η απουσία σου, θα ζεις πάντα στις καρδιές μας και θα είσαι το παράδειγμά μας.

Η Οικογένειά σου

Στη μνήμη του, η σύζυγός του Μαρία και τα παιδιά του, προσφέρουν στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» που διάβαζε πάντα, 50 ευρώ.

† Στον Βασίλη Πήλια

Πήρα το μολύβι να γράψω και το χέρι μου τρέμει. Με το Βασίλη, μια ηλικία, μια πόρτα μεγαλώσαμε μαζί. Από μικρά παιδιά, μαζί να κουβαλάμε ξύλα για τα σπίτια μας, μαζί με

στολισμένο το καλάθι με αγριολούλουδα και 'ζομπογιές', μαζί αργότερα όταν τραγουδούσαμε στα σοκάκια της Κόνιτσας, μα και αργότερα όταν εκείνος μάθαινε την τέχνη του ξυλουργού στον Νίκο Τζιάλλα, εκεί εγώ τις ελεύθερες μέρες να του κάνω παρέα.

Καλός με καρδιά γεμάτη αγάπη και πάντα γελαστός. Δεν ξέρω αν ήξερε ότι στον κόσμο υπάρχει και η κακία που για

αυτόν και σαν λέξη ήταν άγνωστη.

Με σύζυγο την Κική, έκανε μια εξαιρετική οικογένεια, τον Αλέξη, τον Γιάννη και την Ελενίτσα, θα λήψει όχι μόνο σε αυτούς αλλά και σε όλη τη γειτονιά που ήταν μοναδικός. Ο κόσμος της Κόνιτσας τον τίμησε πολλές φορές, βγάζοντάς τον

δημοτικό σύμβουλο. Δεν μπόρεσα για λόγους πέραν της θελήσεώς μου να παραβρεθώ στην εξόδιο ακολουθία και μου βαραίνει την ψυχή. Αλλά από την άλλη πλευρά, θέλω Βασίλη να σε θυμάμαι ζωντανό και έτσι θα μείνεις στη μνήμη μου.

ΠΕΤΡΟΣ ΘΩΜΑ ΜΠΟΥΝΑΣ

† Κώστας Αντωνιάδης (16-1-16)

Κώστα, μονάκριβε αδερφέ, των γονιών μας σπέργμα κι ελπίδα και για μας, τις τέσσερις αδελφές σου, θάρρος και περηφάνια, από κοντά μας αθόρυβα έφυγες, μας λύπησες, μας πόνεσες, τη φωτογραφία σου εικόνισμα κάναμε και δακρύζουμε, όταν σε θωρούμε.

Νέος από τη μικρή μας Οζυά έφυγες και ξενιτεύτηκες, της χαχαροπλαστικής άριστος τεχνίτης έγινες, στη στεριά και σε κρουαζιερόπλοια χιλιάδες γλυκές γεύσεις πρόσφερες, σκληρά εργάστηκες, σε θάλασσες και απέραντους ωκεανούς ταξίδεψες και λικνίστηκες κι όλον τον κόσμο γύρισες και γνώρισες.

Μια όμορφη οικογένεια δημιούργησες, τρεις κόρες, τρεις χάριτες, απέκτησες εγγονάκια αξιώθηκαν να δεις, τα έζησες, τα χάρηκες.

Φίλους πιστούς και γκαρδιακούς έκανες, όλοι οι χωριανοί σ' αγάπησαν και τους αγάπησες, λόγια καλά μόνο έχουν να πουν και με το χαμό σου δάκρυσαν και πόνεσαν.

Καλό ταξίδι, αδελφέ μας, κι από κει ψηλά με τους γονείς μας και τα εγγονάκια σου να μας θωρείς και για μας να μεσιτεύεις.

Αιωνία σου η μνήμη! αδελφέ μας αγαπημένε!

Οι αδερφές σου

Μαριάνθη, Αμαλία, Κατερίνα και Ελένη

Στη μνήμη του προσφέρουμε 30 ευρώ στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ»

Συνδρομές

Κυρίτσης Γεωργ. Αυστραλία	30	Κοντοζήσης Κων. Γιάννινα	20	Κίτσιος Μιχ. Κόνιτσα	40
Μπακόλας Απόστολος U.S.A.	30	Τζιάλλας Γιάννης Γιάννινα	20	Γαϊτανίδη Ελευθερία Κόνιτσα	15
Μπακόλας Σωτ. U.S.A.	30	Δούμα Ευανθία Γιάννινα	50	Σπανός π. Γεώργιος Κόνιτσα	20
Μπακόλας Ελένη U.S.A.	30	Παπατρύφων. Λάμπρος Γιάννινα	50	Τζιάλλας Ιωάννα Κόνιτσα	15
Θεοδώρου Κων. Αθήνα	20	Μήτσικα Ελένη Κέρκυρα	20	Σπέλλας Χρήστος Κόνιτσα	15
Σβάρνας Ιωαν. Αθήνα	25	Μπαλασοπούλου Ελένη Ρίο	20	Γκότζος Πέτρος Κόνιτσα	15
Τζίνας Κώστας Αθήνα	20	Κώτσικου Ευανθία Μέγαρο	15	Κορτσινόγλου Αποστ. Κόνιτσα	15
Πέτσα Βάσω Αθήνα	30	Χουλιαράς Σόλων Καλαμάτα	50	Κορτσινόγλου Γαβριήλ Κόνιτσα	15
Καραγιάννης Σπυρ. Αθήνα	15	Καρράς Γρηγ. Πειραιάς	30	Μήτσικα Δημήτρα Κόνιτσα	20
Τζήμα Μαριάννα Αθήνα	15	Ντίνης Αθαν. Κέρκυρα	15	Γαργάλας Κώστας Κόνιτσα	15
Γραβάνη Αλεξάνδρα Αθήνα	50	Κυριάκης Μαργ. Λάρισα	50	Ευαγγέλου Λαμπρινή Κόνιτσα	15
Μαργαρίτη Αριάδνη Αθήνα	20	Τσιλφής Αποστ. Αίγιο	20	Λόλα Σοφία Κόνιτσα	15
Ανδρεάδης Χρήστος Αθήνα	15	Βόσιος Παύλος Πρέβεζα	30	Ντίνος Μιχάλης Κόνιτσα	20
Τσόγκα Μαρία Αθήνα	15	Σκούφιας Γεωργ. Πρέβεζα	15	Βίνος Στάθης Κόνιτσα	30
Μπακόλας Χρήστος Αθήνα	15	Ευαγγέλου Δημ. Ηράκλειο	15	Μπούνας Βαγγέλης Κόνιτσα	15
Λέτσιος Ιωάννης Αθήνα	40	Τσόγκας Σπύρος Λάρισα	15	Χήρας Δημ. Κόνιτσα	20
Μηλιθικιώτη Κυράτσου Αθήνα	20	Πηγαδιά Χαρίκλεια Λαμία	15	Τζίμα Βασιλική Κόνιτσα	20
Μιχώτας Κων/νος Αθήνα	100	Κυρίτσης Κων. Κόνιτσα	15	Λάμπας Δημ. Ηλιόρραχη	20
Μπετζούνης Σταύρος Θεσ/νίκη	20	Δεμερτζίδης Ευ. Κόνιτσα	20	Ξεριάς Κων. Φούρκα	15
Γάιος Γεωργ. Θεσ/νίκη	20	Γέγιος Παναγ. Κόνιτσα	20	Σκορίλα Δημήτρα Μαζί	20
Γάιος Κων/νος Θεσ/νίκη	20	Φίλιου Ελένη Κόνιτσα	15	Φασούλης Χρ. Κεφαλοχώρι	15
Παπαευθυμίου Βασ. Γιάννινα	60	Μιχαλόπουλος Χαρ. Κόνιτσα	20	Κόντος Ευαγγ. Πηγή	15
Συργιάννης Νικ. Γιάννινα	15	Μήτσικας Αθαν. Κόνιτσα	20	Σακκάς Ζήσης Ελεύθερο	15
Σβάρνας Χρήστος Γιάννινα	25	Νίκου Χρήστος Κόνιτσα	15	Κεφάλας Χαρ. Πηγή	15
Κόλιας Βασίλης Γιάννινα	15	Μάλιακας Σταύρος Κόνιτσα	20	Κεφάλας Νίκος Πηγή	50
Κίγκα Ελένη Γιάννινα	30	Ευαγγέλου Ουρανία Κόνιτσα	15	Πρίτσης Γιώργος Ηλιόρραχη	20
Γκούντα Χρυσάνθη Γιάννινα	30	Κατσίκη Ευαγγ. Κόνιτσα	15	Οικονόμου Δ. Ευαγγ. Δίστρατο	20
Παπανώτη Γρηγ. Γιάννινα	30	Κυρτζόγλου Χρ. Κόνιτσα	15	Πίσπας Α. Δημ. Δίστρατο	20
Κοντούρη Αικ. Γιάννινα	15	Αλεξάνδρου Γιάννης Κόνιτσα	15	Παπασπύρου Βασ. Αειτόπετρα	20
Βλάχος Χριστοφ. Γιάννινα	20	Σκορδάς Σπύρος Κόνιτσα	35	Παπαδίας Νικ. Ελεύθερο	15
Σκούφιας Δημοσθ. Γιάννινα	15	Καλαμπόκη Άννα Κόνιτσα	15	Καρράς Νίκος Ηλιόρραχη	30
Παπαϊωάννου Ιωαν. Γιάννινα	20	Βαδάσης Παύλος Κόνιτσα	15	Σίββας Κώστας Κλειδωνιά	20
Παναγιωτίδου Ιοκάστη Γιάννινα	45	Βαγενά Αποστολία Κόνιτσα	15	Ρίζος Γεωργ. Μαζί	15
Φασούλης Νίκος Γιάννινα	15	Χατζημελετίου Φρειδ. Κόνιτσα	20	Κοτσάφτης Ευαγγ. Μαζί	15
Βεζαλής Αθαν. Γιάννινα	15	Στεφάνου Δημ. Κόνιτσα	15	Κολόκας Δημ. Αειτόπετρα	20
Παπαδίας Δημ. Γιάννινα	15	Τούσιας Θωμάς Κόνιτσα	30	Σουφλέρης Καλόβρυση	15
Αδάμος Γεωργ. Γιάννινα	15	Αντωνίου Νίκος Κόνιτσα	15	Μπακόλας Θεοφ. Νικάνορας	15
Γκρέστας Ιωαν. Γιάννινα	15	Ζοράβου Γεωργία Κόνιτσα	20	Γιαϊλογλου Ιωαν. Βούρμπιανη	30
		Κρυστάλλης Γεωργ. Κόνιτσα	15		

"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ 4
454 44 ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Κόνιτσα «Ελευθέρια 2016».

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐ Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐ Adresse insuffisante
Απαράδεκτο	☐ Refusé
Απεβίωσε	☐ Décédé
Συνωνυμία	☐ Synonymie
Δ/νση δυσα- νόηστη	☐ Adresse illisible
Αζήτητο	☐ Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐ Parti sans laisser d'adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

